

**NÁRODNÍ PEDAGOGICKÉ
MUZEUM A KNIHOVNA
J. A. KOMENSKÉHO**

Rozbor hospodaření

**Národního pedagogického muzea a knihovny
J. A. Komenského
za rok 2014**

Obsah:

ČÁST A. ÚVODNÍ USTANOVENÍ	5
A.1 Údaje o zpracovateli	5
A.2 Pedagogické muzeum	6
A.2.1 <i>Sbírkotvorná činnost, péče o sbírky a jejich uložení</i>	6
A.2.1.1 <i>Sbírkotvorná činnost, evidence sbírek</i>	7
A.2.1.2 <i>Inventarizace sbírek</i>	10
A.2.1.3 <i>Evidence pohybu sbírek, badatelé, poskytování odborných konzultací</i>	11
A.2.1.4 <i>Ochrana sbírek, konzervování, restaurování</i>	15
A.2.2 <i>Odborná a vědeckovýzkumná činnost</i>	16
A.2.2.1 <i>Příprava a realizace odborných konferencí</i>	16
A.2.2.2 <i>Zpracovávání scénářů výstav</i>	17
A.2.2.3 <i>Další vědecká, výzkumná a odborná činnost</i>	17
A.2.3 <i>Kulturně-vzdělávací a prezentační činnost</i>	18
A.2.3.1 <i>Metodická a informační činnost</i>	18
A.2.3.2 <i>Přednášková činnost</i>	18
A.2.3.3 <i>Prezentační činnost a spolupráce s médii</i>	19
A.2.3.4 <i>Ostatní kulturně-vzdělávací a prezentační aktivity</i>	19
A.2.4 <i>Zahraniční spolupráce</i>	21
A.3 Pedagogická knihovna	24
A.3.1 <i>Základní informace o činnosti</i>	24
A.3.2 <i>Knihovní fond</i>	25
A.3.3 <i>Služby uživatelům</i>	27
A.3.3.1 <i>Studovna</i>	27
A.3.3.2 <i>Půjčování knih</i>	27
A.3.3.3 <i>Informační, referenční, reprografické a rešeršní služby</i>	27
A.3.3.4 <i>Centrum pro školní knihovny (CŠK)</i>	28
A.3.3.5 <i>Elektronická pedagogická knihovna (e – PK)</i>	28
A.3.4 <i>Spolupráce s českými a zahraničními institucemi</i>	30
A.3.5 <i>Sukova studijní knihovna literatury pro mládež</i>	30
A.4 Oddělení IT a projektů	31
A.4.1 <i>Elektronická pedagogická knihovna (e – PK)</i>	32
A.4.2 <i>Implementace, rozvoj a správa knihovnických technologií</i>	32
A.4.3 <i>Specializované webové stránky</i>	34
A.4.3.1 <i>Pitter.npmk.cz</i>	34
A.4.3.2 <i>1914-1918.npmk.cz</i>	34
A.4.3.3 <i>cteme.npmk.cz</i>	34
A.4.3.4 <i>cenik.npmk.cz</i>	34
A.4.4 <i>Další činnosti OITP</i>	35
A.5 Výstavní, publikační a vědecká činnost a spolupráce se školami	35
A.5.1 <i>Výstavní činnost</i>	35
A.5.2 <i>Publikační činnost</i>	37
A.5.3 <i>Účast pracovníků NPMK na odborných seminářích, konferencích, vzdělávacích a ostatních akcích</i>	38
A.5.4 <i>Resortní projekty a digitalizace</i>	44
A.5.4.1 <i>Projekty</i>	44
A.5.4.2 <i>Digitalizace</i>	46
A.5.5 <i>Akreditované programy</i>	47
A.5.6 <i>Spolupráce se školami</i>	48
A.6 Sjednání péče o staré tisky	51
A.7 Budování Památníku Hodonín a jeho stálé expozice	51

A.7.1	<i>Stavebně – technické aktivity</i>	51
A.7.2	<i>Scénář expozice</i>	52
A.7.3	<i>Členství v IHRA</i>	53
A.7.4	<i>Propagace Památníku</i>	53
A.7.5	<i>Další aktivity související s budováním Památníku</i>	54
A.8	Objekt Jeruzalémská 12, Praha 1 – příprava redislokace Pedagogické knihovny	55
A.9	Rekonstrukce přízemí objektů Valdštejnská 18 a 20, Praha 1	55
ČÁST B. KOMENTÁŘ K TABULKÁM		57
B.1	Údaje o zpracovateli (tabulka č. 1)	57
B.2	Celkové finanční prostředky organizace za hlavní činnost (tabulka č. 2)	58
B.2.1	<i>Hodnocení nákladů a výnosů za hlavní činnost – sumář (tabulka č. 2.1) (prostředky poskytnuté z kapitoly MŠMT)</i>	59
B.2.2	<i>Hodnocení nákladů a výnosů za hlavní činnost – sumář (tabulka č. 2.2) (prostředky poskytnuté MIMO kapitolu MŠMT)</i>	60
B.3	Přehled o závazcích a pohledávkách (tabulka č. 3)	60
B.4	Přehled o čerpání účelových prostředků (tabulka č. 4)	60
B.5	Čerpání účelových prostředků – přehled o prostředcích spolufinancovaných z rozpočtu EU a ostatní zahraniční programy (tabulka č. 5)	61
B.6	Peněžní fondy (tabulka č. 6)	61
B.7	Přehled o použití prostředků z mimorozpočtových zdrojů (tabulka č. 7)	62
B.8	Programové financování (tabulka č. 8)	62
B.9	Hospodářský výsledek a návrh přidělu do peněžních fondů (tabulka č. 9)	62
B.10	Přehled o vnějších kontrolách (tabulka č. 10)	63
B.11	Vnitřní kontroly	63
B.12	Majetek, s nímž je zpracovatel příslušný hospodařit	64
B.13	Provedení řádných a mimořádných inventarizací majetku a závazků	64
B.14	Pořádání mezinárodních konferencí a zahraniční aktivity	65
ČÁST C. TABULKY		69
PŘÍLOHY		70
Projekty	70	
<i>Projekt Zpřístupnění Archivu P. Pittra a O. Fierzové v souladu se současnými evropskými trendy sdílení dat v prostředí internetu</i>	70	
<i>Projekty retrokonverze</i>	73	
Projekt Retrokonverze fondu PK	73	
Retrospektivní konverze unikátní kartotéky učebnic – grantový projekt MK – VISK	74	
<i>Projekt Záchrana starých tisků a historických školních dokumentů a zařízení, včetně školních pomůcek</i>	77	

Osnovy akreditovaných programů.....	78
Historie českého školství a vzdělanosti součástí výuky dějepisu:	78
Významné osobnosti moderních dějin. Evropský humanista Přemysl Pitter v kontextu 20. století	78
Současná literatura pro děti a mládež	79
Seznam zkratek	80

Část A. Úvodní ustanovení

A.1 Údaje o zpracovateli

Národní pedagogické muzeum a knihovna J. A. Komenského (NPMK) je příspěvkovou organizací přímo řízenou Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy. NPMK vzniklo k 1. 7. 2011 delimitací bývalé Národní pedagogické knihovny Komenského, divize Ústavu pro informace ve vzdělávání k Pedagogickému muzeu J. A. Komenského v Praze (PM JAK)¹, a to na základě *Opatření Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy kterým se mění činnost Ústavu pro informace ve vzdělávání a Pedagogického muzea J. A. Komenského a zahajuje se reforma správy informací ve vzdělávání.*

NPMK je badatelským centrem, které se na centrální úrovni zabývá dějinami českého školství, pedagogiky, učitelstva a vzdělanosti v návaznosti na život, dílo a odkaz J. A. Komenského; věnuje se rovněž dokumentaci těchto oborů. Sbírkový fond odborného historicko-pedagogického oddělení (pedagogické muzeum) tvoří podsbírkou Knihy (fond je specializovaný na vývoj českého školství), Písemnosti a tisky (dokumenty a pozůstalosti osobností, dokumenty různých typů a druhů škol apod.), Archiv P. Pittra a O. Fierzové (česká a švýcarská část), Historická podsírka (fondy školních obrazů, grafiky, umělecká sbírka, umělecké tisky), Mapy, Školní pomůcky a inventář (včetně lavic, tělocvičného nářadí ap.), Fotografie. Muzeum se ve své odborné činnosti řídí *Zákonem č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy* a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů (zákon č. 122/2000 Sb.) a dalšími předpisy Ministerstva kultury (zejména Vyhláškou č. 96/2013 Sb., kterou se mění vyhláška č. 275/2000 Sb., kterou se provádí zákon č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů ze dne 12. dubna 2013 a souvisejícími metodickými pokyny). Oddělení knihovny – veřejná Pedagogická knihovna J. A. Komenského, která sídlí na adrese Mikulandská 5, Praha 1, shromažďuje knihy a časopisy z pedagogiky a příbuzných oborů společenských věd. Její fond tvoří cca 520 tisíc svazků a obsahuje mj. knihy, periodika, elektronické dokumenty a mapy. Pedagogická knihovna je podle *Zákona č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb, ve znění pozdějších předpisů (knihovní zákon)* specializovanou knihovnou se zaměřením na výchovu, vzdělávání, školství.

NPMK je členem Asociace muzeí a galerií ČR (AMG); Svazu knihovníků a informačních pracovníků (SKIP); Sdružení knihoven ČR (SDRUK). V souvislosti s budováním Památníku Hodonín NPMK spolupracuje s Mezinárodní aliancí pro připomínku holocaustu (International Holocaust Remembrance Alliance – IHRA).

Organizační struktura NPMK:

- 1) ekonomicko-správní a provozní odd.
- 2) historicko-pedagogické odd. (Pedagogické muzeum)
- 3) veřejná pedagogická knihovna (Pedagogická knihovna J. A. Komenského)
- 4) odd. IT a projektů
- 5) kulturně-vzdělávací oddělení
- 6) Památník Hodonín.

¹ PM JAK bylo státním resortním muzeem Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy od r. 1991.

Budování Památníku Hodonín pod vedením manažera projektu spadá přímo do kompetence ředitelky NPMK. Budováním Památníku Hodonín bylo NPMK pověřeno usnesením vlády ČR č. 158 ze dne 2. března 2011 (viz též níže).

V r. 2014 NPMK plnilo úkoly v hlavních oblastech kmenové činnosti, zejména v péči o sbírky, realizaci výstav a akcí v rámci kulturněvzdělávacích projektů.

V r. 2014 NPMK plnilo zejména tyto prioritní úkoly:

- 1) spoluorganizovalo významnou mezinárodní konferenci *Výchova, vzdělávání a pedagogický pragmatismus. Obecně pedagogická a historická analýza pedagogického pragmatismu a příklad zlínského pokusného a Baťova školství*, Zlín, 29.–30. května 2014
- 2) plnilo usnesení vlády ČR ze dne 2. března 2011 č. 158 o změně usnesení vlády ze dne 4. května 2009 č. 589 k úpravě pietních míst v Letech u Písku a v Hodoníně u Kunštátu (podrobně viz část A.7 – Budování Památníku Hodonín)
- 3) připravovalo nutné rekonstrukce objektů, a to z důvodu přípravy redisolokace Pedagogické knihovny (objekt Jeruzalémská) a z důvodu havarijního stavu přizemí objektu Valdštejnská (pro oba objekty zpracování architektonické studie, schválení investičního záměru, výběrové řízení na generálního projektanta a technický dozor)
- 4) odborná oddělení NPMK realizovala celkem čtyři resortní projekty: projekt *Záchrana starých tisků a historických školních dokumentů a zařízení, včetně školních pomůcek; Retrokonverze listkového katalogu hlavního fondu Pedagogické knihovny; Zpřístupnění Archivu P. Pittra a O. Fierzové v souladu se současnými evropskými trendy sdílení dat v prostředí internetu a Český učitel a republika – k 100. výročí založení Československa* (v r. 2014 bez finančního čerpání).
- 5) připravovalo a realizovalo sjednocení péče o staré tisky z fondu sbírky NPMK a fondů Pedagogické knihovny (jedná se o tisky vydané do r. 1850 v počtu 1032 exemplářů)
- 6) připravovalo a realizovalo přechod na novou verzi automatizovaného knihovnického systému (SW Verbis a Portaro)
- 7) realizovalo 1. cyklus vzdělávacích programů akreditovaných pro účely dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků (ve smyslu zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů ve znění pozdějších předpisů)
- 8) realizovalo kulturně-vzdělávací aktivity v souladu materiálem *Významná historická výročí v letech 2014-2018*, č.j.: MSMT-10639/2014).

A.2 Pedagogické muzeum

A.2.1 Sbírkotvorná činnost, péče o sbírky a jejich uložení

A.2.1.1 Péče o sbírky

Péče o sbírky se uskutečňovala v souladu s vnitřními předpisy NPMK. Zasedání Poradního sboru NPMK pro sbírkotvornou činnost se konalo dne 17. června 2014.

V depozitářích (Roháčova ul., Praha 3, Lhota u Dolních Břežan) byly prováděny pravidelné kontroly (monitorování klimatických podmínek – teploty a relativní vlhkosti) a odstraňovány případné nedostatky.

V březnu a listopadu 2014 byly na MK oficiálně zaslány podklady pro aktualizaci sbírky NPMK v Centrální evidenci sbírek (CES). Březnová aktualizace v CES byla na MK provedena 20. 8. 2014, listopadovou aktualizaci MK zatím neprovedlo. V CES je k 31.12.2014 zapsáno 26 582 položek.

V červnu 2014 byly do CES zaslány vizuální podklady v souladu s *Vyhláškou č. 96/2013 ze dne 12. dubna 2013, kterou se mění vyhláška č. 275/2000 Sb., kterou se provádí zákon č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů*. Termín uložený touto Vyhláškou tak byl splněn.

A.2.1.1 Sbírkotvorná činnost, evidence sbírek

Oddělení muzea rozšiřovalo své sbírky v souladu se zřizovací listinou NPMK o předměty a dokumenty z oblasti historie školství, učitelstva a vzdělanosti a další materiály dokládající vývoj a současný stav pedagogiky. Rozšiřování sbírek se děje jednak prostřednictvím darů, jednak nákupy (zejména z resortního projektu *Záchrana starých tisků a historických školních dokumentů a zařízení, včetně školních pomůcek*) a dále zpracováním dosud nezpracovaných fondů. V r. 2014 NPMK evidovalo na 1081 přírůstků získaných nákupy, dary a evidováním nezpracovaných fondů.

Historická podsbírka

1. st. evidence: 235 přírůstků

2. st. evidence: 1032 záznamy

Komentář:

Podsíbírka byla rozšiřována zejména nákupy (z projektu *Záchrana starých tisků a historických školních dokumentů a zařízení, včetně školních pomůcek*). Rozšířeny byly fondy umělecké sbírky, školních obrazů a tisků.

Za rok 2014 bylo zapsáno celkem 235 přírůstkových čísel (tj. 235 kusů).²

Z nejvýznamnějších přírůstků za rok 2014 lze uvést:

- koupě školních obrazů z přelomu 19. a 20. století s tematikou zoologie a botaniky (37 kusů), jimiž jsou kompletovány neúplné série (v současné době jsou tyto názorné obrazy již velmi vzácné a těžko dostupné)
- koupě školních obrazů z 1. třetiny 20. století s tematikou pravěku
- koupě drobné grafiky (známky+obálky 1. dne vydání) s tematikou školy a vzdělávání – různá výročí (20 kusů)

Zápisy do 2. stupně evidence (tj. zápis i aktualizace již existujících karet) jsou prováděny včetně skenovaných/fotografovaných obrázků a jde jednak o nové přírůstky jednak o nezpracované fondy.

² Přehled přírůstků v r. 2014:

- umělecká sbírka	47 inv. čísel
- školní obrazy-různé	162 inv. čísel
- umělecká grafika	12 inv. čísel
- tisky	14 inv. čísel

Fotografie

1. st. evidence: 64 přírůstky

2. st. evidence: 314 záznamů

Komentář:

Podsbírka byla rozšiřována dary a koupí. Získáno bylo 64 přírůstkových čísel, tj. 148 kusů. Zápisy do 2. stupně evidence (tj. zápis i aktualizace již existujících karet) jsou prováděny včetně zařazování digitalizovaných fotografií.

Akviziční činnost byla zaměřena na získávání fotografií školních budov, zapisovány byly i dosud nezpracované fondy. Ze zajímavých přírůstků lze zejména unikátní tablo Vinohradské reálky z r. 1903 a originál tabla abiturientů benešovského gymnázia z r. 1954.

Knihy

1. st. evidence: sbírková 399 inv. č. (1033 kusů); příruční 20 kusů

2. st. evidence: sbírková 1569 inv. č. (4260 kusů); příruční 20 kusů

Komentář:

Fond sbírkové části knihovny i příruční knihovny byl rozšířen o dary a nákupy knih a periodik. Fond starých tisků byl obohacen převodem starých tisků z fondu Pedagogické knihovny. Tento převod byl uskutečněn v souvislosti se sjednocením a zkvalitněním péče o staré tisky v NPMK (na základě Příkazu ředitelky NPMK č. 6/2014). Předáno bylo 1009 svazků³ (viz část A.6). Dále byl vyhotoven seznam fondu knihovny bývalého Školského muzea Komenského v Plzni, který v r. 2013 převedlo Západočeské muzeum v Plzni. Vyhotovení soupisu fondu bylo zakotveno ve Smlouvě o převedení, tento soupis obsahuje na 20 tis. položek. Z nejzajímavějších přírůstků lze zmínit tyto publikace:

- Karl Lang: *Die Haushaltung der Menschen unter allen Himmelsstrichen*. 5 svazků vydaných cca v letech 1816–1820
- Josef Nepomuk Weinert: *Sammlung verschiedenen Linden, zum Unterhaltung und Belehrung den reiferen Jugend...* Rukopisná sbírka textů písní obsahující Píseň vesnického učitele sepsaná učitelem J. N. Weinertem z Jičína v 1. polovině 19. století
- Colombo Luis Augusto Beraldi: *Comenius, o sábio que queria ensinar tudo a todos*. São Paulo 2014 Obrazový životopis J. A. Komenského pro děti
- Josef Kožíšek: *Poupata*. Praha 1929 – vydání slavného slabikáře s vlastnoručním věnováním autora J. Tůmovi.

Písemnosti a tisky

1. st. evidence: 42 přírůstky

2. st. evidence: 1340 záznamů

Komentář:

V r. 2014 byla sbírka rozšiřována dary a nákupy, nakupovaly se především rozvrhy a vysvědčení. Ve druhém stupni (systematická evidence) v roce 2014 se zpracovávala především sbírka rozvrhů (70 kusů) a pokračovalo zpracování rozsáhlé sbírky vysvědčení (1270 kusů). Vysvědčení byla zároveň zapisována do podkladů pro převedení do prohlížečského programu v systému AV media (513 kusů) ve stálé expozici (celkem je v tomto systému zpracováno 1925 kusů vysvědčení).

Podsbírka byla významně obohacena darem od bývalé inspektorky PaedDr. Jarmily Šulcové, která předala materiály týkající se školní inspekce, např. videokazety z hospitovaných hodin, novinové výstřižky, publikace a různé hospitační pomůcky. V r. 2014 byl proveden inventární soupis jednotlivých položek tohoto daru (468 kusů).

³ Předávání starých tisků bude nadále pokračovat, protože při revizích v PK jsou dohledávány další svazky.

Školní pomůcky a inventář

1. st. evidence: 262 přírůstky
2. st. evidence: 262 záznamy

Komentář:

Podsbírka se v roce 2014 výrazně rozšířila díky pokračujícímu zpracování kolekce školních filmů.⁴ Celkem byly zapsány 262 předměty. Většinu přírůstků tvořily dary (jde zejména o vyřazené pomůcky ze škol), část byla zakoupena (většinou přes aukční portál Aukro, částečně i od soukromých osob, které se na muzeum obrátily přímo).

Zahájeno bylo i zpracování nových akvizic získaných zdarma ze škol, prozatím na úrovni rozřídění, vhodného uložení a prvotní evidence – týká se především audiovizuálních pomůcek pro vyučování (filmy pro projektor KP8 super či další typy krátkých filmů nebo diapozitivy, většinou ze 70.–80. let 20. století), které byly v minulých letech získány z několika zrušených základních škol.

Mapy

1. st. evidence: 17 přírůstků

Komentář:

Podsbírka byla rozšířena darem ze ZŠ Uhelny trh. Jde o 17 kusů vyřazených map z bývalé ZŠ Brána jazyků v Mikulandské ulici, většinou se jedná o zachovalé exempláře ze 70. a 80. let 20. století.

I v roce 2014 pokračovala spolupráce s dr. Tomášem Grimem z archivu Katastrálního úřadu, který muzeu předává duplikáty nebo vyřazené kusy školních map, které jeho instituce vyřazuje ze své sbírky, nebo školní mapy, které nově získá a do své sbírky nezařadí. V roce 2014 se jednalo o 2 kusy map.

Archiv Přemysla Pittra a Olgy Fierzové

1. st. evidence: 9 přírůstků
2. st. evidence: 176 záznamů (knihovna a fotoarchiv)

Komentář:

Sbírkový fond byl rozšiřován dary pamětníků a spolupracovníků Přemysla Pittra a Olgy Fierzové (písemnosti a různé tištěné materiály) a nákupem a dary knih ze současné produkce (9 přírůstků).

Nejvýznamnější přírůstky byly:

- *Deník Jindřicha Vorlického z akce Mezinárodní civilní služby SCI z roku 1946.* Deník darovala prostřednictvím paní Blanky Sedláčkové paní Blažena Vorlická, vdova po J. Vorlickém. Zápisky popisují humanitární akci, kterou v létě roku 1946 v obci Štítina organizovali P. Pitter a R. Hegnauer (pozdější první předseda Nadace P. Pittra).
- *materiály Eugena Scharta, spolupracovníka P. Pittra, 2. část.*
- *korespondence Františka Soukupa s P. Pittra z období 20.–70. let 20. století od Jaroslava Soukupa (dar, celkem 175 průběžně číslovaných položek).* Cenné jsou především dopisy z 20. let 20. století, od této doby patřil F. Soukup k okruhu Pittrových přátel.

Rozšiřování archiválií a materiálů v APP prostřednictvím vzpomínek pamětníků na působení P. Pittra

Ve dnech 2.–8.12.2014 se uskutečnila služební cesta do Izraele s cílem získat materiály o bývalých tzv. „židovských dětech P. Pittra“, kterým P. Pitter pomáhal přežít po jejich návratu z koncentračních táborů v r. 1945.

⁴ Podsbírku spravuje PhDr. Jan Šimek, Ph.D., který zároveň spravuje podsbírku Mapy. V roce 2014 nebyla z důvodu časové náročnosti zpracována celá rozsáhlá kolekce školních filmů. PhDr. Šimek navíc spolupracuje na vytváření stálé expozice Památníku Hodonín.

Byli navštíveni tito pamětníci, jejichž svědectví bylo audiovizuálně zachyceno:

- paní Michal Beer, která navíc darovala NPMK fotokopie památek z doby svého věznění v Terezíně, včetně unikátního „školního“ vysvědčení z Terezína z r. 1944;
- paní Rut Aviram; osud paní Aviram nebyl doposud zachycen, na podkladě získaných materiálů (fotografií a nahrávek a orálního výzkumu) vznikne její medailon.
- paní Magda Bar-Or,
- pan Mordechaj Livni, pan Livni se dosud aktivně zapojuje do práce s mládeží, podílí se také na řízení památníku Beit Theresienstadt v kibucu Givat Chajim
- pan Jehuda Bacon, pan Bacon při návštěvě zástupců NPMK udělal výjimku; pozval pracovníky NPMK k sobě domů, takže Jehuda mohl být zachycen na fotografiích přímo ve svém ateliéru v bytě. S panem Baconem natáčí interview již řada zahraničních filmových štábů (poslední z BBC), poskytuje rozhovory i řadě novinářů. V Praze vystavoval svá díla naposledy v roce 2011. Pro NPMK povolil přefocení své korespondence, doktorandské práce amerického studenta o jeho osobě a další nově publikované materiály o něm.
- paní Greta Klingsberg (byla kontaktována pouze telefonicky).

dne 24.3.2014 se uskutečnilo jednání s Nadačním fondem P. Pittra a O. Fierzové s cílem podporovat aktivity NPMK posilující propagaci odkazu P. Pittra a O. Fierzové. Režisérka Iva Křenová předložila námět na zpracování DVD o tzv. židovských dětech P. Pittra. Natáčení se uskutečnilo v listopadu 2014 v Izraeli.

A.2.1.2 Inventarizace sbírek

V r. 2014 nadále probíhala inventarizace sbírek dle *Plánu inventarizace sbírkových fondů NPMK, Dodatku č. 1 a Dodatku č. 2* k tomuto Plánu. Plán inventarizace nebyl zcela splněn. Hlavním důvodem je zejména zvýšený podíl odborných pracovníků při aktivitách spojených s budováním Památníku romského holocaustu v Hodoníně u Kunštátu.⁵ Dalším důvodem je fakt, že vzhledem k velice nedostačující předchozí evidenci je předmětů k revidování podstatně více, než byl původní předpoklad.⁶

V **Historické podsbírcce** bylo v r. 2014 zrevidováno celkem 1131 inv. č. z fondu školních obrazů. Konkrétně byly zrevidovány tyto fondy: O V/B-historie světová (248 inv.č.), O V/C-historické osobnosti (31 inv.č.), O V/D-slohy, kroje (58 inv.č.), O V/E-občanská nauka (39 inv.č.), O VI/A-zeměpis ČSR (507 inv.č.), O VI/B-zeměpis Evropa (248 inv.č.). Revize probíhá zároveň s čištěním a restaurováním sbírkových předmětů.

V podsbírcce **Fotografie** byly v r. 2014 při revizi 65 ks vytvořeny zároveň karty systematické evidence a dle potřeby jsou fotografie umisťovány do nových obalů.⁷

⁵ Viz část Údaje o zpracovateli.

⁶ V září 2005 byl zpracován materiál „Nedostatky zjištěné v průběhu realizace předávacího protokolu“ (předán sk. 2 MŠMT) a předložen ke schválení projektu na r. 2006 – Rozvoj a modernizace informačního systému badatelského centra o dějinách českého školství a vzdělávání v Pedagogickém muzeu J. A. Komenského v Praze.

⁷ Kurátorka podsbírcy Fotografie navíc zpracovává za NPMK souhrnné materiály, včetně podkladů předkládaných na MŠMT (GP, PV apod.), vede agendy související s činností Poradního sboru pro sbírkotvornou činnost, evidencí a aktualizací sbírky NPMK v CES, pravidelných zasedání Komise pro přípravu Památníku Hodonín (resp. Pracovní skupiny ředitelky NPMK pro Památník) aj.

V podsbírce **Knihy** byla v roce 2014 dokončena inventarizace fondu 14-Počty a geometrie (225 inv.č., tj. 517 ks), provedena inventarizace fondů 15-Psaní, sešity, obaly (98 inv.č., tj. 201 ks), 16-Kreslení a výtvarná výchova (130 inv.č., tj. 1230 ks), 17-Hudební výchova (179 inv.č., tj. 267 ks), 18-Tělesná výchova (129 inv.č., tj. 190 ks), 19-Ruční práce, polytechnická výchova (117 inv.č., tj. 349 ks), 20-Náboženství (98 inv.č., tj. 100 ks), 21-Jiné vyučovací předměty (85 inv.č., tj. 110 ks), 22-Mateřské školy (109 inv. č., tj. 263 ks).

Celkem bylo inventarizováno 1170 inv. č., tj. 3227 ks. Všechny předměty prošly očištěním a knihy vyžadující speciální péči byly uloženy do ochranných obalů. Rovněž byly katalogizovány v evidenčním programu BACH a byly vytištěny nové evidenční karty.

V podsbírce **Písemnosti a tisky** pokračovala inventarizace fondu 21-vysvědčení, v roce 2014 bylo zinventarizováno 145 inventárních čísel. Pokračovala inventarizace fondu LM-Ligy lesní moudrosti,⁸ bylo zinventarizováno 50 inventárních čísel. Celkem bylo zinventarizováno 195 inv. čísel.⁹

V podsbírce **Školní pomůcky a inventář** jsou zatím pouze nové přírůstky, inventarizace proto není nutná. (Fond Trojrozměrné pomůcky převedený do podsbírky Školní pomůcky a inventář byl kompletně zrevidován před svým převedením.)

Podsbírku **Mapy** tvoří nové přírůstky a bývalý fond Mapy z Archivu písemností, který byl kompletně zrevidován před svým převedením. Inventarizace tedy není nutná.

A.2.1.3 Evidence pohybu sbírek, badatelé, poskytování odborných konzultací

V souladu s platnou zřizovací listinou a v návaznosti na Plán činnosti na r. 2014 poskytovali správci všech podsbírek oddělení muzea služby badatelům (celkem 66 badatelů během 135 návštěv) a zajišťovali jim příslušné zázemí. Muzeum spolupracovalo též s dalšími subjekty na základě jejich žádostí.

Konkrétně se jednalo o tyto činnosti:

Historická podsbírka

8 badatelů

Komentář:

Badatelé studovali zejména fond školních obrazů, bylo jim zpřístupněno na 300 předmětů (fyzicky i v elektronické podobě). Pro badatele byly provedeny předběžné rešerše. Rešerše byly provedeny též pro žadatele, kteří si vybírali z fondů Historické podsbírky prostřednictvím elektronické korespondence (12 žadatelů).

Pro sjednání Dohody o udělení jednorázového reprodukčního práva byl fond zpřístupněn pro tyto badatele (fyzicky i elektronicky):

- Regionální muzeum v Kolíně; výstava *Pradědeček v oslovské lavici aneb Pojďme si hrát na školu* (5 předmětů)
- Slezský venkov, o.s. Holasovice; *historická školní třída* (23 předměty)
- České muzeum stříbra, Kutná Hora; výstava *Ševcovské řemeslo* (10 předmětů)
- Filosofický ústav AV ČR, Praha 1; publikace *Lenka Řezníková (ed.): Labyrinty paměti. Komenský v kulturách vzpomínání 19. a 20. století* (2 předměty)

⁸ Liga lesní moudrosti je organizace podobná skautingu, která vychovává mládež v duchu zálesáctví. Její tradice sahá v českých zemích až do roku 1912. Fond obsahuje dokumenty, korespondenci.

⁹ Kurátorka podsbírky Písemnosti a tisky byla v r. 2014 dlouhodobě v pracovní neschopnosti a potom přednostně zpracovávala výstavu o J. Opletalovi (viz A.2.2.4 a A.5.1).

- Město Černošín, Stříbro; *výstava u příležitosti 390. výročí založení místní školy* (32 předměty)
- ZOO Praha; publikace *Miroslav Bobek: Žirafa na pondělí* (1 předmět)
- Jana Kaščáková, Odolena Voda; rigorózní práce UJAK Praha: *Vzdělávání dospělých v době národního obrození* (35 předmětů)
- Pavla Pristášová, Odolena Voda; rigorózní práce UJAK Praha: *Profesní příprava řemeslníků v cechovních organizacích* (52 předměty)
- Helena Průšková, Mladá Boleslav Debř; publikace *Almanach žáků ve škole v Debři* (37 předmětů)
- Nakladatelství Paseka, Praha 2; publikace *Milena Lenderová a kol.: Vše pro dítě! Válečné dětství 1914–1918* (6 předmětů)
- Nakladatelství Lidové noviny, Praha 10; publikace *Milena Lenderová a kol.: Tělo mezi medicínou a disciplínou* (16 předmětů).

Z Historické podsbírkky bylo zapůjčeno celkem 28 sbírkových předmětů pro Městskou knihovnu Rakovník na výstavu *Ahoj, školo aneb Jak to bylo*.

MŠMT byla dlouhodobě (do r. 2024) zapůjčena socha J. A. Komenského od Jana Štursy. Dílo je umístěno na nádvoří objektu Karmelitská 7, Praha 1.

Středočeské muzeum v Roztokách u Prahy má dlouhodobě zapůjčenou *Blaťáckou plenu* (pomocný fond).¹⁰

Fotografie

6 badatelů

Komentář:

Badatelé studovali fond pro účely výstavní, vědecké, studijní a publikační. Vesměs šlo o sjednání Dohody o udělení jednorázového reprodukčního práva:

- pro výstavu *Pradědeček v oslovské lavici aneb Pojdme si hrát na školu*, Regionální muzeum v Kolíně (23 fotografií)
- pro publikaci *L. Řezníková (ed.): Labyrinty paměti. Komenský v kulturách vzpomínání 19. a 20. století*, Filosofický ústav AV ČR, Praha 1 (6 fotografií)
- pro výstavu *Od hliněné destičky k tabletu* a stálou expozici *Město se znakem půlkoně/Pardubice 1295–1918*, Východočeské muzeum v Pardubicích (3 fotografie)
- pro výstavu *Menšiny a právo v Československu*, Ústav právních dějin-Právnická fakulta, Univerzita Karlova (3 fotografie)
- pro bakalářskou práci (UJEP): *Předškolní vzdělávání 1948–1989*, Tereza Maršíková, Kamenná, Chomutov (5 fotografií)
- publikace *Milena Lenderová a kol.: Vše pro dítě! Válečné dětství 1914–1918*, Nakladatelství Paseka, Praha 2 (4 fotografie).

Pro badatele byly provedeny předběžné rešerše. Badatelům byly zpřístupněny 293 fotografie fyzicky a cca 120 fotografií elektronicky.

¹⁰ Kurátorka Historické podsbírkky spravuje zároveň Pomocný fond.

Knihy

32 badatelé (54 návštěvy)

Komentář:

Badatelům bylo zpřístupněno 1122 svazků. Dále bylo poskytnuto 29 konzultací o dějinách školství a jejich zpracování, dostupnosti pramenů a literatury.

Z podsbírký Knihy bylo zapůjčeno celkem 100 předmětů pro:

- Regionální muzeum v Kolíně na výstavu *Pradědeček v oslovské lavici aneb Pojd'me si hrát na školu* (20 předmětů)
- Oblastní muzeum Praha-východ, Brandýs nad Labem-Stará Boleslav na výstavu *František Josef Řezáč – reformátor vězeňství a školství v 19. století* (11 předmětů)
- Město Černošín, Stříbro na výstavu *u příležitosti 390. výročí založení místní školy* (6 předmětů)
- Městskou knihovnu Rakovník na výstavu *Ahoj, školo aneb Jak to bylo* (63 předmětů).

Pracovníkům muzea bylo poskytnuto 187 výpůjček.

Písemnosti a tisky

11 badatelů (45 návštěv)

Komentář:

Zájem badatelů se soustředil zejména na pozůstalosti osobností shromážděných ve „Slavíně“, především na fond Ferdinanda Krcha, Ladislava Havránka, Františka Bakuleho. Dále badatelé studovali problematiku učitelských spolků. Mezi badateli byli jak studenti vysokých škol, tak zájemci z řad širší veřejnosti.

Z podsbírký Písemnosti a tisky bylo zapůjčeno celkem 26 předmětů pro:

- Regionální muzeum v Kolíně na výstavu *Pradědeček v oslovské lavici aneb Pojd'me si hrát na školu* (7 předmětů)
- Městskou knihovnu Rakovník na výstavu *Ahoj, školo aneb Jak to bylo* (19 předmětů).

Pro sjednání Dohody o udělení jednorázového reprodukčního práva pro Sdružení LiPa (Třeboradice) na akci *Posvícení v Třeboradicích* bylo vyhledáno 5 předmětů (vysvědčení a pochvalné lístky) a poskytnuty jejich fotokopie.

Školní pomůcky a inventář

Z podsbírký Školní pomůcky a inventář bylo zapůjčeno celkem 37 předmětů pro:

- Regionální muzeum v Kolíně na výstavu *Pradědeček v oslovské lavici aneb Pojd'me si hrát na školu* (10 předmětů)
- Město Černošín, Stříbro na výstavu *u příležitosti 390. výročí založení místní školy* (12 předmětů)
- ZŠ a MŠ Teplýšovice, Benešov u Prahy na výstavu *u příležitosti 130. výročí založení místní školy* (2 předměty)
- Městskou knihovnu Rakovník na výstavu *Ahoj, školo aneb Jak to bylo* (13 předmětů).

Archiv Přemysla Pittra a Olgy Fierzové

9 badatelů (36 návštěv)

(česká a švýcarská část)

Komentář:

Archiv poskytl služby 9 badatelům během 36 badatelských návštěv. V roce 2014 se badatelé nejvíce zaměřili na:

- sociální působení P. Pittra ve 20. – 30. letech 20. století v Milíčově domě
- životopisná data P. Pittra a O. Fierzové
- podpora P. Pittra hnutí odpíračů války
- pacifistické snahy P. Pittra a jeho přátel.

Archiv dále poskytoval rešeršní služby veřejným i soukromým subjektům. Archiv rovněž odborně průběžně spolupracoval se členy Nadačního fondu P. Pittra a O. Fierzové.

Obecnímu úřadu Kamenice bylo uděleno jednorázové reprodukční právo pro použití 11 předmětů na výstavě *Olešovice a Struhařov v proměnách času*.

Mateřské škole *Milíčův dům*, Praha 3, bylo dlouhodobě (do r. 2019) zapůjčeno 8 předmětů pro expozici *Pracovna P. Pittra*.

Využití sbírkových předmětů NPMK – zápůjčky muzeím v ČR (souhrn)

- MŠ Milíčův dům, Praha 3; expozice *Pracovna P. Pittra* (8 předmětů, do r. 2019)
- MŠMT, Praha 1; nádvoří objektu Karmelitská 7 – *Jan Štursa: socha J. A. Komenského (bronz)* (do r. 2024)
- Regionální muzeum v Kolíně; výstava *Pradědeček v oslovské lavici aneb Pojdme si hrát na školu* (37 předmětů)
- Oblastní muzeum Praha-východ, Brandýs nad Labem-Stará Boleslav; výstava *František Josef Řezáč – reformátor vězeňství a školství v 19. století* (11 předmětů)
- Město Černošín, Stříbro; výstava *u příležitosti 390. výročí založení místní školy* (18 předmětů)
- ZŠ a MŠ Teplýšovice, Benešov u Prahy; výstava *u příležitosti 130. výročí založení místní školy* (2 předměty)
- Městská knihovna Rakovník; výstava *Ahoj, školo aneb Jak to bylo* (126 předmětů, z toho 3 z pomocného fondu).

Z fondu PK bylo zapůjčeno 24 knih pro výstavu v Poštovním muzeu *Inspirace pro malé i velké* a dlouhodobě (do r. 2019) 9 knih do stálé expozice *Valdštejnové na Třebíči* v Muzeu Vysočiny Třebíč.

Celkem bylo z fondů NPMK zapůjčeno 236 předmětů.¹¹

Dále bylo pro výstavní a publikační účely poskytnuto jednorázové právo pro využití reprodukcí 295 sbírkových předmětů:

- Regionální muzeum v Kolíně; výstava *Pradědeček v oslovské lavici aneb Pojdme si hrát na školu* (28 předmětů)
- Slezský venkov, o.s. Holasovice; *historická školní třída* (26 předmětů)
- České muzeum stříbra, Kutná Hora; výstava *Ševcovské řemeslo* (10 předmětů)

¹¹ Z fondu muzea bylo zapůjčeno 200 sbírkových předmětů, z toho 9 dlouhodobě, 3 předměty z pomocného fondu. Z fondu PK 33 předměty, z toho 9 dlouhodobě.

- Filosofický ústav AV ČR, Praha 1; publikace *Lenka Řezníková (ed.): Labyrinty paměti. Komenský v kulturách vzpomínání 19. a 20. století* (9 předmětů)
- Město Černošín, Stříbro; výstava u příležitosti 390. výročí založení místní školy (32 předmětů)
- Východočeské muzeum v Pardubicích; výstava *Od hliněné destičky k tabletu* a stálá expozice *Město se znakem půlkoně/Pardubice 1295–1918* (3 předměty)
- Obecní úřad Kamenice; výstava *Olešovice a Struhařov v proměnách času* (11 předmětů)
- Nakladatelství Academia; publikace *Michal Stehlík: Slovensko, země probuzená. 1918–1938* (12 předmětů)
- Ústav právních dějin - Právnická fakulta, Univerzita Karlova; výstava *Menšiny a právo v Československu* (3 předměty)
- Tereza Maršíková, Kamenná, Chomutov; bakalářská práce (UJEP): *Předškolní vzdělávání 1948–1989* (5 předmětů)
- ZOO Praha; publikace *Miroslav Bobek: Žirafa na pondělí* (1 předmět)
- Sdružení Lípa, Třeboradice; akce *Posvícení v Třeboradicích* (5 předmětů)
- Jana Kašćáková, Odolena Voda; rigorózní práce UJAK Praha: *Vzdělávání dospělých v době národního obrození* (35 předmětů)
- Pavla Pristášová, Odolena Voda; rigorózní práce UJAK Praha: *Profesní příprava řemeslníků v cechovních organizacích* (52 předmětů)
- Helena Průšková, Mladá Boleslav Debř; publikace *Almanach žáků ve škole v Debři* (37 předmětů)
- Nakladatelství Paseka, Praha 2; publikace *Milena Lenderová a kol.: Vše pro dítě! Válečné dětství 1914–1918* (10 předmětů)
- Nakladatelství Lidové noviny, Praha 10; publikace *Milena Lenderová a kol.: Tělo mezi medicínou a disciplínou* (16 předmětů).

A.2.1.4 Ochrana sbírek, konzervování, restaurování

Restaurovky průběžně monitorovaly stav klimatických podmínek (teplota a relativní vlhkost) v budově NPMK, a v depozitářích (Roháčova ul., Praha 3, Lhota u Dolních Břežan) a stav plísní. V souvislosti s úpravami prostoru depotu starých tisků ve Lhotě byly provedeny stěry plísní a ve spolupráci s Národním archivem byly vyhodnoceny.

Rovněž byl sledován fyzický stav sbírkových předmětů v expozicích muzea, depozitářích muzea a byly podávány odborné zprávy k tomuto sledování. Výsledky byly konzultovány s kurátory sbírkových fondů. Průběžně byla prováděna odborná metodická činnost v oblasti restaurování a uchovávání papíru, dále byly zpracovávány restaurátorské zprávy, včetně fotodokumentace k provedeným pracím na jednotlivých archiváliích (knihy a tisky).

Byla provedena dokumentace souboru obrazů, grafik, plastiky a goblénů předaných MŠMT a jejich uložení v depozitáři ve Lhotě.

Počátkem roku 2014 byla přestěhována restaurátorská dílna do Mikulandské z důvodu zkvalitnění péče o sbírky a knih z PK.

Restaurovky spolupracovaly a konzultovaly problematiku s restaurátory z Národního muzea, Uměleckoprůmyslového muzea, Středočeského muzea v Roztokách u Prahy, Židovského muzea, Muzea východních Čech, Národního archivu, Archivu hl. m. Prahy a Národní knihovny.

Celkem bylo vlastními kapacitami v r. 2014 restaurováno a konzervováno (vyčištěno) 451 sbírkových předmětů, z toho 29 svazků z fondu Pedagogické knihovny. Do konzervování

(čištění) a restaurování byli v rámci své odborné praxe zapojeni studentky Střední průmyslové školy grafické, Hellichova ul., Praha 1 (SPGŠ), (podrobně u jednotlivých podsbírek).

V rámci resortního projektu *Záchrana starých tisků a historických školních dokumentů a zařízení, včetně školních pomůcek* (projekt *Záchrana*) byly zejména pořízeny speciální materiály pro potřeby restaurátorek a preventivní konzervaci (obalová media).¹²

Pravidelně byla čištěna mosazná deska (hlaholice) ve stálé expozici.

Historická podsbírka

V r. 2014 bylo restaurováno 19 školních obrazů, z toho 6 externě. Očištěno a konzervováno bylo cca 360 školních obrazů, z toho cca 200 očistily a konzervovaly studentky SPGŠ Helichova během své odborné praxe v NPMK. Dále byl zrestaurován 1 plakát (rozměr A0).

Fotografie

Restaurátorky NPMK vyčistily, příp. zrestaurovaly 38 fotografií. Byly zhotoveny 3 speciální obaly na cenná školní tabla velkých rozměrů.

Písemnosti a tisky

Restaurátorky NPMK zrestaurovaly 4 dokumenty, z toho vzácný rukopis *Arytmetyka česká* z r. 1792. Dále byly pro výstavní účely zhotoveny dvě faksimilia (tzv. černá kniha a kniha cti Jarošov).

Knihy

Restaurátorky NPMK zrestaurovaly 5 knih, 2 knihy byly restaurovány externě. Bylo zhotoveno 28 speciálních nekyselých obalů na staré tisky.

Školní pomůcky a inventář

Byla konzervována 1 školní pomůcka a byly zhotoveny 4 speciální obaly na dermoelastické preparáty.

A.2.2 Odborná a vědeckovýzkumná činnost

Odborná a vědecko výzkumná činnost byla realizována průběžně v rámci různých oblastí. Činnost je projednávána s *Vědeckou radou NPMK*. Dne 16. října 2014 se uskutečnilo zasedání vědecké rady, které doporučilo realizaci navržených projektů na r. 2015 (viz Plán činnosti).

A.2.2.1 Příprava a realizace odborných konferencí

Mezinárodní konference *Výchova, vzdělávání a pedagogický pragmatismus. Obecně pedagogická a historická analýza pedagogického pragmatismu a příklad zlínského pokusného a Baťova školství, Zlín, 29.-30. 5. 2014*

Hlavními organizátory byly NPMK a Fakulta přírodovědně humanitní a pedagogická Technické univerzity v Liberci. Konference se konala za přispění MŠMT a ve spolupráci s 14|15 Baťovým institutem a Nadací Tomáše Bati.

Konference připomínala tři významné mezníky ve vývoji českého školství a pedagogického myšlení: 85 let od otevření pokusných obecných a měšťanských škol ve Zlíně

¹² Viz též část A.5.4 Resortní projekty a digitalizace.

a v Praze, které se odvolávaly na koncept tvůrce a „architekta“ meziválečné školské reformy v Československu Václava Příhody, od jehož narození uplynulo 125 let. Uplynulo rovněž 90 let od významného mezníku v rámci vývoje odborného firemního školství. V roce 1924 se začaly pravidelně pořádat odborné, tematicky různě zaměřené, několikaměsíční kurzy ve firmě Baťa, které se staly základem firemního vzdělávání. V roce 1925 pak došlo ke vzniku tzv. Baťovy školy práce.

Na konferenci zaznělo více než 30 příspěvků od přednášejících z Česka, Německa a Slovenska.

Pracovníci NPMK přednesli tyto příspěvky:

- PhDr. M. Pánková: *Historicko-pedagogický výzkum příhodovské reformy va světle sbírek NPMK v Praze*
- Mgr. M. Šustová: *Pokusné školy v pražských Nuslicích a Michli*
- Mgr. J. Bartošová: *Masarykova pokusná diferencovaná škola v Českém Krumlově*
- PhDr. J. Šimek, Ph.D.: *Pokusná diferencovaná měšťanská škola v Humpolci 1929-1940: vývoj a kritické zhodnocení pokusu*

Příspěvky z konference budou publikovány v rámci kolektivní monografie ve spolupráci s TUL (viz A.5.2 - publikační činnost).

A.2.2.2 Zpracovávání scénářů výstav

V roce 2014 byla zpracována libreta a scénáře na tyto výstavy:

- *Nesmíme zapomenout: Jan Opletal a další oběti listopadu 1939. Nacistická perzekuce českých studentů během druhé světové války* (kratší verze pro prezentaci v Senátu PČR, delší verze pro výstavu v NPMK v r. 2015)
- *Historie školních budov od tereziánských reforem po socialistickou školu.*
- *Stálá expozice budoucího Památníku Hodonín*
- *Vzdělávání pro všechny. Odkaz J. A. Komenského* (přenosná /„bannerová“/ verze)

A.2.2.3 Další vědecká, výzkumná a odborná činnost

V r. 2014 byly pracovníky NPMK zpracovávány tyto dílčí odborné a výzkumné úkoly:

- Byl zpracován doplňující odborný text k historii 1892–2014 (Pánková, Cigánková)
- Byla realizována spolupráce s Ústavem pro studium totalitních režimů na didaktickém DVD pro školy o vyučování dějin na školách
- Pokračovala odborná spolupráce na vypracování hesel pro komeniologickou encyklopedii *Encyclopaedia Comeniana* (ve spolupráci s prof. PhDr. Dagmar Čapkovou, DrSc. a dalšími komeniologickými odborníky z ČR a zahraničí pod patronátem Unie Comenius) (PhDr. Markéta Pánková).
- Absolvování kursu muzejní propedeutiky, včetně vypracování a obhajoby závěrečné práce Libreto výstavy *Historie školních budov od tereziánských reforem po socialistickou školu* (říjen 2013 – červen 2014, PhDr. Jan Šimek, Ph.D.), zahájení Nástavbového kursu muzejní propedeutiky (PhDr. J. Šimek, Ph.D.). Kurzy pořádá Asociace muzeí a galerií ČR
- Realizace a vyhodnocení nadstavbového projektu pro Českou školu v Římě na téma Rok s Komenským (PhDr. M. Pánková).

Odborní pracovníci se rovněž zúčastnili odborných seminářů a konferencí v ČR i v zahraničí, jejichž náplní byly dějiny školství, muzeologie, muzejní pedagogiky atd.

Pracovníci NPMK působí v těchto odborných a vědeckých radách a komisích:

- Vědecká rada NPMK
- Comenius Academic Club
- Poradní sbor pro sbírkotvornou činnost NPMK
- Správní rada Nadačního Přemysla Pittra a Olgy Fierzové
- Ediční rada Nadačního Přemysla Pittra a Olgy Fierzové
- Emisní komise při Ministerstvu průmyslu a obchodu
- Unie Comenius
- Komise pro přípravu Památníku Hodonín
- IHRA.

A.2.3 Kulturně-vzdělávací a prezentační činnost

A.2.3.1 Metodická a informační činnost

V rámci metodické činnosti poskytovalo NPMK individuální odborné konzultace badatelům. NPMK poskytovalo informace z dějin školství pracovníkům MŠMT a jeho přímo řízeným organizacím, dalším institucím a médiím.¹³ NPMK spolupracovalo s dalšími muzei v ČR i zahraničí.

V roce 2014 se pro veřejnost uskutečnily komentované prohlídky (komentované prohlídky pro specializované skupiny viz níže):

- stálé expozice: 1.2., 4.3., 6.3., 28.3. (2x), 9.4., 29.4., 30.4., 19.8.2014
- výstavy *Hurá do školy!*: 11.1., 30.1., 5.2., 13.2., 22.2., 2.4., 3.4., 24.4. (2x), 30.4., 6.6.2014

Pro rodiče s dětmi byly realizovány pořady *Za tajemstvím písma a papíru* (25.1. a 22.3.2014) a *Malý písař* (1.3.2014).

A.2.3.2 Přednášková činnost

V rámci vědeckého festivalu *Týden vědy a techniky* organizovaném AV ČR (1. – 15.11.2014) realizovalo NPMK tyto přednášky a vzdělávací programy:

- Veselé přírodní vědy a První pomoc (1.11.2014)
- Středověká škola (4.11.2014)
- Tereziánské reformy školství (6.11.2014)
- Vzdělávání dívek (11.11.2014)
- České školy v době Protektorátu Čechy a Morava (13.11.2014)

¹³ Příklady dotazů:

- koedukace ve školství
- cenzura školních knihoven za 2. světové války
- učebnice obchodní korespondence
- abiturientky Učitelského ústavu v Praze
- existence školy v Sezemicích, okr. Mladá Boleslav
- pedagogické práce (i nevydané) F. Mužíka
- klasifikační řády mezi léty 1948 a 1989
- existence škol pro náboženské menšiny v 19. století

- Gustav Werner, ničitel českých středních škol v době Protektorátu Čechy a Morava (13.11.2014)
- 17. listopad 1939/1989 (14.11.2014)

A.2.3.3 Prezentáční činnost a spolupráce s médii

Během roku 2014 NPMK nadále spolupracovalo s Českým rozhlasem (ČRo). Muzeum spolupracovalo i s dalšími rozhlasovými stanicemi, televizí a tiskem.

Spolupráce s rozhlasem

- Rádio Junior, pořad Klub Rádía Junior 18.6.2014, *Povídání o historii školy a o pražském Pedagogickém muzeu* (PhDr. M. Pánková)
- Radiožurnál, 26.8.2014, rozhovor o J. Opletalovi u příležitosti vernisáže výstavy *Nesmíme zapomenout* v Senátu PČR

Spolupráce s televizí

- Česká televize, natáčení pro pořad *Dobré ráno s ČT* – změny ve školství za posledních 30 let, 21.1.2014 (vysíláno 31.1.2014)
- Česká televize – centrum publicistické a dokumentární tvorby a vzdělávacích pořadů, natáčení v expozicích pro pořad *Kalendárium* 43/2014, 15.10.2014
- Česká televize, natáčení pro pořad *Události, komentáře* – historie tělesných trestů, 31.10.2014
- Česká televize, natáčení pro pořad *Události, komentáře* – historie zimních prázdnin, 5.12.2014

Spolupráce s tiskem

Propagace krátkodobých výstav a akcí, na kterých se muzeum podílelo formou rozesílání tiskových zpráv i přímého oslovování vybraných novinářů (dle potřeby), zodpovídání novinářských dotazů a spolupráce na konkrétních tématech:

- 26.11. 2014 ČTK, rozhovor (M. Šustová) o Všeobecném školním řádu (publikováno 6. 12. 2014 k 240. výročí vydání Všeobecného školního řádu)
- 16.12.2014 Lidové noviny, příloha Akademie, rozhovor (M. Šustová) *Učitelé museli o plat žebrať*
- 29.8.2014 Pražský deník, článek *Výstava připomíná smrt Jana Opletala*
- 30.8.2014 Pražský deník, článek *Představit to nejlepší z českého školství*
- 3.9.2014 Pražský deník, článek *Učitel má dnes více povinností než práv a žák více práv než povinností*
- 14.9.2004 Český zápas, článek *Muzeum učitele národů zve k návštěvě*, 2014, 94, číslo 37, s. 12
- 23.9.2014 Naše rodina, rozhovor (M. Pánková) *Nerada se nudím (Devět let u „kormidla“ úctyhodné instituce)*, 2014, 39, s. 4-6

A.2.3.4 Ostatní kulturně-vzdělávací a prezentační aktivity

Literárně – dramatický cyklus ve spolupráci s agenturou AMOS *Návraty – zpět ke kořenům vzdělanosti*

- 13.3.2014 *Ptám se svého srdce* Myšlenky a úvahy Rabindranátha Thákura
- 12.6.2014 *Zasvěcení*, dramatizovaná četba z knihy E. Haich

- 25.9.2014 *W. Shakespeare 450.* Výběr z díla W. Shakespeara k 450. výročí narození
- 20.11.2014 *Muž víry a věrnosti.* Karel starší ze Žerotína.

Literární cyklus *Podvečery v Pedagogickém muzeu*

- 17.4.2014 *Tak to je život.* Vyprávění o karlínském divadle podle knihy autora a herce Karla Bláhy.
- 15.5.2014 *Jaroslav Seifert ve vzpomínkách.* Recitace z díla J. Seiferta a vzpomínky na něj.
- 23.10.2014 *Karel Čapek.* Povídky i pohled soukromí K. Čapka.
- 19.11.2014 Slavnostní podvečer k 90. narozeninám Ladislava Daneše – režiséra, scénáristy a publicisty.

Den učitelů, 28.3.2014. Vstup zdarma, 2x komentovaná prohlídka expozice. Spolupráce s VOŠ oděvního návrhářství a SPŠ oděvní, Praha 7.

Mezinárodní den muzeí, 18.5.2014, hlavním tématem bylo *Muzea tvoří sbírky a lidé.* Vstup do muzea byl zdarma.

Dny evropského kulturního dědictví, 6.9.2014 a 15.9.2014, celkově 4 komentované prohlídky budov muzea (prohlídky absolvovalo 207 osob).

Ve spolupráci s Národním památkovým ústavem byl připraven program *Na návštěvě u Trauttmansdorffů a Miseronů* vč. písářského koutku instalovaného v salla terreně Ledeburského paláce a zajištění jeho provozu (5 odpolední v týdnu).

Pražská muzejní noc, 14.6.2014. Uskutečnily se doprovodné programy:

v budově muzea (ve spolupráci s kluby Malých debujárů při ZŠ Břečťanová a ZŠ Jakutská a Oblastním spolkem Českého červeného kříže Praha 1):

Písářský koutek, Veselé přírodní vědy, Jak poskytnout první pomoc, Na branném cvičení, Branná výchova ve školním filmu (program vznikl),

v budově pedagogické knihovny:

prohlídka výstavy „Čteme se slonem Bobem“, Maraton čtení, Kde jsme včera skončili...? (výroba sloních záložek do knížky), Bobův kvíz (počítačový kvíz o slonech), Sloní biograf (projekce starých školních filmů), Kdo si hraje, nezlobí (skládání puzzlí, výroba origami, omalovánky, to vše s motivem slonů).

Slavnostní předání medailí J. A. Komenského význačným kolenologům v NPMK, 26.6.2014.

Medaili obdrželi: Andreas Fritsch (SRN), Wlodziemierz Kaczorowski (Polsko), Georgij P. Melnikov (RF), Anna V. Denščiková (RF), Štěpán Rak, Petr Šilar, Petr Marek.

Setkání premiéra s ministrem školství, 11.7.2014, NPMK.

Den seniorů, 1.10.2014, vstup zdarma.

Slavnostní zahájení 22. ročníku ankety Zlatý Ámos, 9.10.2014.

Akce se zúčastnili bývalí „zlatí Ámosové“, zástupci MŠMT, sponzorů a médií.

Přednáška, 16.10.2014, prof. M. Lenderová: *Dětství za 1. světové války*. Součástí byla prezentace kulturně-vzdělávacích aktivit realizovaných NPMK k výročí 1. světové války.

Prezentace knihy, 6.11.2014, M. Matouš: *P. Pitter a Vyšší režie*.

Cena ministra školství, mládeže a tělovýchovy za mimořádné výsledky ve výzkumu, experimentálním vývoji a inovacích za rok 2014. NPMK, 18. 11.2014.

III. ročník akce *Zámek plný knih*, 21.11.2014 Pardubice.

Přehled návštěvnosti akcí muzea

Návštěvníci v muzeu	Návštěvníci výstav zapůjčených NPMK (v jiných muzeích)	Prague Card	Celkem návštěvníků	Objednané vzdělávací pořady pro studenty		Akce pro veřejnost pořádané muzeem	
				počet objednávek	počet osob	počet akcí	počet osob
8158 z toho 3884 zdarma	16 948	234	24 888	62	1687	46	3815

A.2.4 Zahraniční spolupráce

Zahraniční spolupráce byla realizována v souladu s Plánem činnosti na rok 2014 za účelem prezentace českých dějin školství a rozvoje stávajících a navazování nových partnerských vztahů s obdobnými institucemi a společnostmi zejména v Evropě.

V roce 2014 se ve spolupráci s Nadačním fondem APP realizovaly nahrávky audio a videozáznamy vzpomínek pamětníků na působení P. Pittra v Izraeli (tzv. „židovské děti“ z akce „zámky“). Během cesty do Izraele v prosinci 2014 byly realizovány kontakty a audiovizuální záznamy s těmito pamětníky (podrobně viz část A.2.1.2):

- paní Michal Beer,
- paní Rut Aviram;
- paní Magda Bar-Or,
- pan Mordechaj Livni,
- pan Jehuda Bacon,
- paní Greta Klingsberg (pouze telefonický kontakt).

NPMK pokračovalo ve spolupráci s Českou školou v Římě, kterou v rámci mezinárodního programu *Česká škola bez hranic* realizuje od r. 2011 krajanský spolek Associazione Praga. Výuka probíhá jedenkrát týdně pro děti především ze smíšených manželství a českých rodin žijících v Římě a okolí. Výuka se obsahově řídí Rámcovým vzdělávacím programem MŠMT. V rámci podpory výuky ředitelka NPMK zahájila v roce 2013 projekt Školní rok s J. A. Komenským. Tento projekt byl vyhodnocen v roce 2014.

Pokračovala spolupráce s evropskými pedagogickými muzei a univerzitami. Výborná spolupráce je s pedagogickými muzei v Bratislavě a Lublani prostřednictvím výměny

publikací a Comenius Museum v Naardenu, se kterým NPMK realizuje řadu společných projektů. Další živá spolupráce probíhá s polským Oblastním muzeem v Lešně.

V roce 2014 byla navázána spolupráce s Východoevropskou slavistickou univerzitou v Užhorodě. Spolupráce bude NPMK využita zejména pro získání informací o českých učitelích na Podkarpatské Rusi v rámci řešení projektu *Učitel a republika*.

V roce 2014 byla zpracována rozsáhlá rešerše k problematice dějin německého školství, především z fondů NPMK, ale i z jiných zdrojů pro Deutsches Historisches Museum Berlin na žádost spolupracovníka muzea dr. Christiana Hoyera pověřeného zajištěním části věnované dějinám německé menšiny na území dnešní ČR pro připravovanou stálou expozici k dějinám německých menšin mimo Německo. Další rešerše byly zpracovány pro badatele z Velké Británie a Austrálie ve fondu OMEP.

Potěšující je zájem o NPMK ze strany zahraničních subjektů, který se projevuje i objednávkou komentovaných prohlídek stálé expozice. V roce 2014 to byly tři komentované prohlídky pro studenty ze SRN. NPMK spolupracuje a udržuje kontakty se zahraniční komeniologickou obcí v Japonsku, Koreji, Kanadě, Německu, Polsku, Rusku, USA, na Slovensku aj. NPMK udržuje živé kontakty s přímými potomky Komenského, rodinou Kallikovou z USA.

Důležitou částí zahraničních kontaktů je prezentace výstav NPMK v zahraničí. V roce 2014 byly v zahraničí prezentovány tyto výstavy NPMK (viz též níže a část A.5.1): *Komenského fascinující labyrint světa a ráj srdce v kolážích Miroslava Huptycha* v Comenius Museum v Naardenu (Nizozemí), *Vzdělávání pro všechny* v České škole v Římě (Itálie), *Roma Education in Czechia in Historical Context* a *Hodonín Memorial* v sídle Rady Evropy ve Štrasburku (Francie), *Europäischer Humanist P. Pitter* v Berlíně-Neukölln, ve Waidhausu a v Herrnhutu (SRN).

Přehled konkrétních akcí v zahraničí (podrobně viz část A.5.3) a kontaktů se zahraničními subjekty:

Francie:

- Spolupráce s Mediatékou v Meuzac

Itálie:

- Vyhodnocení nadstavbového projektu *Rok s J. A. Komenským*, monitoring České školy Řím (8.–12.5.2014)
- Deinstalace výstavy *Vzdělávání pro všechny*, Řím (30. 6.–2.7.2014)
- Spolupráce s krajským sdružením Associazione Praga

Izrael:

- Realizace česko-izraelského projektu týkajícího se P. Pittra (2.–8. 12. 2014) a příprava výstavy o P. Pitrovy v r. 2015 ve spolupráci se zastupitelským úřadem ČR v Tel Avivu

Německo:

- Výstava *Europäischer Humanist P. Pitter* v Berlíně (23.–24.5.2014), Waidhausu (7.7.–31.8.2014) a Herrnhutu (23.9.–26.10.2014)
- Studijní cesta do Německé národní knihovny v Lipsku (15.12. –17.12.2014)
- Spolupráce s „německými dětmi“ P. Pittra
- Spolupráce s Deutsches Historisches Museum Berlin

Nizozemí:

- Účast na Comeniusdag (Den Komenského), Naarden, 20.3.–23.3.2014
- Prezentace výstavy NPMK *Komenského fascinující labyrint světa a ráj srdce v kolážích Miroslava Huptycha* v Comenius Museum v Naardenu (do března 2014)
- Spolupráce s Comenius Museum Naarden

Polsko:

- Spolupráce s Oblastním muzeem v Lešně (dokumentace Komenského v umění v Polsku)
- Spolupráce s Muzeem dějin polských Židů
- Spolupráce s Dokumentačním a badatelským centrem Korczakianum

Ruská federace:

- Účast na mezinárodní konferenci *Filozofická a vědecko-pedagogická činnost D. I. Čiževského*, Petrohrad (3.–6.6.2014)
- Spolupráce s ruskými komeniology – výměna publikací a komeniologických informací

Slovensko:

- Mezinárodní konference *Školské knihnice jako informačné centrá škôl*, Bratislava (14.5.–15.5.2014)
- Účast na vernisáži výstavy *Slovenskí učitelia v odboji a Slovenskom národnom povstání*, Múzeum školstva a pedagogiky (MŠaP), Bratislava (24.–25. 8. 2014)
- Spolupráce s MŠaP
- Spolupráce se slovenskými univerzitami (Nitra, Trnava aj.)

Ukrajina:

- Spolupráce s Východoevropskou slavistickou univerzitou v Užhorodě v rámci přípravy projektu *Učitel a republika*

USA:

- Účast na Výroční schůzi Comenius Academic Club, prezentace činnosti NPMK
- Spolupráce s Comenius Academic Club
- Rozvíjení kontaktů s potomky J. A. Komenského – rodina Kallikova

Mezinárodní organizace

- IHRA: účast na Plenárním zasedání IHRA, Manchester (30.11.–4.12.2014)
- Rada Evropy: prezentace výstav NPMK (angl. verze): 1) *Vzdělávání Romů v Česku v historickém kontextu*, 2) *Památník Hodonín* v sídle Rady Evropy, Štrasburk (27.–29.5.2014)
- Účast na Mezinárodní konferenci organizovanou Evropskou muzejní akademií (EMA), Glasgow (23.–27.4. 2014)
- Spolupráce s UNESCO
- Spolupráce s OMEP

A.3 Pedagogická knihovna

A.3.1 Základní informace o činnosti

Veřejná Pedagogická knihovna J. A. Komenského (PK) je s účinností od 1. 7. 2011 oddělením Národního pedagogického muzea a knihovny J. A. Komenského.

PK je podle zákona č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon), veřejnou specializovanou pedagogickou knihovnou v působnosti MŠMT. Knihovna spravuje na 520 tis. svazků; poskytuje knihovnické a informační služby právníkům a fyzickým osobám, především z oblasti vysokého školství, výzkumu, vzdělávání a dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků. Současně plní funkce veřejně přístupné vědecké knihovny, která vytváří a spravuje státem dotovaný fond domácí a zahraniční literatury, informačních pramenů a zdrojů z oblasti výchovy, vzdělávání, školství a příbuzných společenských věd.

Jako specializovaná knihovna s celostátní působností ve smyslu knihovního zákona (viz § 13) PK vytváří také historické fondy učebnic, komeniologické literatury a literatury pro děti a mládež, buduje a zpřístupňuje sekundární informační fondy. Zpracovává a zpřístupňuje tematické a oborové bibliografie a databáze, plní funkci centra meziknihovnických výpůjčních služeb a spolupracuje s knihovnami v oblasti své specializace. Ve spolupráci s Národní knihovnou ČR přispívá do Souborného katalogu ČR. Dokumentačně zpracovává českou i zahraniční článkovou pedagogickou literaturu do Kosabi - Kooperativního systému článkové bibliografie, budovaného v Národní knihovně ČR.

Od 1.4.2011 PK zajišťovala také činnost specializované pobočky pro zaměstnance ministerstva školství v objektu MŠMT ČR v Karmelitské ulici v Praze 1. Z Příkazu ředitelky NPMK č. 7/2014 Zrušení pobočky PK JAK na MŠMT a v souladu s dopisem 1. náměstka ministra Jana Zikla ze dne 6.10.2014 č. j. MSMT-37494/2014-1 byla pobočka PK k 31.12.2014 zrušena. V souvislosti s ukončením činnosti pobočky PK na MŠMT byly postupně realizované úkoly v souladu se schváleným harmonogramem (do 15.3.2015).

Knihovna je zapsána v evidenci knihoven MK ČR pod č. 6251/2011. Svou činností naplňuje rovněž *Koncepci rozvoje knihoven v České republice na léta 2011 až 2015 včetně internetizace knihoven*, schválenou usnesením vlády České republiky ze dne 11. ledna 2012 č. 28 (viz též č.j. MŠMT 3217/2012-13 a 4089/2012-31), a to především v těchto třech bodech:

- a) Zakotvit podporu zvyšování schopnosti efektivně využívat knihovny ve školních vzdělávacích programech a v koncepci celoživotního učení (uloženo plnit průběžně do roku 2015).
- b) Podporovat četbu u dětí a mládeže a aktivně podporovat čtenářskou gramotnost realizací aktivit zaměřených na práci s knihou (uloženo plnit průběžně do roku 2015).
- c) Zajistit součinnost (PK–Centrum pro školní knihovny a Klub školních knihoven SKIP, NTK) a podporu knihoven (uloženo plnit průběžně do roku 2015).

I v roce 2014 směřovala činnost knihovny ke zkvalitnění služeb poskytovaných uživatelům přímo v budově knihovny i vzdáleným uživatelům, kteří do knihovny vstupují prostřednictvím internetu. Katalog na webu knihovny umožňuje čtenářům nejen prohlížet a vyhledávat záznamy, ale zároveň i objednávat knihy z kteréhokoliv počítače připojeného na internet. Mimopražští uživatelé si mohou knihy objednat prostřednictvím meziknihovnických výpůjčních služeb z nejbližší veřejné knihovny. Tato služba spolu s elektronickou Pedagogickou

knihovnou (e-PK), která je navázaná na katalog knih, časopisů a databázi článkové literatury (PBD), zpřístupňuje fondy a služby PK pedagogickým pracovníkům z celé republiky. Návštěvnost webových stránek PK se každoročně zvyšuje, v roce 2014 se pohybovala kolem 570 návštěv za den.

V roce 2014 knihovna pokračovala v retrokonverzi hlavního fondu PK, a to ve dvou oddělených částech – retrokonverze nejstaršího fondu knihovny od 18. století po rok 1940 a retrokonverze fondu od roku 1973 zpětně. Současně běží zpracování fondu výročních zpráv a nově se řeší retrokonverze unikátní kartotéky učebnic. Maximální zpřístupnění fondu uživatelům prostřednictvím online katalogu na webu PK patří mezi hlavní cíle retrokonverze (retrospektivní katalogizaci knihovna zahájila v roce 2010).

V průběhu roku 2014 se pracovníci PK účastnili řady seminářů, odborných školení a vzdělávacích kurzů. Uskutečnilo se také několik exkurzí pro studenty pedagogických fakult a středních pedagogických škol.

V souladu s pokynem MŠMT z roku 2013 přestěhovat knihovnu do nových prostor v Jeruzalémské ulici pokračují přípravné práce v rámci plánované rekonstrukce objektu v Jeruzalémské ulici. Pracovníci knihovny byli členy komise pro výběr architektonického návrhu prostorového řešení uživatelských prostor v připravované knihovně. Zároveň připravovali řadu podkladů pro tým projektantů.

A.3.2 Knihovní fond

A.3.2.1 Budování knihovního fondu

Knihovna nakupuje, trvale uchovává a půjčuje výběrovou odbornou literaturu z oblasti pedagogiky, výchovy, vzdělávání a školství v kontextu společenských věd. Nákup knihovního fondu vychází ze schváleného akvizičního plánu knihovny, který byl tematicky dodržován. Vzhledem k průběžnému nárůstu cen knih akvizitěři se snaží využívat možnosti nákupu přímo u vydavatelů. Nezanedbatelnou část knih, především z oblasti literatury pro děti a mládež, získává knihovna nakladatelskými dary.

Knihovní fond specializované pobočky MŠMT byl doplňován pouze na základě návrhů zaměstnanců ministerstva, nákup publikací byl realizován jen po předběžném písemném návrhu oprávněné osoby z MŠMT (vrchní ředitel V. Ševela). Činnost pobočky byla ukončena k 31.12.2014.

Knihovní fond

Nákup knihovního fondu v roce	2013	2014
Celkem (Kč)	950 000	865 000
knihy	540 000	354 496
časopisy	410 000	510 504
Přírůstek primárních fondů celkem (svazky)	*8 091	*7 575
z toho: hlavní fond	6 974	6 665
Sukova studijní knihovna	708	574
pobočka na MŠMT	409	336

Počet titulů odebíraných časopisů	222	225
z toho: hlavní fond	167	169
Sukova studijní knihovna	8	9
pobočka na MŠMT	47	47

* asi polovinu přírůstku tvoří zpětné zpracovávání výročních zpráv

Doplňování a údržba databází a katalogů PK

	V roce 2013 přibylo	2014
Databáze (knižní fond, Sukova knihovna, Pedagogická bibliografická databáze vč. komenian) + authority	27 058 záznamů	14 174 záznamů ¹⁴

V roce 2014 v knihovně proběhl upgrade na kvalitativně vyšší verzi knihovního systému, včetně nového online katalogu dostupného na webu NPMK. Všichni pracovníci knihovny se postupně zapracovali.

V rámci spolupráce s Národní knihovnou ČR bylo předáno do Souborného katalogu ČR (CASLIN) celkem 9279 záznamů. Velká část těchto záznamů byla vytvořena v rámci retrokonverze a z této dávky bylo v souborném katalogu založeno 6675 nových záznamů dokumentů, tj. takových, které dosud žádná knihovna do souborného katalogu nenahlásila. Do Kosabi (Kooperační systém článkové bibliografie) bylo v průběhu roku předáno na 1127 anotovaných záznamů článků z českých pedagogických periodik.

Průběžně je udržován a aktualizován také Český pedagogický tezaurus (ČPT), který slouží k věcnému popisu dokumentů z oblasti pedagogiky a příbuzných oborů a k jejich zpětnému tematickému vyhledávání v katalozích a databázích. Údržba tezauru i ostatních rejstříků je v průběhu retrokonverze náročná na čas a pozornost. Aktuální verze ČPT je ve stromové struktuře vystavena na webu knihovny.

A.3.2.2 Ochrana a organizace knihovního fondu

V budově PK je uložen převážně tzv. živý fond, ze kterého se expeduje nejčastěji. V mimopražském skladu ve Lhotě je uložen starší knižní fond a starší ročníky časopisů, fond učebnic a skript.

V souvislosti s přestěhováním fondu byla v roce 2012 zahájena průběžná revize a profilace knihovního fondu, která pokračovala i v letošním roce, kdy pracovníci knihovny pokračovali v revizi knih vydaných před rokem 1850. Jednalo se o knihy ve skladu ve Lhotě, v budově v Mikulandské, ve fondu komenian, učebnic a Sukovy knihovny. Celkem 1032 starých tisků již bylo převedeno do sbírek muzea. Zbývající část knih vydaných před r. 1850 je uložena ve Lhotě, v místnosti ve zvláštním ochranném režimu. Pravidelně je měřena vlhkost a teplota a z preventivních důvodů jsou restaurátorkou prováděny stěry. Tato část fondu bude převedena do sbírek muzea v roce 2015. Dohledávání starých tisků stále pokračovalo v souvislosti s probíhající retrokonverzí fondu. Několik nejvíce poškozených tisků bylo opraveno a zrestaurováno.

¹⁴ Letošní nižší počet záznamů odpovídá průběhu retrokonverze, kdy masivní retrokonverze de facto skončila v r. 2012 a od roku 2013 probíhá především řešení problémových záznamů.

U běžného fondu proběhla revize a dolepování čárových kódů signatury I, II, VI v Mikulandské ulici (běžný fond) a signatury III v depozitáři ve Lhotě.

Celkem bylo zrevidováno cca 31 414 svazků.

Z důvodu sjednocení péče o staré tisky byl realizován převod starých tisků z fondu PK do podsbírky Knihy (viz část A.6).

V roce 2014 byl v rámci příprav na stěhování do nové budovy přestavěn fond Sukovy knihovny. Bylo nově postaveno cca 55 tisíc svazků, akci zajistili vlastními silami pracovníci knihovny.

A.3.2.3 Implementace, rozvoj a správa knihovnických technologií

Správu sítě v PK, údržbu a rozvoj knihovnických technologií a metodickou podporu pro odborné knihovnické činnosti zajišťuje oddělení IT a projektů (podrobně viz část A.4- Oddělení IT a projektů).

A.3.3 Služby uživatelům

Důležitou součástí práce knihovny je také individuální práce s uživateli. V souladu s knihovním zákonem poskytuje PK jako veřejná knihovna svým uživatelům, studentům, učitelům, vědeckým a odborným pracovníkům i ostatní veřejnosti širokou škálu knihovnických a informačních služeb: výpůjční služby včetně meziknihovnických služeb, rešeršní služby z vlastních i externích zdrojů, referenční, informační a reprografické služby z fondu knihovny a služby elektronické Pedagogické knihovny (e-PK).

A.3.3.1 Studovna

Studovna je přístupná všem návštěvníkům knihovny. Neregistrovaný uživatel má k dispozici volně přístupný knižní a časopisecký fond studovny a možnost vyhledávání v elektronickém katalogu i ve starších lístkových katalozích. Knihy jsou ve studovně uspořádány podle jednotlivých oborů, především současné učebnice s platnou schvalovací doložkou MŠMT, školské právníké dokumenty, vzdělávací programy, učební osnovy, encyklopedie. Volně přístupné jsou také nové i starší ročníky českých a zahraničních časopisů. Registrovaní čtenáři mají navíc přístup k internetu, k oborově zaměřeným volně přístupným databázím (např. Jednotná informační brána, která obsahuje souborné katalogy našich i zahraničních knihoven a další informační zdroje), tito čtenáři mohou ve studovně používat vlastní notebooky vč. připojení na internet prostřednictvím WiFi.

Ve studovně probíhá prodej publikací a propagačních materiálů NPMK.

A.3.3.2 Půjčování knih

Půjčování knih mimo budovu knihovny, včetně meziknihovnické výpůjční služby, je vázáno na registraci čtenáře. Výpůjční lhůta je jeden měsíc, výpůjčku lze až 3x prodloužit. Ve studovně i půjčovně jsou poskytovány konzultace k práci s knihovnickým systémem, ve studovně jsou uživatelé zaškoleni v práci s českými i zahraničními databázemi.

A.3.3.3 Informační, referenční, reprografické a rešeršní služby

Služby jsou poskytovány všem uživatelům knihovny. Odborní pracovníci knihovny zpracovávají podle požadavků čtenářů bibliografické rešerše, poskytují konzultace a zodpovídají různé náročné dotazy. Základním zdrojem pro vypracování rešerše jsou katalogy PK a Pedagogická bibliografická databáze (PBD), která obsahuje bibliografické záznamy článků z odborných českých a zahraničních časopisů a sborníků z oblasti pedagogiky od roku 1990 do současnosti, součástí jsou i komeniana. Analyticky zpracované záznamy z českých

pedagogických periodik předává knihovna Národní knihovně ČR do Kosabi a podílí se tak na tvorbě národní článkové bibliografie.

Knihovna je zapojena do celonárodní webové služby *Ptejte se knihovny*, kde jsou zodpovídaný faktografické, bibliografické a informační dotazy. Jde o službu českých knihoven určenou široké veřejnosti. Odpověď na zadanou otázku obdrží tazatel na svou e-mailovou adresu do 48 hodin od doručení dotazu (v pracovní dny). V rámci této služby bylo v roce 2014 zodpovězeno více než 37 dotazů všeobecného i speciálního charakteru.

A.3.3.4 Centrum pro školní knihovny (CŠK)

Funguje na principu průběžně aktualizovaných webových stránek, které jsou dostupné na adrese <http://csk.npmk.cz/>.

Učitelům, kteří mají na starosti školní knihovnu, a knihovníkům základních a středních škol knihovna nabízí informace z oblasti vedení školních knihoven, plánování, legislativy, a také informace o možnostech dalšího vzdělávání. Průběžně jsou zodpovídaný dotazy směřované na Centrum prostřednictvím služby „Ptejte se CŠK“.

Hlavním cílem CŠK je podpora rozvoje čtenářství a čtenářské gramotnosti, zprostředkovaných školními knihovnami. K tomuto cíli směřují aktivity propagované na webových stránkách – informace ze zajímavých akcí a projektů škol, školních knihoven a organizací, se kterými CŠK spolupracuje (Celé Česko čte dětem, Centrum dětského čtenářství, Rosteme s knihou, Moravskoslezská vědecká knihovna v Ostravě aj.) a zajímavé publikace, které mohou školní knihovny využít.

Aktivity (viz též část A.5.3):

Účast na akcích organizovaných spolupracujícími organizacemi. Všechny semináře byly zaměřeny na podporu a rozvoj čtenářství: *Mezinárodní konference „Školské knižnice ako informačné a kultúrne centrá škôl“*, (Slovenská pedagogická knižnica v Bratislavě), 15.5.2014; *Chceme dětem číst, aneb literatura kreativně*, (SKIP – region Velká Morava a knihovna Jiřího Mahena v Brně – Centrum dětského čtenářství), 28.5.2014; *Aktuální trendy v oblasti školních knihoven*, (SKIP – Klub školních knihoven organizoval akci v NIDV Olomouc), 15.10.2014 ; V rámci Mezinárodního měsíce školních knihoven byl uskutečněn *5. ročník česko-slovenského projektu Záložka do knihy spojuje školy: moje oblíbená kniha*, říjen 2014; *Jak z nečtenáře vychovat čtenáře* – burza nápadů k rozvoji dětského čtenářství a prezentace zkušeností z projektu Brána ke vzdělávání: Školní čtenářské kluby (Nová škola o.p.s., Era svět, Jungmannovo nám., Praha 1), 10.11.2014; *Prezentace CŠK* na tradičním pracovním setkání knihovníků školních knihoven a dětských oddělení veřejných knihoven zaměřené na literaturu pro děti a mládež. (NPMK, Valdštejská 20, Praha 1), 12.11.2014.

A.3.3.5 Elektronická pedagogická knihovna (e – PK)

Je službou PK a knihoven pedagogických fakult, která je určena především učitelům, dalším pedagogickým pracovníkům a studentům pedagogiky. Současně je však k dispozici pro každého, koho zajímá cokoli z tematické oblasti pedagogiky, školství, výchovy, vzdělávání a dalších souvisejících vědních disciplín. Základními službami jsou služby typu document delivery, tzn. elektronické dodávání kopií dokumentů, a rešeršní služby – zhotovování rešerší podle zadání uživatele. E-PK poskytuje služby zaměřené především na periodika, tj. oblast literatury, ve kterých se nové informace objevují nejrychleji. Hlavním cílem je poskytovat knihovnické a informační služby uživatelům prostřednictvím internetu a zkvalitnit přístup ke knihovním fondům a službám všech zúčastněných knihoven všem uživatelům. Přístup uživatelů do systému je umožněn prostřednictvím uživatelských kont a databází. Ceny za služby jsou stejné jako v klasické knihovně, s výjimkou autorského poplatku za elektronické kopie.

e-PK je přístupná na adrese <http://www.epk.cz> nebo na webové stránce knihovny www.npmk.cz.

Služby e-PK využívá stále více uživatelů. Služby jsou poskytovány jak z fondu PK, tak prostřednictvím meziknihovnických služeb, a to i z knihoven, které nejsou součástí e-PK.

Specializovaná pobočka knihovny na MŠMT poskytovala standardní knihovnické a informační služby výhradně pracovníkům ministerstva školství až do konce roku 2014, kdy byla zrušena.

Registrovaní čtenáři

Rok	2013	2014
Celkem	6 674	6 949
z toho aktivní/ nově registrovaní	1 990	1 486
studující	2 954	2 954
pracovníci školství	1 521	1 654
ostatní čtenáři	2 199	2 341
Registrovaní uživatelé e-PK	371	434

V databázi jsou registrovaní pouze čtenáři, kteří jsou aktivními uživateli knihovny v posledních dvou letech a dále ti, vůči kterým má knihovna pohledávky (dle zákona o ochraně osobních údajů).

Návštěvníci knihovny celkem

Rok	2013	2014
Celkem:	24 812	25 254
z toho: půjčovny	17 002	16 921
studovny	6 560	7 164
Sukovy studijní knihovny	256	240
bibliografické studovny	102	110
pobočky na MŠMT	892	819
Virtuální návštěvníci knihovny (web PK)	195 233	208 159

Údaje zahrnují četnost návštěv registrovaných i neregistrovaných čtenářů, kterým jsou poskytovány pouze prezenční služby z fondu studoven. Každoročně se zvyšuje počet virtuálních návštěvníků knihovny, čtenáři čím dál tím více využívají výhody vzdáleného přístupu, možnosti objednávky knih nebo časopisů přes webový katalog.

Výpůjčky

Rok	2013	2014
Celkem svazků	82 178	98 240
Absenční	51 576	59 982
Prezenční: hlavní fond	28 201	35 820
Sukova studijní knihovna	917	1 202
pobočka na MŠMT	1 484	1 236
Fotokopie náhradou za výpůjčku (strany)	14 271	12 140
Meziknihovní výpůjční služba (MVS)	388	472
e-PK kopie	2052	2 412
e-PK rešerše	61	44

A.3.4 Spolupráce s českými a zahraničními institucemi

PK spolupracuje s Národní knihovnou ČR na tvorbě Souborného katalogu ČR a spolupodílí se na vytváření národní registrující článkové bibliografie. Knihovna je garantem za oblast pedagogiky a školství. Dále spolupracuje s knihovnami se stejným oborovým zaměřením, a to s Moravskou zemskou knihovnou a se Slovenskou pedagogickou knihovnou v Bratislavě, rozvíjí služby e-PK ve spolupráci s knihovnami pedagogického zaměření, s EURYDICE v oblasti tvorby a údržby Českého pedagogického tezauru v návaznosti na tezaurus TESE, s českou sekcí IBBY UNESCO, Památkem národního písemnictví, Obcí spisovatelů v oblasti propagace kvalitní dětské četby, s Klubem dětských knihoven SKIP a Klubem školních knihoven v oblasti podpory školních knihoven prostřednictvím Centra pro školní knihovny. Dále spolupracuje s katalogizační komisí a s komisí pro služby pod hlavičkou SKIP a České informační společnosti (ČIS).

A.3.5 Sukova studijní knihovna literatury pro mládež

Anketa „SUK – čteme všichni“

Na počátku dubna 2014 byla vyhodnocena celostátní anketa „Suk – čteme všichni 2013“, anketa dětí, učitelů a knihovníků o nejoblíbenější knihu pro děti uplynulého kalendářního roku. Ankety, která probíhá pravidelně ve spolupráci s Klubem dětských knihoven, se v letošním roce zúčastnilo téměř 3 tisíce dětí z celé republiky. Anketní lístky byly k dispozici na webu knihovny od ledna do března 2014.

Anketa je doplněna o pohled učitelů českého jazyka a literatury a knihovníků, kteří pracují s dětmi, na současnou literární produkci pro děti a mládež. Slavnostního vyhlášení výsledků, které proběhlo 10. dubna 2014 v Památku národního písemnictví, se zúčastnili zástupci dětských čtenářů a knihovníků z celé republiky, spisovatelé, výtvarníci, nakladatelé a zástupce MŠMT. Závěrem se uskutečnila autogramiáda přítomných českých spisovatelů a výtvarníků.

Přehled oceněných knih:

Cena dětí:

1. místo: Jeff Kinney: Deník malého poseroutky 7 : Páté kolo u vozu (CooBoo)
2. místo: Pavel Šrut: Lichožrouti navždy / ilustrovala Galina Miklínová (Paseka)
3. místo: Jiří Žáček: Krysáci jsou zase spolu / ilustroval Ivan Mraček (Česká televize)

Cena knihovníků klubu dětských knihoven skip:

1. místo: Eva Papoušková: Kosprd a Telecí / ilustrovala Galina Miklínová (Albatros)
2. místo: Klára Smolíková: Řemesla / ilustroval Honza Smolík (Albatros)
3. místo: Renáta Fučíková: Ludmila, Václav a Boleslav (Práh)

Cena učitelů za přínos k rozvoji dětského čtenářství

(uděluje porota učitelů bez rozlišení pořadí):

- Václav Cílek: Krajiny Domova / ilustrovala Renáta Fučíková (Albatros)
- Petra Dvořáková: Julie mezi slovy / ilustrovala Katarína Gasko (Host)
- Daniela Krolupperová: O'Bluda / ilustrovala Barbora Kyšková (Mladá Fronta)
- Anna Novotná: Kdo jinému jámu kopá / ilustroval Jiří Votruba (Práh)
- Václav Vokolek: Lovci záhad: tajemství hradů a zřícenin / ilustrovala Tereza Tydlitátová (Neo Media Publishing)

Cena noci s Andersenem

(uděluje děti, které nocovaly v knihovnách při Noci s Andersenem):

Petr Morkes: Komisař Vrt'apka a tajemství mahárádžova vejce (Morkes)

PK se podílí na organizaci celostátní soutěže „Zlatá stuha“ o nejlepší knihu pro děti a mládež vydanou v roce 2013, zástupce knihovny byl v roce 2014 členem literární poroty soutěže.

Dne 12.11.2014 se uskutečnilo pracovní setkání knihovníků školních knihoven a dětských oddělení veřejných knihoven zaměřené na literaturu pro děti a mládež. Setkání se konalo ve společenském sále Národního pedagogického muzea a knihovny J. A. Komenského. Akce se zúčastnilo cca 60 knihovnic (z velké části z mimopražských knihoven).

A.4 Oddělení IT a projektů

Oddělení IT a projektů (OITP) v roce 2014 řešilo jednak úkoly vyplývající ze standardní činnosti a jednak úkoly, dané dlouhodobým plánem.

OITP standardně zajišťuje:

- provoz a správu počítačové sítě, serverů a služebních i čtenářských počítačů
- provoz, správu a průběžné aktualizace automatizovaného knihovního systému (AKS) KP-WIN SQL/Verbis,
- každodenní podporu zaměstnanců i uživatelů PK: OITP dále průběžně zajišťovalo běžný provoz knihovny a podle potřeby spolupracovalo i v muzeu; všem pracovníkům NPMK poskytovalo metodickou a technickou podporu, včetně co nejrychlejšího řešení nastalých technických problémů
- přípravu a řešení projektů, včetně dlouhodobého zajištění jejich provozu
- provoz e-PK v modulu DDS (document delivery service) v automatizovaném knihovním systému KP-WIN SQL,
- technickou správu dalšího hardware a software v PK a v PM, včetně licenční politiky
- provoz AKS v pobočce na MŠMT,
- správu webu NPMK včetně vývoje a správy nových subwebů
- řešení technologie datových úložišť pro správu digitální knihovny a digitalizovaných filmů,
- technologickou podporu retrokonverze knihovního fondu PK,
- implementaci interaktivních prvků do expozice muzea,
- systémovou podporu odborných činností z pozice systémového knihovníka pro PK,
- řešení a správu projektů.

Mimo výše uvedené standardní činnosti OITP v roce 2014 řešilo další úkoly/projekty (viz níže).

A.4.1 Elektronická pedagogická knihovna (e – PK)

Služba e-PK patří do standardní činnosti OITP a PK. Na základě smluvního vztahu s registrovanými uživateli e – PK zajišťuje OITP služby typu *document delivery* prostřednictvím kooperačního systému e – PK. Jedná se zejména o rešeršní služby z databází PK, reprografické služby včetně zajištění kopií prostřednictvím meziknihovních, resp. mezinárodních meziknihovních služeb, a dále průběžnou službu Current Contents, tj. kopie z docházejících čísel časopisů.

V roce 2014 bylo uzavřeno 40 nových uživatelských smluv, ke dni 31.12.2014 byli v e-PK registrováni 434 uživatelé. Skladba uživatelů e – PK je obdobná jako u uživatelů PK, převážnou většinu tvoří pedagogové a studenti pedagogických fakult a učitelé základních a středních škol.

Za rok 2014 bylo zhotoveno celkem 1238 kopií, z toho 1174 papírových a 64 elektronických, a 44 rešerše. Vyúčtování služeb probíhá pravidelně 1x měsíčně; 4x ročně jsou předávána hlášení o poskytnutých autorskoprávně chráněných elektronických kopiích do Národní knihovny ČR, která na základě uzavřené smlouvy předává sumarizaci správci autorských práv Dilia.

A.4.2 Implementace, rozvoj a správa knihovnických technologií

Nejvyšší prioritou v rámci činností OITP je zajištění provozu, správy a průběžných aktualizací automatizovaného knihovního systému Pedagogické knihovny J. A. Komenského, provoz systému v pobočce na MŠMT a provoz služeb e – PK v modulu DDS (*document delivery service*). Bez korektního fungování obou systémů by byl ohrožen provoz služeb PK včetně služeb pobočky. OITP dále zajišťuje správu databází včetně supervize záznamů z retrokonverze a předávání záznamů do celostátní databáze Souborný katalog ČR.

OITP zajišťuje kompletní technickou správu hardware a software v PK. Dále zajišťuje provoz, správu a aktualizace webu NPMK (www.npmk.cz) včetně subwebů e – PK (www.epk.cz), Centra pro školní knihovny (csk.npmk.cz) a Archivu P. Pittra a O. Fierzové APP (pitter.npmk.cz). OITP dále aktualizuje obsah stránky NPMK v rámci sociální sítě Facebook.

OITP průběžně zajišťuje metodickou pomoc, konzultace a školení zaměstnanců NPMK a také technickou pomoc uživatelům NPMK, zejména pak uživatelům Pedagogické knihovny při využívání služeb knihovny včetně e – PK

Spolu s provozem knihovního systému KP – WIN SQL poskytovalo OITP technologickou podporu v rámci pátého roku projektu systematické retrokonverze celého knihovního fondu PK.

V roce 2014 zajišťovalo nad rámec svých standardních činností tyto aktivity:

1) Implementace nové verze automatizovaného knihovního systému (AKS) Verbis a veřejného online přístupného katalogu Portaro

S ohledem na nutnost modernizace knihovního systému převedli pracovníci OITP 2014 ve spolupráci s firmou KP-SYS s.r.o. během února a března knihovnu na nový knihovní systém Verbis a online katalog Portaro. Byla převedena veškerá data, zajištěny veškeré procesy (zpracování, evidence čtenářů, výpůjční protokol, statistiky a pod.) a uživatelům byl zpřístupněn nový online katalog, umožňující řádově kvalitnější vyhledávání v rozsáhlém fondu PK. Tím byla zajištěna současným požadavkům odpovídající procesní i technologická kvalita všech služebních i čtenářských činností / dat / procesů v PK. Během období od

zavedení nového online katalogu (březen–prosinec 2014) bylo uživateli zobrazeno 153 256 stránek.

2) Implementace systému Verbis pro potřeby budování databáze Památníku Hodonín

V průběhu září 2014 OITP nasadilo na žádost novou instalaci systému Verbis, tentokrát pro potřeby budoucího Památníku Hodonín. Současně s nasazením systému probíhala příprava specializovaného tezauru, tj. řízeného slovníku předmětových hesel, tzv. deskriptorů. Tezaurus připravily Mgr. Ing. Petra Holovková, PhDr. Marcela Petrovičová a Mgr. Zuzana Švastová. V současnosti má tezaurus celkem 103 plnohodnotných záznamů deskriptorů. Ihned po vytvoření tezauru bylo zahájeno zpracování záznamů do databáze Památníku, k 31.12.2014 bylo zpracováno celkem 146 záznamů.

3) Příprava přechodu na novou doménu, problematika zálohování, poštovní server a přechod PC z WinXP na Win 8.1

V průběhu prvního pololetí 2014 byla provedena řada důležitých analýz pro potřeby:

- a) zálohování dat – digitálních kopií / fotografií sbírkových předmětů z muzejních sbírek a dokumentů z knihovního fondu PK,
- b) komplexního řešení přechodu knihovny na novou Windows doménu,
- c) nového poštovního, tzv. mailservru společného pro muzeum a knihovnu,
- d) přechodu služebních i čtenářských počítačů knihovny z operačního systému WinXP na Win 8.1.

Souběžně s tím proběhla i velká výběrová řízení mj. na zálohovací mechaniku, nový knižní skener a server.

Zálohování dat – digitálních kopií bylo vyřešeno v červnu, nový skener byl zakoupen v září.

Přechod na Windows doménu

Bezpečnostní aspekty počítačové sítě v PK, resp. charakteristiky stávajícího linuxového řešení, instalovaného před rokem 2003, byly na přelomu roku 2013/2014 vyhodnoceny jako zcela nedostačující, a proto bylo rozhodnuto o přechodu na Windows doménu, tj. soubor objektů zabezpečení, sdílející centrální souborovou databázi. Jde tedy o komplexní řízení a bezpečnostní nastavení uživatelských účtů a současně zajištění počítačové sítě, a to včetně nové centrální databáze.

Pracovníci OITP současně nainstalovali a nastavili parametry centrální databáze, tzv. Active Directory, která obsahuje uživatelské účty a informace o zabezpečení zdrojů v této oblasti. Každý pracovník/uživatel, který používá počítače v doméně, musí mít svůj vlastní účet, resp. uživatelské jméno. Tomuto účtu je pak umožněn přístup ke zdrojům v rámci domény. Spolu s tím pracovníci OITP provedli konfiguraci tzv. řadiče domény – tj. serveru, který spravuje všechny bezpečnostní aspekty mezi uživatelem a doménou a centralizuje zabezpečení a správu. Nasazený Active Directory usnadňuje správcům správu, nasazování změn a změnu politiky v síti pro všechny počítače připojené k doméně. Počítače lze připojit k doméně snadno přes LAN (lokální počítačová síť), nebo přes WAN (rozlehlá počítačová síť) pomocí VPN připojení (virtuální privátní síť).

Vzhledem ke skončení podpory operačního systému WIN XP proběhl v PK přechod počítačů z WIN XP na WIN 8.1.

A.4.3 Specializované webové stránky

OITP vytvořilo a spravuje tyto specializované webové stránky:

A.4.3.1 *Pitter.npmk.cz*

OITP ve spolupráci s pracovníky odborného oddělení připravilo nový subweb zpřístupňující kromě stránek s odbornými informacemi i plně funkční online databázi Portaro. Bylo řešeno i zpřístupnění audio i audiovizuálních dokumentů, resp. upoutávek na medailonky tzv. Pittrových dětí. Z webu vede vstup do online katalogu, ve kterém je přístupno 1830 zpracovaných záznamů, u kterých jsou k dispozici digitální kopie dokumentů (pokud se nejedná o citlivá data, v takovém případě je zde pouze informace: „dostupný pouze v badatelně APP“).

Web je budován v základní struktuře: Pittrovy „dětí“, Pitter a spolupracovníci a tzv. „akce zámky“.¹⁵

A.4.3.2 *1914-1918.npmk.cz*

V rámci aktivit k připomínání 100. výročí 1. světové války (úkol MŠMT – viz materiál *Významná historická výročí v letech 2014-2018*, č.j.: MSMT-10639/2014) OITP připravilo a provozuje nový subweb *1. světová válka a vznik Československa*. OITP současně zajišťuje průběžnou digitalizaci zajímavých dobových dokumentů, školních výročních zpráv, hudebnin a periodik (resp. článků z periodik), které jsou online zpřístupňovány na subwebu.

Web současně nabízí rešerše z fondu PK i externích databází pro orientaci v tématu, ukázky školních výročních zpráv, výběr textů vážících se k tématům 1. světové války, československých legií a vzniku Československa. Současně je také řešeno zpřístupňování plných textů některých dokumentů (s využitím metody OCR – optického rozpoznávání znaků, které umožňuje digitální text převést z obrázku do běžného počítačového textu).¹⁶

V souvislosti s výročím 1. světové války byla ve spolupráci s Asociací učitelů dějepisu (ASUD) připravena výzva, kterou NPMK spolu s ASUD zveřejnily v listopadu 2014 jako výzvu školám, žákům a studentům (*(Ne)zapomenuté pomníky - stoletá paměť národa a země*).

Účastníci výzvy se podílí na vytváření interaktivní mapy pomníků vystavěných na území České republiky legionářům a vojákům padlým v 1. světové válce. Pořízenou fotografií pomníku vkládají prostřednictvím formuláře do mapy ČR umístěné na *1914-1918.npmk.cz*.¹⁷ Mohou připojit i související příběh či další zajímavé doplňující informace. Výzva byla vyhlášena 11.11.2014 ke „Dni veteránů“.

A.4.3.3 *cteme.npmk.cz*

Webové stránky na podporu čtenářské gramotnosti – viz A.5.6.

A.4.3.4 *cenik.npmk.cz*

Subweb byl spuštěn v polovině roku 2014, je řešen softwarem E-commerce PRO 4.0 (firma GlobeWeb Czech s.r.o.).

¹⁵ Web byl zpřístupněn 20.8.2014. Statistika návštěvnosti: 20.8.-31.12.2014 – 443 návštěv, při nichž bylo uživateli zobrazeno 1627 stránek.

¹⁶ Web byl spuštěn 18.8.2014 a za čtyři měsíce do konce roku zaznamenal 2246 návštěv, při nichž bylo uživateli navštíveno 9163 stránek.

¹⁷ V roce 2014 bylo vloženo cca 150 fotografií pomníků.

A.4.4 Další činnosti OITP

V roce 2014 zajišťovalo OITP dále tyto činnosti:

- Uvedení softwaru pro spisovou službu do ostrého provozu
Počátkem roku OITP uvedlo software GINIS pro spisovou službu do ostrého provozu. Ve spolupráci s firmou Gordic byla dořešena řada problémů, spisová služba nyní funguje. Současně byl dotažen Spisový a skartační řád, ve spolupráci pracovníků NPMK a pracovníka z Národního archivu ČR.
- Spolupráce na zadávání veřejných zakázek
OITP pro NPMK zajišťuje zadávání veřejných zakázek na elektronickém tržišti Tender Market a na profilu zadavatele Tender Arena (dříve e-Gordion). Současně se OITP podílelo na analýze a zpracování připomínek k resortní směrnici o zadávání veřejných zakázek a resortním pravidlům centralizovaného nákupu vybraných komodit.
- Příprava objektu Jeruzalémské z hlediska IT
V roce 2014 se OITP podílelo v rámci příprav na stěhování knihovny do Jeruzalémské na parametrizaci podkladů pro projekt rekonstrukce objektu v Jeruzalémské, zejména z oblasti silnoproudu, datových sítí a pod. Současně spolupracuje na průběžné analýze informačních potřeb a požadavků uživatelů knihovnických služeb.
- Příprava a vydání kalendáře NPMK na rok 2015
Na podzim 2014 OITP zajistilo přípravu a vydání kalendáře NPMK na rok 2015 na téma Řemesla v NPMK. Téma bylo zvoleno v souvislosti s vyhlášením roku 2015 jako roku technického vzdělávání. Jako podklady pro kalendář byly zvoleny školní obrazy ze sbírek muzea a při výběru byla preferována i některá dnes již polozapomenutá řemesla.

A.5 Výstavní, publikační a vědecká činnost a spolupráce se školami

A.5.1 Výstavní činnost

V roce 2014 se uskutečnily dvě krátkodobé výstavy v NPMK, z toho jedna v PK. NPMK rovněž realizovalo další výstavy na MŠMT a další výstavy s partnerskými institucemi v ČR a zahraničí.

Z důvodu částečné rekonstrukce přízemí objektu Valdštejská bylo muzeum od prosince 2014 pro veřejnost uzavřeno.

Stálá expozice

Odkaz J. A. Komenského. Tradice a výzvy české vzdělanosti Evropě

Krátkodobé výstavy

NPMK (v prostorách muzea Valdštejská 20, není-li uvedeno jinak):

- *Hurá do školy. Výstava o prvňáčcích a (nejen) pro prvňáčky.* Výstava o historii elementárního vzdělávání (24.10.2013)–30.11.2014
- *Cyrill mudřec a Method mnich* (do května 2014), v prostorách PK, Mikulandská 5
- *Čtěte se Slonem Bobem* (květen–prosinec 2014), v prostorách PK, Mikulandská 5

ČR:

- *Nesmíme zapomenout: Jan Opletal a další oběti listopadu 1939*, Senát Parlamentu České republiky, 26.8.–8.9.2014
- *Evropský humanista P. Pitter (1895 – 1976):*
 - komunitní centrum ČCE, Rokycanův sbor, Rokycany, (24.10.2013)–15.1.2014
 - Galerie Stodola, Horní Krupá, 26.4.–31.10. 2014
 -
- *Příběhy bezvýhradné lidskosti. Přemysl Pitter, výjimečná postava v dějinách 20. století:*
 - VOŠIS (Vyšší odborná škola informačních studií, Praha 4), 3.2.–28.2.2014
 - Dům čtení, Městská knihovna Praha 10, 4.3.– 4.4.2015
 - Gymnázium Stojanov, Velehrad, 2.10.–9.10.2014
- *Hodonín u Kunštátu: Průsečík tragických osudů 1940 – 1950*, putovní výstava
 - ZŠ Poběžovice, 4.4.–30.4.2014
 - Poslanecká sněmovna PČR, 17.4.2014 (2. paré)
 - + *Hodonín Memorial* (anglická verze), Státní zámek Lysice, 2.10.–30.11.2014
- *Vzdělávání Romů v Česku v historickém kontextu:*
 - Poslanecká sněmovna PČR, 17.4.2014
 - Senát PČR, 3.6.–13.6.2014
- *Školní vysvědčení v proměnách času* Gymnázium Česká, České Budějovice, 3.12.2014–(28.1.2015)
- *Cesta do hlubin kantorovy a šudákovy duše. Pedagog a spisovatel Jaroslav Žák*, Městská knihovna Prachatice, 14.7.2014–(30.1.2015)
- *Jakub Jan Ryba nejen jako autor české mše vánoční*, Městská knihovna Prachatice, 14.7.2014–(30.1.2015)
- *Vzdělávání pro všechny* (bannerová), Knihovna města Olomouc, 3.11.–11.12.2014
- *Cyrrill mudřec a Method mnich*, Melicharovo vlastivědné muzeum v Unhošti, 22.5.–22.8.2014

Zahraníčí:

- *Vzdělávání pro všechny*, Česká škola, Nepomuceno, Řím (Itálie), 1.5.–1.7.2014
- *Roma Education in Czechia in Historical Context; Hodonín Memorial*, Rada Evropy, Štrasburk, Francie, 28.5.–6.6.2014
- *Europäischer Humanist Přemysl Pitter*. Německá verze výstavy o P. Pittrovi, ve spolupráci s Ackermann – Gemeinde (vše v Německu):
 - Gemeindezentrum der Evangelischen Brüdergemeine v Berlíně-Neukölln (Kirchgasse 14-17), 23.5.–19.6.2014
 - Autobahnkirche Waidhaus, 7.7.–31.8.2014
 - Zinzendorf – Schloss Berthelsdorf, Herrnhut, 23.9.–26.10.2014

- *Komenského fascinující Labyrint světa a ráj srdce v kolážích Miroslava Huptycha*. Muzeum Comenius Naarden (Nizozemí), (1.10.2013)–7.4.2014

Neveřejné výstavy:

NPMK (předsálí Společenského sálu):

- *Historické plakáty NPMK*, prezentace fondu plakátů Historické podsbírky

MŠMT (budova A):

- *Komenského fascinující Labyrint světa a ráj srdce v kolážích Miroslava Huptycha* (výběr)

A.5.2 Publikační činnost

- **Markéta Pánková (ed.): *Jan Amos Komenský v nás, Johannes Amos Comenius in us, Jan Amos Comenius in uns, Jan Amos Komenskij vnutri nas*, Praha 2014, 197 s.**
- **Markéta Pánková (ed.): *Jan Amos Komenský v nás*, Praha 2014, 89 s.**
- Markéta Pánková: *Historicko-pedagogický výzkum příhodovské reformy ve světle sbírek NPMK v Praze*. In: *Výchova, vzdělávání a pedagogický pragmatismus*. – v tisku
- Magdaléna Šustová: *Československé školy ve Velké Británii v období protektorátu*. In: *Úloha osobností a institucí v rozvoji vzdělanosti v evropském kontextu*. Eds. Tomáš Kasper – Naděžda Pelcová – Slawomir Sztobryn. Praha, Karolinum 2013, s. 379-388 . (vročeno 2013, ale fyzicky vyšlo až 2014)
- Magdaléna Šustová: *Mezi výchovou a hladem. Jak prožívali „Velkou válku“ čeští školáci a studenti*. In: *Xantypa speciál. První světová válka. Samostatné speciální vydání časopisu Xantypa*. ISSN 1211-7587, vyšlo 24. 6. 2014, s. 74-77
- Magdaléna Šustová: *Nejvýznamnější reformě školství je 240 let*. In: *Naše rodina*, ročník 46, č. 50, vyšlo 9. 12. 2014, s. 23
- Magdaléna Šustová: *Aleš Vincenc Pařízek a jeho úloha ve vzdělávání učitelů na normální škole v Praze*. In: *Učitel ve střední a jihovýchodní Evropě* – v tisku
- Magdaléna Šustová: *Pokusné školy v pražských Nuslích a Michli*. In: *Výchova, vzdělávání a pedagogický pragmatismus*. – v tisku
- Jana Bartošová: *Anna Hlavatá – Pokorná, Její pedagogická a sociálně pedagogická činnost (Legie malých)*. In: *Úloha osobností a institucí v rozvoji vzdělanosti v evropském kontextu*. Eds. Tomáš Kasper – Naděžda Pelcová – Slawomir Sztobryn. Praha Karolinum, 2013 (vročeno 2013, ale fyzicky vyšlo až 2014), s. 395–401
- Jana Bartošová: *Masarykova pokusná diferencovaná škola měšťanská v Českém Krumlově*. In: *Výchova, vzdělávání a pedagogický pragmatismus*. – v tisku
- Jana Bartošová: *Marie Knížková, vychovatelka legionářských sirotek*. In: *Škola a Velká válka*. – v tisku
- Jan Šimek: *Pokusná diferencovaná měšťanská škola v Humpolci 1929-1940: vývoj a kritické zhodnocení pokusu*. In: *Výchova, vzdělávání a pedagogický pragmatismus*. – v tisku
- **Ctibor Nečas: *Pamětní seznam II – Hodonín*, Praha 2014 (edice NPMK Památník Hodonín), 114 s.**
- Marie Chrobáková, Svatava Cigánková: *Muzeum učitele národů zve k návštěvě*. In: *Český zápas*, 94, 2014, číslo 37, s. 12

- Zuzana Švastová: *1. světová válka a vznik Československa. Aktivity NPMK k 100. výročí prvního celosvětového válečného konfliktu a vzniku Československa*. In: Metodický a didaktický sborník ASUD, 2014
- Tomáš Kasper, Dana Kasperová, Markéta Pánková (eds.): *Vzdělávací snahy firmy Baťa-vybrané problémy*, Liberec 2014, 139 s.

V roce 2014 byl připraven rukopis pro publikaci *Nečekejme na velké chvíle! „Akce zámky“ (1945 – 1947) v zrcadle dobové korespondence* (L. Lajsková) a článek *Přemysl Pitter na bojištích 1. světové války* (P. Matějček).

Publikační činnost PK je realizována především formou elektronického publikování novinkové služby na webu knihovny (1x měsíčně). Obsahuje výběr z nových knih (Učebnice - Pedagogika - Psychologie - Ostatní), novinky z literatury pro děti a mládež (První čtení - Knihy pro 1. stupeň ZŠ - [Knihy pro 2. stupeň ZŠ](#) - [Naučná literatura](#) - [Přečtěte si s dětmi](#)) a informace o nových a inspirativních článcích z odborných českých a zahraničních časopisů (Informace z českých časopisů, Informace ze zahraničních časopisů a Tematická rešerše na aktuální / zajímavé téma).

A.5.3. Účast pracovníků NPMK na odborných seminářích, konferencích, vzdělávacích a ostatních akcích

Pietní shromáždění u příležitosti 1. transportu Romů do Osvětimi 7. března 1943
Muzeum romské kultury, Brno, 7.3.2014, PhDr. M. Pánková, Mgr. Ing. P. Holovková

Comeniusdag (Den Komenského)

Naarden (Nizozemí), 20.3.–23.3.2014, PhDr. M. Pánková

Účast na tradiční akci k počtě Komenského. Akci pořádá společně Komenského muzeum v Naardenu a město Naarden.

SUK – čtete všichni

Památník národního písemnictví, 10.4.2014, organizuje Pedagogická knihovna

Každoroční slavnostní předávání cen knih pro děti a mládež. Úvodní slovo pronesla ředitelka NPMK, PhDr. M. Pánková.

Seminář Vzděláváním k integraci Romů

Poslanecká sněmovna PČR, 17.4.2014, PhDr. M. Pánková, Mgr. Ing. P. Holovková

Účast na semináři organizovaném poslankyní MUDr. Gabrielou Peckovou s příspěvkem PhDr. Pánkové *Vzdělávání Romů v Česku v historickém kontextu*. Ve foyer Poslanecké sněmovny prezentována stejnojmenná výstava.

Mezinárodní konference organizovaná Evropskou muzejní akademií (EMA)

Glasgow (Velká Británie – Skotsko), 23. – 27.4. 2014, PhDr. M. Pánková

Během konference věnované muzeologii (témata: digitální média využívaná v muzeích; dědictví 20. století a návštěvníci 21. století) byla udělena *Michelettiho cena* – ocenění „nejlepšího“ muzea za předchozí rok cenu (získalo italské muzeum *MUSE - Museo delle Scienze*, Trento). Během konference byly navázány osobní kontakty s představiteli a odborníky předních evropských muzeí.

26. zasedání sekce SDRUK ČR pro bibliografii

Studijní a vědecká knihovna, Hradec Králové, 28. a 29. 4. 2014, PhDr. M. Petrovičová

Účast s příspěvkem na téma *Činnost pracoviště bibliografie a dokumentace pedagogické knihovny NPMK v roce 2013*.

Vyhodnocení projektu *Rok s J. A. Komenským*, monitoring České školy Řím

Řím (Itálie), 8. – 12.5.2014, PhDr. M. Pánková (společně s Mgr. Monikou Slabou, MŠMT)

Česká škola Řím funguje v rámci projektu *České školy bez hranic*. Ve školním roce 2013/2014 probíhal v české škole v Římě ve spolupráci s NPMK program *Rok s Janem Amosem Komenským* (žákům byl přiblížen život, dílo a odkaz J. A. Komenského). V prostorách papežské koleje *Nepomucena*, kde probíhá výuka, přednesla PhDr. M. Pánková přednášku o J. A. Komenském a byla instalována komeniologická výstava NPMK *Vzdělávání pro všechny*. Během návštěvy bylo rozšířeno povědomí o české kultuře a odkazu J. A. Komenského mezi (česko-)italskými žáky a studenty. Byly dohodnuty další aktivity o české vzdělanosti ve spolupráci s velvyslanectvími ČR v Římě, Vatikánu i s představiteli vedení koleje *Nepomucenum* a krajským spolkem *Associazione Praga*.

Konference *Škola a Velká válka*

Muzeum Komenského Přerov, 13.–14.5.2014, Mgr. Jana Bartošová

Účast na konferenci s příspěvkem *Marie Knížková, vychovatelka legionářských sirotků*.

Mezinárodní konference *Školské knihovnice jako informačné centrá škôl*

Bratislava (Slovensko), 14.5. – 15.5.2014, Mgr. Indráková

První den proběhla návštěva Slovenské pedagogické knihovnice a jednání s jejím ředitelem, kdy byla především projednána spolupráce obou pedagogických knihoven na akci: *Záložka do knihy*. Druhý den proběhla Mezinárodní konference *Školské knihovnice jako informačné centrá škôl*, s mnoha zajímavými a přínosnými příspěvky.

Vernisáž výstavy *Europäischer Humanist P. Pitter*

Berlín (Německo), 23.–24.5.2014, PhDr. L. Lajsková, Mgr. M. Chrobáková

Účast na společném projektu s Ackermann-Gemeinde. Výstava byla instalována v Evangelische Brüdergemeine Berlin, během akce byly navázány kontakty s německými kolegy.

Seminář *Chceme dětem číst, aneb literatura kreativně*

Knihovna Jiřího Mahena, Brno, 28.–29.5.2014, Mgr. R. Indráková, pořadatelé: Knihovna Jiřího Mahena ve spolupráci se SKIP ČR a brněnskou pobočkou Židovského muzea Praha.

Program: představení projektu Maraton čtení, představení brněnské pobočky Oddělení pro vzdělávání a kulturu Židovského muzea v Praze, využití larpu v práci s literaturou aj. Pro zájemce procházka židovským hřbitovem v Brně.

Rada Evropy (Štrasburk, Francie) - Instalace a zahájení výstav (angl. verze): 1) *Vzdělávání Romů v Česku v historickém kontextu*, 2) *Památník Hodonín*

Sídlo Rady Evropy, Štrasburk (Francie), 27. – 29.5.2014, Ing. Svatava Cigánková, Mgr. Ing. Petra Holovková

Výstavy byly prezentovány na základě požadavku Stálé mise ČR při Radě Evropy, a to u příležitosti jednání Výboru ministrů. Výstavy byly instalovány přímo ve foyer před jednacím sálem Výboru ministrů. Při zahájení výstavy byli hlavními řečníky PhDr. Jindřich Fryč (náměstek ministra školství) a paní Gabriella Battaini-Dragoni (Deputy Secretary

General, Rada Evropy). Na základě zhlédnutých prezentací paní Battaini-Dragoni vysoce ocenila aktivity ČR v oblasti práce s romskou menšinou. S paní Battaini-Dragoni byly navázány osobní kontakty.

Mezinárodní konference *Výchova, vzdělávání a pedagogický pragmatismus. Obecně pedagogická a historická analýza pedagogického pragmatismu a příklad zlínského pokusného a Bat'ova školství*

Zlín, 29.–30.5.2014, pořadatelé: NPMK a Fakulta přírodovědně humanitní a pedagogická TUL, PhDr. M. Pánková, Mgr. M. Šustová, Mgr. J. Bartošová, PhDr. J. Šimek, Ph.D., Ing. M. Tatýrková, L. Dani

Účast na konferenci s příspěvky: PhDr. M. Pánková: *Historicko-pedagogický výzkum příhodovské reformy va světle sbírek NPMK v Praze*, Mgr. M. Šustová: *Pokusné školy v pražských Nuslích a Michli*, Mgr. J. Bartošová: *Masarykova pokusná diferencovaná škola v Českém Krumlově*, PhDr. J. Šimek, Ph.D.: *Pokusná diferencovaná měšťanská škola v Humpolci 1929-1940: vývoj a kritické zhodnocení pokusu*. Během konference byly prodávány publikace NPMK.

Oslavy 100. výročí založení Slováckého muzea

Uherské Hradiště, 31.5.2014, PhDr. M. Pánková

Během slavnostního programu byla udělena řediteli Slováckého muzea medaile J. A. Komenského.

Odborná debata na téma *Vzdělávání Romů v Česku v historickém kontextu*

Senát PČR, 3.6.2014, PhDr. M. Pánková, PhDr. J. Šimek, Ph.D.

Účast v debatě s příspěvky: PhDr. M. Pánková: *Vzdělávání Romů v Česku v historickém kontextu*, PhDr. J. Šimek, Ph.D.: *Vybrané české školy s romskými žáky – příklady z praxe jako součást výstavy o vzdělávání Romů v Česku*. Prezentována výstava *Vzdělávání Romů v Česku v historickém kontextu*.

Mezinárodní konference *Filozofická a vědecko-pedagogická činnost D. I. Čiževského*

Petrohrad (Rusko), 3.–6.6.2014, pořadatelé: Výzkumný pedagogický institut J. A. Komenského a NOU Gymnázium „Peterschule“ v Sankt-Petěrburgu, Mgr. M. Chrobáková, PhDr. L. Lajsková

Seminář se věnoval aktuálním trendům v kmenologii v evropském kontextu. Mgr. Chrobáková prezentovala čtyřjazyčnou knihu *M. Pánková (ed.): Komenský v nás* vydanou v roce 2014 NPMK. V průběhu konference byla udělena medaile J. A. Komenského významné ruské kmenioložce prof. Světlaně Marčukové.

Kolokvium společnosti *Praha – Cáchy*

Národní technické muzeum, 9.6.2014, PhDr. M. Pánková

Účast s přednáškou o NPMK.

Konference *Comenius Academy Club*

Univerzita Pardubice, 14.–15.6.2014 Pardubice, PhDr. M. Pánková

Účast na výroční konferenci Comenius Academic Club.

Seminář *Akcese a de-akcese muzejních sbírek*

Židovské muzeum Praha, 20.6.2014, Ing. S. Cigánková, A. Matyášová

Seminář se zabýval otázkami souvisejících s akvizičními a deakvizičními činnostmi muzeí a galerií z hlediska platné legislativy.

Deinstalace výstavy *Vzdělávání pro všechny*

Nepomucenum, Řím (Itálie), 30. 6. – 2. 7. 2014, Ing. Svatava Cigánková

Výstava byla umístěna v přízemí budovy *Papežské koleje sv. Jana Nepomuckého* v Římě, kde se realizuje vyučování *České školy v Římě*; výstava zde byla prezentována v rámci projektu *Rok s J. A. Komenským*. Během cesty byla konzultována další spolupráce s Českou školou v Římě a s Papežskou kolejí sv. Jana Nepomuckého v Římě.

Uctění obětí romského holocaustu a vzpomínka na zahájení a ukončení provozu cikánského tábora Lety

KP Lety, 1. 8. 2014 – KP Lety, PhDr. M. Pánková z pověření 1. náměstkem ministra školství Janem Ziklem o zastupování ministerstva školství na této akci.

Pietní akt u příležitosti největšího transportu Romů do Osvětimi 21. srpna 1943

Hodonín, okr. Blansko-areál budovaného Památníku Hodonín, 24.8.2014, PhDr. M. Pánková, Ing. P. Štěpán, Mgr. Ing. P. Holovková, pořadatelé: Muzeum romské kultury a NPMK.

Pietní shromáždění v místě protektorátního cikánského tábora v Hodoníně u Kunštátu se koná každoročně jako připomínka 21. srpna 1943, kdy byl z tábora vypraven nejpočetnější transport romských vězňů do vyhlazovacího koncentračního tábora Osvětim II–Březinka. Převážná část Romů z tohoto transportu v Osvětimi zahynula. V prostorách rekonstruovaného vězeňského baráku byla zájemcům představena projektová dokumentace budovaného Památníku Hodonín. Akce se zúčastnili, za značného zájmu médií, 1. náměstek ministra školství, mládeže a tělovýchovy Jan Zikl, hejtman Jihomoravského kraje Michal Hašek, veřejná ochránkyně práv Anna Šabatová, zástupci Ministerstva kultury, Úřadu vlády, představitelé samosprávy, zástupci některých diplomatických misí a mnoho dalších hostů.

Vernisáž výstavy *Slovenskí učitelia v odboji a Slovenskom národnom povstání*

Múzeum školstva a pedagogiky (MŠaP), Bratislava (Slovensko), 24. – 25. 8. 2014, PhDr. Jan Šimek, Ph.D.

Téma výstavy je blízké aktuálně připravované výstavě NPMK k výročí Jana Opletala a nacistické perzekuci vůči českým školám. Smyslem návštěvy bylo zjistit možnosti spolupráce v oblasti výzkumu a prezentace dějin školství v době druhé světové války. Dále bylo probráno i téma přípravy publikace s pracovním názvem „Český učitel a republika“, která bude obsahovat medailony pedagogických osobností z meziválečného období, a to i slovenské národnosti. Služební cesty bylo dále využito studiu ve Slovenské pedagogické knižnici (problematika školních budov).

Vernisáž výstavy *Nesmíme zapomenout: Jan Opletal a další oběti listopadu 1939.*

Nacistická perzekuce českých studentů během druhé světové války

Senát PČR, 26.8.2014

Výstava NPMK, Úvodní slovo pronesla ředitelka NPMK, PhDr. M. Pánková.

Seminář *Piaristé a jejich odkaz ve stavební architektuře a zahradách*

NPÚ, územní pracoviště v Olomouci, 17.9.–18.9.2014, Mgr. M. Šustová

Seminář se věnoval působení piaristů na střední a severní Moravě a ve východních Čechách, jejich pedagogické činnosti a budovám piaristických kolejí.

Konference *Knihovny současnosti*

Olomouc, 9.–11.9.2014, Mgr. A. Košková, RNDr. M. Hlasivcová, pořadatelé: SDRUK (Sdružení knihoven ČR) a Ústřední knihovnická rada ČR

Tato konference se koná od roku 1993 a je zaměřena na poskytování nejrozmanitějších služeb, kterými se knihovny snaží vyjít vstříc informačním potřebám návštěvníků. V závislosti na vývoji informačních technologií a na stupňujících se požadavcích a přáních uživatelů knihoven se mění programové části konference, které vždy reflektují oborové trendy.

Vernisáž výstavy *Europäischer Humanist P. Pitter*

Herrnhut (Německo), 23.9.2014, PhDr. L. Lajsková, Mgr. M. Chrobáková

Účast na společném projektu s Ackermann-Gemeinde, ve spolupráci s Evangelische Herrnhuter Brüdergemeine. Výstava byla instalována v Zinzendorf-Schloss Berthelsdorf.

XXXVI. vzdělávací seminář *Asociace učitelů dějepisu*

Národní muzeum, 8.11.2014, Mgr. Z. Švastová

Prezentace aktivit NPMK k tématu 1. světové války.

Kulatý stůl *Jak z nečtenáře vychovat čtenáře*

Era Svět, Jungmannovo nám., Praha 1, 10.11.2014, Mgr. R. Indráková

Burza nápadů k rozvoji dětského čtenářství a prezentace zkušeností z projektu *Brána ke vzdělávání: Školní čtenářské kluby*.

Konference *Solidární ekonomika – alternativa pro 21. století*

Velehrad, Stojanovo gymnázium, 3.–4.10.2014, pořadatel: KAP, o.s., EZA – Evropské centrum pro záležitosti zaměstnanců Königswinter, Německo, pod záštitou Evropské komise; PhDr. L. Lajsková

Účast s příspěvkem *Sociální aspekt v životě a díle humanisty P. Pitttra*, zároveň byla prezentována činnost a aktivity NPMK jako národní paměťové instituce. V příspěvku věnovaném P. Pittrovi byl zdůrazněn princip dobrovolnictví a opravdového sociálního citění P. Pitttra a jeho spolupracovníků. Na závěr byl představen filmový dokument *Křížovatky osudů – Hans Wunder*. V místě konání konference byla prezentována výstava NPMK *Příběhy bezvýhradné lidskosti*.

Vzdělávací program *Aktuální trendy v oblasti školních knihoven*

NIDV, Olomouc, 15.10.2014, akci organizoval SKIP – Klub školních knihoven, Mgr. R. Indráková

Vzdělávací program určený pro pracovníky školních knihoven, zaměřený na témata: školní knihovny – historie, legislativa, organizace, školní informační centrum, příklady dobré praxe, podpora čtenářské gramotnosti, biblioterapie, centra pro školní knihovny aj.

VIII. celorepublikové kolokvium *AMG Muzeum a proměny společnosti*

Brno, 4.–5.11.2014, Mgr. J. Bartošová

Každoroční konference pořádaná Asociací muzeí a galerií České republiky.

Pracovní setkání knihovníků školních knihoven a dětských oddělení veřejných knihoven

NPMK, 12.11.2014, organizuje Pedagogická knihovna

Setkání zaměřené na literaturu pro děti a mládež. Seznámení s prací školních knihoven na Slovensku, s nejrůznějšími aktivitami na podporu čtenářství, s projektem Školní čtenářské kluby i s novinkami ve fondu Sukovy studijní knihovny literatury pro mládež. Setkání se spisovatelkou Ivonou Březinovou. Za PK příspěvek: Mgr. A. Košková, Mgr. R. Indráková.

Seminář *Muzeum pro návštěvníky: tradiční i nové formy komunikace a prezentace*

Národní muzeum, Praha, 20.11.2014, Ing. S. Cigánková, Mgr. Ing. P. Holovková, Mgr. M. Šustová, Ing. A. Cmol, PhDr. J. Šimek, Ph.D.

Konference *Archivy, knihovny a muzea v digitálním světě 2014*

Národního archiv, Praha, 26.–27.11.2014, PhDr. L. Lajsková, pořadatelé: Svaz knihovníků a informačních pracovníků ČR (SKIP), Národní archiv a Národní knihovna

Konference (15. ročník) byla tradičně věnována problematice využívání informačních a komunikačních technologií pro ochranu a zpřístupnění kulturního dědictví.

Plenární zasedání IHRA

Manchester (Velká Británie), 30.11.–4.12.2014, Mgr. Ing. Petra Holovková

Ve dnech 1. a 2. prosince proběhlo zasedání *Pracovní skupiny pro muzea a památníky* (dále jen MMWG), do které je pracovnice NPMK delegována za Českou republiku. 3. prosince se delegátka účastnila s ohledem na zaměření budovaného Památníku Hodonín zasedání *Výboru pro genocidu Romů*. 4. prosince se uskutečnilo plenární zasedání, kde byla mj. hodnocena národní zpráva za Českou republiku.

Samotnému plenárnímu zasedání IHRA předcházela příprava národní zprávy za Českou republiku o plnění Stockholmské deklarace o připomínce holocaustu, na jejíž přípravě se se NPMK podílelo spolu s ostatními aktéry (MZV, MŠMT, ÚV, MV, MS, MK, Židovské muzeum v Praze, Federace židovských obcí).

Přínos a hodnocení:

- S nově zvolenou předsedkyní MMWG N. Krieger (CAN) pro rok 2015 domluvena možnost podrobné prezentace Památníku Hodonín. N. Krieger projedná plán jednotlivých zasedání v rámci trojky a bude s dostatečným předstihem informovat NPMK, zda se prezentace uskuteční v rámci plenárního zasedání v červnu či v listopadu.
- Navázána řada neformálních kontaktů např. Nina Krieger (předsedkyně MMWG), Karen Polak (předsedkyně Výboru pro genocidu Romů), Ben Helfgott (UK, prošel Terezínem, po osvobození a zotavení v Praze poslán do Anglie, kde žije dosud), Paula Cowan (UK, profesorka, University of the West Scotland), Tone Joerstad (NO, Falstad Memorial and Human Rights Centre).
- Památník Hodonín stručně prezentován nejen na MMWG, ale i na Výboru pro genocidu Romů, na plenárním zasedání a v řadě rozhovorů s účastníky.
- Budování Památníku Hodonín na základě podnětu delegátky prezentoval v rámci plenárního zasedání i vedoucí delegace (Jiří Kalašník, MZV) jako odpověď na výtku předsedkyně Výboru pro romskou genocidu Karen Polak, že česká vláda nepřikládá otázce genocidy Romů dostatečný význam, čehož je dle ní důkazem situace v Letech, kde je prasečák na pietním území.

Realizace česko-izraelského projektu týkajícího se P. Pittra

Izrael, 2.– 8.12.2014, PhDr. M. Pánková, PhDr. L. Lajsková, P. Šolar

Cílem bylo získání materiálů o bývalých krajanech, tzv. „židovských dětech P. Pittra“, kterým P. Pitter pomáhal přežít po jejich návratu z koncentračních táborů v r. 1945.

Byli navštíveni pamětníci, jejichž svědectví bylo audiovizuálně zachyceno, navíc bylo získáno velké množství dokumentů pro *Archiv P. Pittra a O. Fierzové* spravovaný NPMK (fotografie navštívených osob a míst, reprodukce historických dokumentů, dopisů a fotografií, např. fotokopie unikátního „školního“ vysvědčení z Terezína z r. 1944). Dále byla navštívena místa spojená s českou historií: památník obětem Terezínského ghetta Beit Theresienstadt; památník Jad Vašem a Alej spravedlivých mezi národy, kde se nacházejí stromy P. Pittra a O. Fierzové. S Velvyslanectvím ČR v Izraeli byla navázána spolupráce v oblasti výměny výstav (výstava o P. Pitrovi v r. 2015 v Tel Avivu, a o čs. pilotech v Izraeli v NPMK).

Německá národní knihovna v Lipsku (studium literatury k problematice školních budov)

Lipsko (SRN), 15.12.– 17.12.2014, PhDr. Jan Šimek, Ph.D.

Německá národní knihovna (Deutsche Nationalbibliothek, Leipzig) shromažďuje veškerou německojazyčnou literaturu, její fond je tedy pro rešerše monografií k určité problematice reprezentativní. K tématu školních budov bylo nalezeno poměrně značné množství titulů, z nichž nejzajímavější byly zkopírovány, množství dalších vyfotografováno.

A.5.4 Resortní projekty a digitalizace

A.5.4.1 Projekty

NPMK realizuje resortní i mimoresortní projekty, které se týkají zejména digitalizace fondů NPMK.

V roce 2014 NPMK pokračovalo v realizaci dlouhodobých resortních projektů *Záchrana starých tisků a historických školních dokumentů a zařízení včetně školních pomůcek, Retrokonverze fondu PK*¹⁸ a *Zpřístupnění Archivu P. Pittra a O. Fierzové v souladu se současnými evropskými trendy sdílení dat v prostředí internetu*.¹⁹

Podrobné znění projektů je uvedeno v Příloze.

Záchrana starých tisků a historických školních dokumentů a zařízení včetně školních pomůcek

Cílem projektu je záchrana a zachování kulturního dědictví v oblasti dějin pedagogiky, školství a učitelstva. Projekt se předkládá každoročně již od r. 2009. Díky prostředkům z tohoto projektu se podařilo zachránit velké množství předmětů dokumentujících výuku

Projekt je rozdělen na dvě části:

- záchrana²⁰ a zpracování starých tisků ze sbírek NPMK
- záchrana historických školních dokumentů a zařízení, včetně školních pomůcek.

¹⁸ V PK probíhá ještě další – mimoresortní – projekt, a to retrokonverze prostřednictvím grantového programu Ministerstva kultury VISK 5-Retrokon.

¹⁹ Původní název projektu byl *Implementace nejnovějších technologií do procesu digitalizace a zpřístupnění Archivu P. Pittra a O. Fierzové v souladu se současnými evropskými trendy sdílení dat v prostředí internetu*.

²⁰ Záchranou se rozumí i zabezpečení odborného ošetření (konzervování, restaurování) existujících sbírkových předmětů, aby nedocházelo k jejich další deteriorizaci. Jde zejména o staré tisky nebo staré školní obrazy. Tyto (a další) předměty vykazují značnou kyselost, která zapříčinila ztrátu elasticity a pevnosti papíru. Někdy lze hovořit o celkové degradaci papíru, která způsobuje lámání a trhání papíru. Restaurátorskými zásahy lze tuto degradaci omezit, případně i zastavit.

V roce 2014 bylo v rámci projektu:

- zakoupeno 57 sbírkových předmětů, z toho do podsbírk: Fotografie 2 kusy, Školní pomůcky a inventář: 8 kusů, Historické: 4 kusů, Písemnosti: 4 kusy, Knihy: 3 kusy.
- zrestaurováno 16 sbírkových předmětů, z toho 12 ks školních obrazů z konce 19. století (Schröder-Kull: Biologické obrazy živočichopisné), jeden starý tisk (Václav Hájek z Libočan: Kronika Česká, Praha 1541), jeden diplom z Karlo-Ferdinandovy univerzity z r. 1872 z podsbírk Písemnosti a tisky a z podsbírk Mapy dvě mapy z poslední třetiny 19. století
- pořízeno 35 obalů na sbírkové předměty, z toho 3 ochranné bedny na rozměrná tabla, 4 ochranná pouzdra na dermoplastické preparáty, 28 ochranných pouzder na knihy
- nakoupen materiál pro čištění a restaurování sbírkových předmětů.

Retrokonverze fondu PK

Základním cílem projektu je retrospektivní konverze lístkového katalogu²¹ hlavního fondu PK, zpřístupnění záznamů a tím i největšího oborově zaměřeného fondu v oblasti pedagogiky, výchovy, vzdělávání a školství prostřednictvím online databáze v prostředí internetu. Projekt probíhá od roku 2010.

V rámci řešení projektu v roce 2014 probíhaly tyto činnosti:

- analýza nebo tvorba nového záznamu titulu, slučování původně samostatně popsaných ročníků, práce se záznamy časopisů, práce s jednotlivými ročníky
- objednávání exemplářů z depozitáře, očištění a drobné opravy, případně provizorní obal svazku a zápis do seznamu k příští vazbě
- analýzy exemplářů – ročník, rok, číslování (při absenci obálek – dohledávání v jiných knihovnách, tištěných bibliografiích, podle jednotlivých článků atd.)
- zakládání exemplářů a/nebo kontrola a oprava stávajícího, optimalizace signatury, olepování čárovými kódy, označování exemplářů štítky
- revize titulového záznamu.

Počet zpracovaných titulů v separátní databázi pro retrokonverzi periodik	93	z toho svazků	2839
Počet zpracovaných titulů v ostré databázi v systému Verbis	98	z toho svazků	1538
Počet titulů s archivovanými čísly v ostré db.	72	z toho čísel	692
Celkem titulů	263	celkem svazků a čísel	5069

Současně probíhalo dohledávání a opravy problémových záznamů z předchozích ročníků retrokonverze.

²¹ Retrokonverze katalogu znamená převod katalogu z lístkové do elektronické podoby. V současné době je převedena do strukturované textové podoby pouze část katalogů českých knihoven, většina jich stále existuje v lístkové podobě, což znamená, že většina fondů českých knihoven zůstává de facto „uzavřena“ pro jejich vzdálené uživatele. Obdobná situace je i u katalogu a fondu PK, jejíž fond je v ČR největší oborově zaměřenou sbírkou dokumentů pro oblast pedagogiky, výchovy, vzdělávání a školství.

Zpřístupnění Archivu P. Pittra a O. Fierzové v souladu se současnými evropskými trendy sdílení dat v prostředí internetu

Cílem projektu je výrazně zvýšit dostupnost Archivu Přemysla Pittra a Olgy Fierzové jako mimořádného historického zdroje dokumentů o dějinných událostech 20. století pro badatele i širokou veřejnost na webových stránkách NPMK

Projekt je realizován od roku 2013. Po vytvoření technického a technologického zázemí pro implementaci nejnovějších technologií do procesu digitalizace APP a dalších fondů NPMK pokračovalo v roce 2014 pokračovalo rozvíjení vlastní práce s dokumenty pro jejich zpřístupnění prostřednictvím online katalogu na webu NPMK. Zároveň se podařilo na základě již zpracovaných materiálů významně obohatit webové stránky a zahájit vytváření přesné evidence dětí, které skutečně prošly zámeckými ozdravovkami. *Kartotéka dětí ze zámků*, ucelený archivní soubor, obsahuje cca 17 tisíc dokumentů (k digitalizaci zbývá cca 10 tisíc). **V roce 2014 bylo zdigitalizováno 249 dokumentů, resp. 744 stran.**²²

Kromě toho byly v r. 2014 přepsány výpovědi pamětníků (výpovědi v Tel Avivu v roce 2011), tvorbě krátkých biografických medailonků, *deník ze Štířína*, *přepis deníku P. Pittra z let 1914–1915* – to vše k umístění na webu <http://pitter.npmk.cz/>. Pro ověření získaných údajů či zjištění chybějících údajů byl prováděn základní výzkum v archivech (Vojenský historický archiv, Státní okresní archiv v Litoměřicích, Národní archiv) a probíhaly konzultace s Vojenským historickým ústavem.

Mimorezortní projekt VISK

Vyjma rezortních projektů byl v NPMK řešen *projekt VISK v rámci grantového programu MK ČR*, zaměřený na retrokonverzi unikátní kartotéky učebnic.

Základním cílem projektu v roce 2014 bylo zpracování analýzy kartotéky a seznamu deskriptorů vč. nedeskriptorů. Tím byly podchyceny de facto všechny variantní názvy učebních předmětů za období tří staletí. Využití tezauru bude probíhat ve dvou rovinách, a to jednak pro zpracovatele věcného popisu při aktuálním i retrospektivním věcném zpracovávání. Dále bude tezaurus využíván uživateli při vyhledávání, tzn. bude základním orientačním prvkem v rozsáhlém fondu učebnic a umožní tak přístup k učebnicím bez ohledu na to, jak byly učební předměty pojímány i pojmenovávány v průběhu tří staletí.

Realizace projektu umožnila významně zkvalitnit informovanost a dostupnost knihovního fondu PK, a to zkvalitňováním bibliografických záznamů po věcné stránce, což umožní lépe zpřístupnit velkou část největšího českého oborového fondu pro oblast pedagogiky, výchovy, vzdělávání a školství odborné veřejnosti z celé České republiky, a to v celé šíři služeb poskytovaných PK (tj. výpůjční, meziknihovní, rešeršní i reprografické služby).

Významným výstupem je rovněž předání zpracovaných záznamů do Souborného katalogu ČR a je velmi pozitivní, že opět cca dvě třetiny z předaných záznamů tvoří záznamy titulů, které jsou v českých knihovnách poměrně unikátní.

A.5.4.2 Digitalizace

Digitalizace fondů NPMK probíhá v souladu s *Koncepcí digitalizace muzejních sbírek a knihovních fondů NPMK* (z roku 2013) a je rozdělena dle odborných oddělení NPMK na *digitalizaci sbírkového fondu Pedagogického muzea* (sbírkový fond spravován v souladu se zákonem o ochraně sbírek muzejní povahy) a na *digitalizaci fondů veřejné Pedagogické knihovny* (fond je spravován v souladu s knihovním zákonem).

²² Skenování dokumentů pokračuje průběžně i dále v APP, bylo zdigitalizováno 414 dokumentů, resp. 8604 stran.

Digitalizace sbírkového fondu NPMK probíhá jednak na fotopracovišti NPMK a pomocí knižních scannerů umístěných v PK a v depozitáři ve Lhotě u Dolních Břežan – jde o dvojrozměrné předměty (vysvědčení, školní obrazy, mapy, knihy-titulní listy apod.) a trojrozměrné předměty (fotodokumentace školních pomůcek a zařízení),²³ jednak externím digitalizováním předmětů audiovizuální povahy.²⁴ Na knižním scanneru v PK byl v r. 2014 digitalizován *Denník Stálé výstavy školské*. Dále je vedena v systému Bach pomocná elektronická evidence sbírkového fondu, kdy obrazová dokumentace je součástí karet systematické evidence.

Digitalizace v PK probíhá prostřednictvím projektů retrokonverze – jde o převedení údajů lístkového katalogu do elektronické podoby (viz výše).

Digitalizace Archivu Přemysla Pittra a Olgy Fierzové probíhá na základě samostatného projektu od r. 2013 (viz výše – projekt *Zpřístupnění Archivu P. Pittra a O. Fierzové v souladu se současnými evropskými trendy sdílení dat v prostředí internetu*). V roce 2014 byly zdigitalizovány 663 dokumenty, resp. 9348 stran.

A.5.5 Akreditované programy

V roce 2014 NPMK uspořádalo 1. cyklus vzdělávacích programů akreditovaných pro účely dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků (ve smyslu zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů ve znění pozdějších předpisů).

Zájemci z řad pedagogů absolvovali tyto akreditované programy:

- *Současná literatura pro děti a mládež* (12.3. a 15.10.2014, celkem 60 osob z řad učitelů, knihovníků a studentů) Cílem programu bylo seznámit posluchače s vybranými autory literárních děl pro děti a mládež, kteří publikovali v letech 1993 – 2013. Program kurzu byl zaměřen zejména na rozšíření námětů na doporučenou četbu zohledňující současné čtenářské zájmy žáků a rozvoj jejich čtenářské gramotnosti.
- *Historie českého školství a vzdělanosti součástí výuky dějepisu* (23.10.2014, celkem 10 pedagogů). Program byl připraven pro prohloubení znalostí účastníků o vývoji českého školství, které mělo velký vliv na formování české společnosti zvláště na konci 18. a v 19. století. Představen byl i každodenní život na českých školách od 2. poloviny 18. století a důvody či způsoby omezování přístupu ke vzdělání pro některé skupiny obyvatel v průběhu 20. století. Cílem programu bylo, kromě prohloubení znalostí účastníků, i poskytnutí konkrétních návodů, jak nové poznatky zapojit do vyučování dějepisu a společenských věd.

Třetí nabízený program *Významné osobnosti moderních dějin. Evropský humanista Přemysl Pitter v kontextu 20. století* se neuskutečnil pro nedostatek zájemců.

²³ V r. 2014 celkem bylo na fotopracovišti digitalizováno 713 sbírkových předmětů (tj. byly vytvořeny kvalitní elektronické kopie), z toho: Fotografie: 235 ks, Písemnosti a tisky: 40 ks, Pomůcky: 50 ks, Knihy: 92 ks, Historická podsbírká: 296 ks. K 31.12.2014 bylo na fotopracovišti NPMK zpracováno celkem 31 302 sbírkových předmětů. Současně k výše uvedenému bylo zhotoveno cca 2066 ks ostatních fotografií - reportáže, školy, APP atd.

²⁴ Jde zejména o školní filmy z podsbírkky *Školní pomůcky a inventář*.

A.5.6 Spolupráce se školami

NPMK na základě požadavků průběžně poskytovalo odborné konzultace základním, středním, vyšším odborným a vysokým školám v ČR. Pro mladší a starší žáky základních a studenty středních škol jsou k dispozici pracovní listy ke stálé expozici. V roce 2014 byly připraveny nové pracovní listy.

Pro univerzity jsou na základě zájmu poskytovány komentované prohlídky a informace o badatelských možnostech v NPMK (viz níže).

Pokračovala spolupráce NPMK s Městskou knihovnou (MěK) na základě Smlouvy o spolupráci z r. 2010, a to prostřednictvím besed z dějin vzdělávání a vzdělanosti pro žáky základních škol a pro předškolní děti, v pobočkách MěK.

Vzdělávací pořady:

Pojď sem, dítě (o J. A. Komenském), 19.3., 26.3., 9.4., 30.9. (2x), 16.10. (2x), 18.11., 21.11., 28.11.2014

pro Ústav pro jazykovou přípravu; ZŠ Olešská, Praha 10; ZŠ Čisovice, Praha-západ; ZŠ Kly, okr. Mělník; ZŠ Filozofská, Praha 4; Gymnázium CH. Dopplera, Praha 5; Sportovní gymnázium Plzeň

- *Evropský humanista P. Pitter*, 14.3. 21.3., 16.5., 17.10., 22.10., 19.11.2014
pro Dům čtení-pro ZŠ Práčská, Praha 10; PedF UK (kat. školní a sociální pedagogiky)-distanční studium; PedF UK-kat. pedagogiky; VOŠ sociální Most
- *Z babiččiny a maminčiny aktovky*, 30.1.(2x), 18.3. (3x), 20.3., 30.5. (2x), 23.9. (2x), 24.9. (2x), 25.9., 10.10.,17.10., 5.11.2014
pro ZŠ Litvínovská, Praha 9; ZŠ Nové Dvory, Kutná Hora; ZŠ Korunovační, Praha 7; ZŠ Vraňany, okr. Mělník; ZŠ sv. Voršily, Praha 1;
- *Vzdělávání dívek*: 13.5., 15.5.2014
pro ZŠ Ovčárecká Kolín, SŠ

Pro ZŠ a MŠ byly realizovány programy:

- *Za tajemstvím písma a papíru* (28.1., 30.1. /2x/, 12.2., 13.2., 28.2. /2x/, 7.3. /2x/, 14.3. /2x/, 18.3. /4x/, , 21.3., 25.3. /2x/, 27.3., 1.4. /2x/, 2.4. /2x/, 3.4. /2x/, 4.4. /2x/, 9.4. /2x/, 16.4., 3.6. /2x/, 26.6.2014)
- *Malý písař* (14.3., 24.6.2014 /2x/)

V rámci spolupráce s českými univerzitami uspořádalo NPMK tyto vzdělávací aktivity:

- komentovaná prohlídka stálé expozice pro studenty Vysoké školy ekonomické v Praze (25.3.2014)
- vzdělávací pořad *Evropský humanista P. Pitter* pro studenty Pedagogické fakulty UK katedra pedagogiky, seminář pedagogika volného času (17.10.2014)
- komentovaná prohlídka stálé expozice pro studenty oboru Pedagogika a filosofie výchovy Pedagogické fakulty UK (11.11.2014)

NPMK tyto akce realizuje každoročně na žádost zejm. pedagogických oborů českých vysokých škol.

Na základě žádosti realizovalo NPMK:

Pro studenty a žáky:

- ZŠ Nad přehradou, Praha 10, přednáška o situaci ve školství za Protektorátu a po Únoru 1948 (29.4.2014)
- ZŠ Mládí, Praha 5, přednáška, Středověká škola (5.6.2014)
- besedy a komentované prohlídky expozice a výstavy Hurá do školy v rámci projektu k 80. výročí existence školy ZŠ Bílá, Praha 6, (30.10., 31.10. a 14.11.2014)
- Trojské gymnázium, Praha 7, přednáška České školství v letech 1948-1989 (26.11.2014)
- účastníky projektu *Dětská univerzita sofie* komentovaná prohlídka stálé expozice (3.12.2014)

Pro zahraniční subjekty byla realizována komentovaná prohlídka stálé expozice:

- pro studenty ze SRN (24.4.2014 /2x/, 26.8.2014, 25.9.2014)

Odbornou praxi v NPMK absolvovali:

- Kristýna Dvořáčková, Ondřej Hrdlička, Anna Vedralová, Adéla Hauerová, Anna Toncarová, Jindřich Hubka, Gymnázium bratří Čapků a První české soukromé střední učiliště s.r.o., 26.–30.5.2014
- Magdalena Fojtová a Hana Pšeničková, Střední průmyslová škola grafická, Praha, 19.–23.5. a 16.–20.6.2014.

Podpora čtenářské gramotnosti

V roce 2014 byly realizovány dvě nové aktivity, jejichž cílem je podpora čtenářské gramotnosti.

1. Soutěž *Čtete se slonem Bobem 2014*

Literární a výtvarná soutěž v 7 kategoriích pro školy, školní knihovny, dětská oddělení knihoven, dětské domovy, Fondu ohrožených dětí Klokánek; pro jednotlivce i dětské kolektivy.

Výtvarná část (zadání: „Staň se ilustrátorem!“): Na základě (společně) přečtené knihy/knih se sloní tematikou podle vlastního výběru, měly děti namalovat obrázek na motivy děje. Celkem se sešlo 2631 ilustrací k celkem 190 knižním titulům. Zaslaly je děti ze 196 škol, přidružily se i londýnská a pařížská pobočka České školy bez hranic. Postupně se zapojily i děti ze speciálních a praktických škol a klienti sociálních zařízení, jejichž ilustrací se nakonec sešlo tolik, že pro ně byla vytvořena mimořádná kategorie. Na webových stránkách slon.npmk.cz byly vystaveny elektronické kopie soutěžních obrázků, návštěvníci hlasovali celkem na 3.790 formulářích, jimiž svým favoritům přidělili 13.734 hlasy. Vítězné obrázky z elektronického hlasování byly odměněny Cenou veřejnosti.

Literární část pro účastníky do 15 let (zadání: „Napiš povídku, básničku, úvahu či komiks na téma ‚Zvíře, o kterém bych si rád přečetl‘“). Literární části se zúčastnilo 60 škol a několik jednotlivců. Celkem bylo 406 prací, z toho: 121 básní, 236 povídek a 49 komiksů. Přestože byla tato část určena starším dětem, zúčastnilo se tolik mladších dětí (do 5. třídy ZŠ včetně), že proto vznikla další mimořádná kategorie.

Výsledky byly slavnostně vyhlášeny na konci května 2014, spolu s prezentací nejlepších soutěžních ilustrací se sloním námětem (65 panelů instalovaných v prostorách knihovny).²⁵ Pro nadané zájemce z řad úspěšných účastníků literární části soutěže realizovala

²⁵ Složení odborné komise pro výtvarnou část: předseda: Jiří Fixl, ilustrátor, grafik a výtvarník, členky: Kristýna Marešová, výtvarnice, Jana Klimešová, vedoucí PK, Zuzana Švastová, vedoucí OITP. Složení odborné komise pro literární část: předsedkyně: PhDr. Ivona Březinová, autorka knih pro děti a mládež, lektorka tvůrčího psaní a

Obec spisovatelů ČR minikurzy tvůrčího psaní (lektoři: Ing. Vlado Ríša a PhDr. Františka Vrbenská). Ukázalo se také, že soutěž NPMK na podporu čtenářské gramotnosti uvítaly speciální a praktické školy a speciální zařízení, pro které jsou jinak obdobné soutěže prakticky nedostupné. Na tuto poptávku NPMK reaguje nejen vyhlášením dalšího ročníku soutěže, ale rovněž projektem „*Čteme spolu*“, který má za cíl podpořit čtenářskou gramotnost a výuku na těchto školách (viz níže).

2. Subweb „*Čteme spolu. Stránky na podporu čtenářské gramotnosti a výuky na praktických a speciálních školách*“

OITP připravila a řeší projekt webových stránek, věnovaných nejen dětem a klientům se speciálními potřebami, ale také jejich pedagogům a dalším pracovníkům. Obsahově webové stránky nabízejí:

- a) typy na nové knihy pro děti a mládež,
- b) elektronické verze povídek a pohádek, k nimž si žáci mohou sami nakreslit ilustrace nebo dopsat jejich zakončení (dvěma základními metodami projektu jsou čtení s porozuměním a čtení s předvídáním) a které tak podněcují spontánní dětskou tvořivost
- c) v sekci Před 100 lety dobové příběhy pro děti (ve vazbě na 100. výročí 1. světové války),
- d) informace a podněty pro pedagogy, formou odborných rešerší na téma:
 - Alternativní přístupy k výchově a vzdělávání
 - Práce se žáky se specifickými poruchami učení
 - Práce s dětmi s poruchami autistického spektra
 - Vážnější poruchy v oblasti chování a v emoční oblasti
 - Problémy s chováním a lehčí formy poruch chování
 - Práce s dětmi s těžším mentálním postižením:
 - Práce s dětmi s lehčími formami mentálního postižení:
 - Práce s dětmi ze sociálně znevýhodněného prostředí
 - Využití prvků arteterapie, animoterapie a dalších psychoterapeutických metod
 - Práce s dětmi žijícími v neúplných nebo náhradních rodinách

Stránky jsou zpřístupněny od listopadu 2014 a jsou průběžně aktualizovány (příspěvky pro děti s měsíční periodicitou, rešerše na zadaná témata s čtvrtletní periodicitou).²⁶

Specializované webové stránky

Pro potřeby pedagogické i široké veřejnosti byly vytvořeny tyto speciální aplikace:

- stránky na podporu čtenářské gramotnosti a výuky na praktických a speciálních školách „*Čteme spolu*“ (cteme.npmk.cz) (viz výše)
- stránky APP o Přemyslu Pittrovi a Olze Fierzové (pitter.npmk.cz)
- stránky k výročí 1. světové války a vzniku Československa (1914-1918.npmk.cz)

členka Obce spisovatelů ČR, členky: Františka Vrbenská, spisovatelka žánru fantasy, Jana Klimešová, vedoucí PK, Zuzana Švastová, vedoucí OITP.

²⁶ Statistické vyhodnocení návštěvnosti stránek za listopad – prosinec: 502 návštěv, při nichž bylo uživateli zobrazeno 4472 stránek.

A.6 Sjedenocení péče o staré tisky

V souladu s doporučením Vědecké rady NPMK ze dne 3.9.2013 a doporučením Poradního sboru pro sbírkotvornou činnost NPMK ze dne 5.12.2013 bylo na základě Příkazu ředitelky NPMK č. 6/2014 provedeno sjedenocení péče o staré tisky ve fondech NPMK.²⁷

Cílem sjedenocení péče o staré tisky bylo zajištění lepší fyzické péče o tento vzácný fond a zároveň zaručení jeho legislativní ochrany (zápis do CES).

Konkrétně šlo o vyřazení starých tisků z fondu PK a jejich zařazení do Sbírkky NPMK, podsbírky *Knihy*. Staré tisky z fondu PK byly vytipovány během revize signatury I v knižním skladě ve Lhotě a zároveň byly průběžně prováděny rešerše z databáze. U všech knih byl zkontrolován záznam v databázi, knihy byly odepsány z fondu PK, převedeny do databáze *Staré tisky* a do poznámky vložen text, že dokument je dostupný v podsbírce *Knihy* v pedagogickém muzeu (text obsahuje i kontakt na kurátorku podsbírky *Knihy*). Zároveň byly upravovány záznamy o starých tiscích v příslušných knihovnických katalogích (tj. v generálním katalogu, Souborném katalogu ČR a online katalogu).

Předávání probíhalo v několika etapách:

- Staré tisky do r. 1800: 221 svazků (předáno 4.9.2014)
- Fond Komenian do r. 1850: 66 svazků (43 svazky předány 9.10.2014 a 23 svazky předány 5.12.2014)
- Staré tisky r. 1800 – 1850: 745 svazků (353 svazky předány 9.12.2014 a 392 svazky předány 17.12.2014).²⁸

A.7 Budování Památníku Hodonín a jeho stálé expozice

Na základě usnesení vlády ČR ze dne 2. března 2011 č. 158 o změně usnesení vlády ze dne 4. května 2009 č. 589 k úpravě pietních míst v Letech u Písku a v Hodoníně u Kunštátu byly realizovány další kroky týkající se přípravy na vybudování Památníku romského holocaustu v Hodoníně u Kunštátu – v českých, resp. československých a evropských historických souvislostech (dále jen Památník). Od r. 2012 ke kmenové činnosti přibýly činnosti k realizaci budování výše uvedeného Památníku, včetně jeho expozice.

Většina činností spojených s vybudováním Památníku a s jeho prezentací je v kompetenci manažera projektu, Ing. Pavla Štěpána, který je přímo odpovědný ředitelce NPMK, zbylé činnosti (finanční zabezpečení projektu, ediční, výstavní, propagační aj.) pak přímo v kompetenci ředitelky NPMK.

V roce 2014 se v oblasti budování Památníku, přípravy jeho expozice, propagace apod. uskutečnily níže uvedené činnosti.

A.7.1 *Stavebně – technické aktivity*

V roce 2014:

- byla schválena změna územního plánu obce Hodonín (zajišťovala obec Hodonín)²⁹

²⁷ Dle platných knihovnických zásad je starým tiskem publikace vydaná do r. 1800. Pro potřeby NPMK se jako o staré tisky pečuje i o publikace vydané do r. 1850 (jde zejména o učebnice).

²⁸ Během probíhající retrokonverze starších záznamů na katalogizačních lístcích se realizuje dohledávání a opravy podle skutečného stavu fondu. Dohledané staré tisky (jednotliviny) jsou převáděny 1x za čtvrtletí.

- bylo dokončeno výběrového řízení na generálního projektanta dostavby; realizováno výběrové řízení na technický dozor investora nad dostavbou a její projektovou a inženýrskou přípravou
- byla zpracována studie areálu na základě vítězného ideového návrhu, studie je podkladem dalších stupňů projekčního řešení
- byla zpracována projektové dokumentace pro územní a stavební řízení dostavby
- bylo vydáno (a nabylo právní moci) územní rozhodnutí o umístění stavby, bylo požádáno o samostatná stavební povolení pro vybrané stavební objekty areálu, další objekty byly ohlášeny, ostatní povoleny na základě vydaného územního rozhodnutí.
- byla zpracována projektová dokumentace pro výběr dodavatele a realizaci dostavby a připravena zadávací dokumentace pro realizaci výběrového řízení
- byla provedena směna pozemků s obcí Hodonín a byl realizován vklad směnné smlouvy do Katastru nemovitostí.

A.7.2 Scénář expozice

V roce 2014 pokračoval základní archivní výzkum dvou odborných pracovníků NPMK a bylo získáno velké množství dosud nepublikovaných údajů vztahujících se jak přímo k dějinám tábora v Hodoníně, tak k širšímu dějinnému kontextu. Rovněž pokračovalo zpracování scénáře expozice, jehož dokončení je plánováno v roce 2015. Lze konstatovat, že činnost na tomto poli je náročnější, než se předpokládalo, neboť dosud žádný historik se problematikou tohoto místa detailně nezabýval v celé jeho šíři. Část historiků se zabývala pouze dobou sběrného a protektorátního cikánského tábora.

Významnou součástí přípravy expozice bylo i natočení vzpomínek několika posledních žijících pamětníků událostí ve válečném a poválečném táboře.

Své důležité místo v expozici nalezne i digitální fotorealistický model původní podoby tábora. Digitální model bude koncipován jako vrstvený, takže bude moci být znázorněn vývoj tábora v čase (od prvotního, relativně skromného rozsahu v letech 1941–1942 přes největší rozsah v roce 1943 až po rok 1950). Práce na vytvoření digitálního modelu byly zahájeny koncem roku 2014 ve spolupráci s Fakultou multimediálních komunikací Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně.

V souvislosti s přípravou scénáře byl zpracován (a v lednu 2015 schválen) resortní projekt *Památník Hodonín – odborná a kulturně vzdělávací příprava scénáře a expozice na pietních místech areálu*, jehož cílem je odborná a vědeckovýzkumná činnost na přípravě dokumentů a dalších podkladů pro vytvoření stálé expozice Památníku.

V září 2014 byla pro potřeby Památníku zprovozněna nová instalace systému Verbis (realizovalo OITP). Současně s nasazením systému probíhala příprava specializovaného tezauru, tj. řízeného slovníku předmětových hesel, tzv. deskriptorů. V současnosti má tezaurus celkem 103 plnohodnotných záznamů deskriptorů. Ihned po vytvoření tezauru bylo zahájeno zpracování záznamů do databáze Památníku, k 31.12.2014 bylo zpracováno celkem 146 záznamů.

²⁹ V roce 2014 bylo plánováno podat žádost o odnětí ochrany funkce lesa lesním pozemkům uvnitř oplocení areálu, což nebylo realizováno z důvodu opoždění dokončení změny územního plánu (v režii obce Hodonín, schválen až v dubnu 2014) a návazných kroků (vklad směnné smlouvy do Katastru nemovitostí) a obstrukcí ze strany odboru tvorby a ochrany životního prostředí Městského úřadu Boskovice. Z téhož důvodu (a z důvodů klimatických podmínek v místě) byl posunut termín zahájení stavby. Pro rok 2014 se předpokládalo v optimálním případě víceméně formální zahájení realizace v listopadu 2014 kácením dřevin mimo vegetační období, bude realizováno v předjaří 2015.

A.7.3 Členství v IHRA

V souvislosti s budováním Památníku se v říjnu 2014 stala zástupkyně NPMK členkou české delegace významné instituce na poli studia a vzdělávání o holocaustu *Mezinárodní aliance pro připomínku holocaustu (International Holocaust Remembrance Alliance, dále IHRA)* založené 7.5.1998. Česká republika je členem IHRA od roku 2002.

Základem práce IHRA je působit na vládní i nevládní organizace v členských zemích, aby podporovaly povědomí a výuku o holocaustu. Do činnosti IHRA jsou prostřednictvím stálých členů v delegaci České republiky zapojeny následující české instituce:

- Ministerstvo zahraničních věcí
- MŠMT
- Památník Terezín
- Židovské muzeum v Praze
- Muzeum romské kultury
- Federace židovských obcí v České republice
- NPMK.

V rámci delegace spolupracují i další organizace a instituce České republiky (např. Úřad vlády České republiky, MŠMT, Ministerstvo vnitra, Ministerstvo spravedlnosti, Ministerstvo kultury, Památník Lidice/KP Pietní místo Lety, Památník Bubny).

NPMK se do aktivit IHRA zapojilo na počátku roku 2014 v souvislosti s přípravou české národní zprávy o plnění Stockholmské deklarace (na její přípravě se dále podílel mj. Úřad vlády České republiky, MŠMT, Ministerstvo vnitra, Ministerstvo spravedlnosti). Zástupkyně NPMK je zapojena do činnosti pracovní skupiny pro památníky a muzea, v jejímž rámci se shromažďují a sdílejí informace o památnících a vytváří databáze pro další použití a podporuje rozvoj památníků zejména ve smyslu dalšího vzdělávání a osvěty. V současné době je kromě NPMK v této skupině za ČR zastoupen rovněž Památník Terezín.

Výše zmiňovaná česká národní zpráva byla projednána v plénu na zasedání v Manchesteru v prosinci 2014. Zasedání v Manchesteru se zúčastnila za NPMK (MŠMT) Mgr. Ing. Petra Holovková, která mj. projednala možnost podrobné prezentace Památníku Hodonín v roce 2015 s nově zvolenou předsedkyní *Pracovní skupiny pro muzea a památníky* N. Krieger (Kanada).

A.7.4 Propagace Památníku

Byla vytvořena putovní výstava o historii místa budoucího Památníku. Na základě požadavku Stálé mise České republiky při Radě Evropy ve Štrasburku připravilo NPMK, ve spolupráci s MŠMT, výstavu popisující historii a současnost vzdělávání Romů v České republice. Pro prezentaci v zahraničí byly vytvořeny anglické verze obou výstav.

Česká verze výstavy o budování Památníku byla prezentována na řadě škol v celé České republice; v okolí budoucího Památníku navíc na obecních úradech, v informačních centrech a dalších místech; výstava o vzdělávání Romů byla dosud prezentována zejména jako doprovodná akce během seminářů a přednášek zabývajících se romskou problematikou, např. v Poslanecké sněmovně či Senátu Parlamentu České republiky. Aktuálně je nabízena i středním, vyšším a vysokým školám zaměřeným na pedagogiku a sociální práci.

Obě výstavy (v anglické) verzi byly s mimořádným úspěchem prezentovány v sídle Rady Evropy ve Štrasburku během zasedání Výboru ministrů v květnu – červnu 2014. Při zahájení výstavy byli hlavními řečníky PhDr. Jindřich Fryč (náměstek ministra školství) a paní Gabriella Battaini-Dracconi (Deputy Secretary General, Rada Evropy), přičemž oba

ocenili práci NPMK. Paní Dragoni ve své řeči zmínila, že se jedná o významný přínos do stávající diskuse o zapojování příslušníků romské menšiny do každodenního dění ve společnosti, kdy ČR předkládá nejen strohý přehled toho, čeho již bylo dosaženo a co lze označit za příklady dobré praxe, ale i nástin toho, na čem je do budoucna zapotřebí dále pracovat tak, aby se z dobré praxe stala praxe nejlepší. Uvedla dále, že z postupů České republiky v této oblasti je možné vzít si příklad. V rámci následné neformální diskuse s pracovníky muzea paní Dragoni projevila zájem o budovaný Památník Hodonín a ocenila úsilí České republiky v této oblasti, kdy dosud není příliš běžné a zažité spojovat historii holocaustu s romskou populací. Vyjádřila přesvědčení, že to bude velmi vhodné místo pro poučení zejména pro mladou generaci.

Důležitou součástí propagace existence bývalého tábora a budoucího Památníku v jeho místě bylo rozšiřování povědomí o něm prostřednictvím akcí v areálu, mezi něž patřily:

- spoluúčast NPMK na organizaci tzv. *Partyzánského pochodu*, organizovaného Čs. obcí legionářskou v srpnu 2014, kdy areál navštívilo cca 500 osob, které se živě a s velkým překvapením zajímaly o tragické osudy spojené s táborem ve všech jeho historických obdobích,
- ve spolupráci s MRK organizace každoročního pietního aktu v areálu budoucího Památníku v neděli nejbližší 21. srpnu, na připomínku největšího transportu vězňů do Osvětimi, který byl z Hodonína vypraven právě tento den roku 1943 (v roce 2014 se pietní akt konal 24.8.),
- komentované prohlídky areálu pro tuzemské i zahraniční studenty (Fakulta sociálních studií Masarykovy univerzity v Brně v kombinaci se studenty z amerického Pittsburgu), účastníky mezinárodní konference IHRA apod.
- spolupráce s regionálními sdělovacími prostředky (zejm. s tiskem),
- příspěvky do tematických publikací (v roce 2014 publikace Ladislav Dostál a kol.: *Kunštátsko... Jak šel čas*).

A.7.5 Další aktivity související s budováním Památníku

Významnou probíhající činností je rovněž řešení koncepce dopravní obslužnosti areálu spočívající zejména v koordinaci budoucí rekonstrukce příjezdové komunikace k areálu, jednání s jejími vlastníky a příprava zřízení parkovací plochy pro návštěvníky areálu. V roce 2014 pokračovala jednání o rekonstrukci příjezdové komunikace s obcí Hodonín a byla zahájena jednání s Kongregací sester Božského Srdce Ježíšova jakožto nového majitele části příjezdové komunikace.

V prosinci 2014 předložilo NPMK vedení MŠMT *Informaci o postupu prací na budování Památníku*. Materiál byl schválen poradou vedení MŠMT.

A.8 Objekt Jeruzalémská 12, Praha 1 – příprava redislokace Pedagogické knihovny

V roce 2014 pokračovala příprava rekonstrukce objektu Jeruzalémská 12, Praha 1, a to na základě materiálu schváleného poradou vedení MŠMT s názvem „Návrh na bezúplatný převod nemovitosti v areálu Mikulandská, Praha 1 do vlastnictví Vysoké školy uměleckoprůmyslové v Praze a návrh na redislokaci Pedagogické knihovny J. A. Komenského“, č. j. 39970/2012-19 a následných kroků (uzavření *Dohody o předání nemovitostí Mikulandská 134/5 a podmínkách užívání bytu a nebytových prostor* mezi VŠUP a NPMK ze dne 21.10.2014, předložení a schválení investičního záměru pro rekonstrukci objektu Jeruzalémská v celkové výši 62,470 mil. Kč).

V roce 2014 se v oblasti přípravy rekonstrukce uskutečnily níže uvedené činnosti:

- Dokončení výběrového řízení na generálního projektanta
- Realizace výběrového řízení na technický dozor investora
- Zpracování stavebně historického průzkumu (ve spolupráci s PhDr. Ambrožovou, NPÚ)
- Zpracování Technického pasportu objektu (sloužil též jako výchozí materiál pro posouzení stávajících konstrukcí a systémů v objektu a návrh jejich sanace či výměny)
- Zpracování projektové dokumentace pro stavební řízení (zpožděno kvůli pozdním vyjádřením některých dotčených organizací)
- Vydání stavebního povolení
- Zpracování projektové dokumentace pro výběr dodavatele a realizaci stavby
- Příprava výběrového řízení na dodavatele stavby.

Vzhledem k pozdním vyjádřením některých organizací (viz výše), nebyla zahájena plánovaná realizace vlastní stavby, posun termínu však neohrožuje další průběh realizace.

Nad rámec plánu činnosti na rok 2014 byly zpracovány čtyři studie interiérového vybavení prostor pro čtenáře, z nichž vybraná studie bude sloužit jako podklad pro projektové práce na interiérovém vybavení a následně v roce 2015 pro koordinaci realizace stavby a budoucího vybavení interiéru.

A.9 Rekonstrukce přízemí objektů Valdštejnská 18 a 20, Praha 1

Jedná se o částečnou rekonstrukci objektů, kde větší část přízemí byla dlouhodobě po nestandardním opuštění prostor posledním nájemcem a vlivem nevypořádání jeho nesplněných závazků nevyužívána. Po rekonstrukci odstraňující havarijní stav prostor se přízemí stane organickou součástí prostor muzea, umožní výrazně vyšší komfort pro návštěvníky, rozšíření výstavních prostor i nezbytného zázemí. Součástí akce jsou rovněž další drobné zásahy v ostatních podlažích objektu, zejména rekonstrukce sociálních zařízení pro návštěvníky i zaměstnance, instalace bezpečnostních systémů objektu. Na základě schváleného investičního záměru a registrace akce byly v roce 2014 realizovány níže uvedené aktivity:³⁰

- Dokončení výběrového řízení na technický dozor investora
- Dokončení zaměření objektu
- Dokončení stavebně historického průzkumu

³⁰ Dále bylo plánováno zpracovat projektovou dokumentaci pro územní souhlas, což se však neuskutečnilo vzhledem k zásadním námitkám ke zvažovanému zastřešení dvora ze strany orgánů památkové péče, od zastřešení ustoupeno a zvoleno variantní řešení. Územní řízení se tak stalo nadbytečným.

- Zpracování projektové dokumentace pro stavební řízení, následně získána závazná stanoviska a vyjádření dotčených orgánů státní správy a jiných dotčených osob požadovaná stavebním úřadem (zpoždění v důsledku pozdních vyjádření ze strany orgánů státní památkové péče, výrazný dopad do termínů následných kroků)
- vydání stavebního povolení (posun termínů - viz výše)
- Zpracování projektové dokumentace pro výběr dodavatele a realizaci stavby (posun termínů - viz výše)
- Realizace výběrového řízení na dodavatele stavby (posun termínů - viz výše)
- Zahájení realizace stavby - stavba byla zahájena v prosinci 2014 (posun termínů - viz výše)

Část B. Komentář k tabulkám

B.1 Údaje o zpracovateli (tabulka č. 1)

Národní pedagogické muzeum a knihovna J. A. Komenského (dále jen NPMK) je příspěvkovou organizací spadající přímo do působnosti Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. NPMK vzniklo k 1.7.2011 delimitací bývalé Národní pedagogické knihovny Komenského, divize Ústavu pro informace ve vzdělávání, k Pedagogickému muzeu J. A. Komenského v Praze (dále jen PM JAK), a to na základě *Opatření Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy kterým se mění činnost Ústavu pro informace ve vzdělávání a Pedagogického muzea J. A. Komenského a zahajuje se reforma správy informací ve vzdělávání.*

Přehled základních činností

- 1) Výzkumná, výstavní, vzdělávací, pedagogická, publikační, propagační a přednášková činnost v oblasti českých dějin školství, učitelstva a vzdělanosti v evropském kontextu. (Zřizovací listina NPMK).
- 2) Správa a ochrana muzejního sbírkového fondu z oblasti dějin školství, učitelstva a vzdělanosti. (zákon č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů; zřizovací listina NPMK a Smlouva mezi Spolkem MILIDU, Basilej, Švýcarsko a Pedagogickým muzeem J. A. Komenského v Praze ze dne 10. září 1991 (vztahuje se ke správě a péči o Archiv P. Pittra a O. Fierzové)).
- 3) Správa knihovního fondu veřejné Pedagogické knihovny J. A. Komenského (v souladu se zákonem č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon) a zákonem č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů (staré tisky a staré školní učebnice); zákonem č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím a zákonem č. 216/2006 Sb., kterým se mění zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony).
- 4) Budování Památníku v Hodoníně u Kunštátu a příprava scénáře a následná realizace stálé historické expozice. (Činnost vychází z usnesení vlády ČR ze dne 2. března 2011 č. 158 o změně usnesení vlády ze dne 4. května 2009 č. 589 k úpravě pietních míst v Letech u Písku a v Hodoníně u Kunštátu; ze zřizovací listiny NPMK.)
- 5) Administrativa, ekonomická a správní činnost ve vztahu k budovám (včetně IT, spolupráce s medií, účetnictví a personalistiky, spisové služby, vedení projektů aj.).
- 6) Metodické a vzdělávací programy pro školy s využitím krátkodobých výstav z dějin školství a stálé expozice *Odkaz J. A. Komenského. Tradice a výzvy české vzdělanosti Evropě* včetně pracovních listů pro žáky a studenty.

B.2 Celkové finanční prostředky organizace za hlavní činnost (tabulka č. 2)

- Sumář za NPMK

Údaje o podílu státního rozpočtu na financování činnosti zpracovatele:

Schválený rozpočet: Čj.48141/2013-3 ze dne 28.01.2014	Rozpočet celkem 27 753 000,00 Kč
---	---

Rozpočet po změnách:	Úprava
Čj.5416/2014 ze dne 03.03.2014	234 400,00 Kč
Čj.6472/2014-1 ze dne 04.03.2014	962 310,00 Kč
Čj.15138/2014-2 ze dne 16.05.2014	-277 184,00 Kč
Čj.26654/2014-1 ze dne 25.07.2014	290 000,00 Kč
Čj.15138/2014-3 ze dne 01.08.2014	299 000,00 Kč
Čj.36585/2014-1 ze dne 20.10.2014	170 000,00 Kč
Čj.38398/2014-1 ze dne 04.11.2014	167 813,00 Kč
Čj.15138/2014-4 ze dne 06.11.2014	-55 933,00 Kč
Čj.43522/2014-1 ze dne 01.12.2014	169 750,00 Kč
Rozpočet po změnách celkem:	29 444 108,00 Kč

v tom:

Navýšení tarifů	167 813,00 Kč
Konference Zlín	234 400,- Kč
Projekty :	
Záchrana starých tisků a historických školních dokumentů a zařízení, včetně školních pomůcek	265 000,00 Kč
2321 - Retrokonverze lístkového katalogu fondu PK	425 000,00 Kč
Projekt VISK - Retrokonverze	170 000,00 Kč
Zpřístupnění Archivu P. Pittra a O. Fierzové v souladu se současnými evropskými trendy sdílení dat v prostředí internetu	509 000,00 Kč
Skutečné čerpání k 31.12.2014	29 436 783,00 Kč

Limit počtu zaměstnanců

Schválený rozpočet:

Čj.48141/2013-3 ze dne 28.1.2014 **43,24**

Po změnách:

Čj.6472/2014-1 ze dne 4.3.2014 - projekty **1,35**

Čj.36585/2014-1 ze dne 20.10.2014 - projekty **0,45**

Celkem: **45,04**

Průměrný plat: 26297,56 Kč

Stručné hodnocení nákladů a výnosů organizace za hlavní činnost:

Náklady

Nejvyšší nákladovou položkou organizace je **nákup služeb**, který zahrnuje náklady na zajištění provozu budov Valdštejnská 18 a 20, Mikulandská, Jeruzalémská a depozitářů v Roháčově ul. a ve Lhotě (jedná se o pravidelné výdaje za elektrickou energii, plyn, vodné a stočné, servis a údržbu výtahů, elektrických a plynových zařízení, hydrantů a hasicích přístrojů, pojištění, telekomunikační a poštovní poplatky, úklid budov, správu počítačové sítě, svoz odpadů, atd.).

Dále jsou v této položce zahrnuty náklady na právní služby (v letošním roce byly vyšší, neboť probíhal převod a předání budovy v Mikulandské ulici Vysoké školy uměleckoprůmyslové, která nově získala příslušnost hospodařit s budovou, právní problémy s areálem v Hodoníně u Kunštátu aj.), grafické a tiskařské služby (tisk odborných publikací a propagačních materiálů z oblasti dějin školství a Památníku Hodonín, grafika putovních výstav k Hodonínu a výstavy o Komenském pro školy aj.), poplatky za účast na odborných seminářích a konferencích.

Další významnou nákladovou položkou je spotřební materiál, pohonné hmoty a především za knihy a předplatné časopisů vč. zahraničních pro veřejnou specializovanou Pedagogickou knihovnu J. A. Komenského.

Výnosy

Výnosy organizace za rok 2014 tvoří vstupné do Národního pedagogického muzea, prodej propagačních předmětů z dějin školství a historie muzea (pohledy, plakáty, magnetky) a odborných historických, kmenologických a pedagogických publikací a čtenářské poplatky v Pedagogické knihovně.

B.2.1 Hodnocení nákladů a výnosů za hlavní činnost – sumář (tabulka č. 2.1) (prostředky poskytnuté z kapitoly MŠMT)

- 2.1.1 Hodnocení nákladů a výnosů za hlavní činnost- kmenová činnost
- 2.1.2 Hodnocení nákladů a výnosů za hlavní činnost- navýšení tarifů
- 2.1.3 Hodnocení nákladů a výnosů za hlavní činnost- 2321 Retrokonverze
- 2.1.4 Hodnocení nákladů a výnosů za hlavní činnost- VISK
- 2.1.5 Hodnocení nákladů a výnosů za hlavní činnost- APP
- 2.1.6 Hodnocení nákladů a výnosů za hlavní činnost- Konference Zlín
- 2.1.7 Hodnocení nákladů a výnosů za hlavní činnost- Záchrana starých tisků

Příspěvek od zřizovatele pro rok 2014 plně nepokryl náklady v kmenové činnosti, proto byl na pokrytí nákladů v souladu s Rozpisem závazných a orientačních ukazatelů na rok 2014 využit rezervní fond, který byl pro tento rok rozpočtován.

Rok 2014 byl náročný z hlediska zajištění mimořádných úkolů, a to organizace mezinárodní vědecké konference ve Zlíně, zahájení likvidace pobočky Pedagogické knihovny na MŠMT, převod a předání budovy v Mikulandské ulici a také byla zahájena rekonstrukce budov Národního pedagogického muzea ve Valdštejnské 18 a 20. Dále byla zahájena příprava na rekonstrukci budovy v Jeruzalémské, kam by se měla v roce 2016 přestěhovat Pedagogická knihovna.

**B.2.2 Hodnocení nákladů a výnosů za hlavní činnost – sumář (tabulka č. 2.2)
(prostředky poskytnuté MIMO kapitulu MŠMT)**

Negativní hlášení.

B.3 Přehled o závazcích a pohledávkách (tabulka č. 3)

I. Přehled o závazcích ke dni 31.12.2014

Závazky dlouhodobé	0,00 Kč
Závazky krátkodobé	3.222.274,12 Kč
Závazky celkem k 31.12.2014	3.222.274,12 Kč

Nejvyšší položku krátkodobých závazků tvoří závazky z mezd zaměstnanců za měsíc prosinec 2014, spoření, sociální pojištění, zdravotní pojištění a daně ze mzdy splatné v měsíci lednu 2015.

II. Přehled o pohledávkách ke dni 31.12.2014

Pohledávky dlouhodobé	0,00 Kč
Pohledávky krátkodobé	2.266.393,17 Kč
Pohledávky celkem k 31.12.2014	2.266.393,17 Kč
z toho: pohledávky po lhůtě splatnosti	0,-- Kč
v tom: starší jednoho roku	0,-- Kč

B.4 Přehled o čerpání účelových prostředků (tabulka č. 4)

Mezinárodní konference Zlín 234.400,- Kč
Příspěvek byl čerpán v plné výši.

Projekt:

Záchrana a zpracování starých tisků a historických školních dokumentů a zařízení včetně školních pomůcek.

Přidělené prostředky byly vyčerpány v plné výši 265.000,- Kč

Projekt:

2321 - Retrokonverze fondu PK

Přidělené prostředky 425.000,- Kč

Příspěvek byl čerpán ve výši 418.194,- Kč

Vratka na účet MŠMT 6.806,- Kč

Projekt:

Projekt VISK

Přidělené prostředky byly vyčerpány v plné výši 170.000,- Kč

Projekt:

Zpřístupnění Archivu P. Pittra a O. Fierzové v souladu se současnými evropskými trendy sdílení dat v prostředí internetu

Přidělené prostředky**509.000,- Kč**

Příspěvek byl čerpán ve výši

508.481,- Kč

Vratka na účet MŠMT

519,- Kč

Nedočerpané prostředky z projektů *Retrokonverze fondu PK a Zpřístupnění Archivu P. Pittra a O. Fierzové v souladu se současnými evropskými trendy sdílení dat v prostředí internetu* jsou prostředky na zákonné odvody z mezd, které nebylo možné předem odhadnout v přesné výši. Tyto prostředky byly v termínu vráceny na účet MŠMT.

B.5 Čerpání účelových prostředků – přehled o prostředcích spolufinancovaných z rozpočtu EU a ostatní zahraniční programy (tabulka č. 5)

Negativní hlášení.

B.6 Peněžní fondy (tabulka č. 6)

Tvorba a použití peněžních fondů se řídí zákonem č. 218/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Fond odměn:

Byl vytvořen ze zlepšeného HV z roku 2013 a byl použit na výplatu odměn zaměstnancům v roce 2014 v plné výši

260.000,- Kč**Fond kulturních a sociálních potřeb:**

Fond kulturních a sociálních potřeb byl čerpán ve výši

130.270,-- Kč**Rezervní fond:**

V roce 2014 byly v souladu se zákonem č. 218/2000 sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla) použity prostředky z rezervního fondu. **Použití těchto prostředků bylo schváleno rozpisem závazných a orientačních ukazatelů rozpočtu na rok 2013 ve výši 2.374 tis. Kč.** Skutečně bylo z rezervního fondu použito **1.122.176,73 Kč.**

Fond reprodukce majetku:

Z fondu reprodukce majetku bylo hrazeno:

- výpočetní technika
- oprava římsy v Mikulandské ul.
- knižní skener pro pedagogickou knihovnu
- zálohovací mechanika pro digitální dokumenty
- soubor interaktivních audiovizuálních prvků do expozice
- stavebně-historický průzkum v objektu Jeruzalémská
- projektová dokumentace pro rekonstrukci objektu Valdštejnská
- Server pro PK

- SW Portaro
- rozšiřitelné diskové pole pro PK
- drobné opravy a udržování
- umělecký předmět
- stavební studie pro rekonstrukci objektu Jeruzalémská.

B.7 Přehled o použití prostředků z mimorozpočtových zdrojů (tabulka č. 7)

Fondy NPMK – viz tabulka č. 6

Granty, příjmy od ostatních subjektů – negativní .

B.8 Programové financování (tabulka č. 8)

V rámci programového financování bylo celkem použito 2.243.302,77 Kč, a to v souvislosti s budováním Památníku v Hodoníně u Kunštátu, rekonstrukcí ve Valdštejnské a přípravě rekonstrukce v Jeruzalémské.

Z FRM bylo na financování investic použito 95.590,- Kč – viz fond reprodukce majetku.

B.9 Hospodářský výsledek a návrh přidělu do peněžních fondů (tabulka č. 9)

V r. 2014 bylo dosaženo zlepšeného hospodářského výsledku ve výši 1.208.201,05 Kč.

V souladu se zákonem č. 218/2000 sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla) **navrhujeme následující rozdělení zlepšeného hospodářského výsledku:**

1. Pokrytí výsledku předcházejících účetních období ve výši **-4.088,- Kč** evidovaného na účtě č. 432. K této situaci došlo z důvodu špatného zaúčtování vratek účelových prostředků za rok 2013.
2. Fond odměn: **260.000,- Kč**
(což představuje roční odměnu na 1 zaměstnance ve výši 6.000,00 Kč)
3. Fond reprodukce majetku: **400.000,- Kč**
4. Rezervní fond: **544.112,97 Kč**

Celkem: 1.208.201,05 Kč

Příděl do fondu reprodukce majetku navrhujeme z důvodu rekonstrukce budov Valdštejnská 18 a 20 Jeruzalémská. Prostředky budou použity na povinnou spoluúčast při čerpání státní dotace.

B.10 Přehled o vnějších kontrolách (tabulka č. 10)

V roce 2014 proběhla v Národním pedagogickém muzeu a knihovně J. A. Komenského jedna externí kontrola, a to z OZP s názvem „*Plnění povinnosti plátce pojistného na veřejné zdravotní pojištění*“. Tato kontrola byla provedena na žádost naší organizace. **Výsledkem této kontroly byl zjištěn přeplatek pojistného, který vznikl z důvodu špatně zadané pojišťovny u jednoho našeho plátce. Bylo přijato následující opatření:** odvod přeplatku na VZP a oprava pojišťovny v PC programu u dotčeného zaměstnance, což **plně splnilo požadavky na odstranění závady.**

B.11 Vnitřní kontroly

Další finanční kontrolu zajišťují vedoucí pracovníci organizace, jako součást své řídicí činnosti.

Z časového hlediska se člení na:

- ***předběžnou finanční kontrolu*** - předchází rozhodnutí o schválení použití veřejných prostředků a spočívá v posouzení, zda plánované a připravované operace odpovídají stanoveným úkolům, podmínkám a pravidlům;
- ***průběžnou finanční kontrolu*** - tou je prověřováno dodržování stanovených podmínek a postupů při uskutečňování, vypořádávání a vyúčtování schválených hospodářských operací, sleduje se, zda se stanovené podmínky přizpůsobují změnám ekonomických, právních, provozních a jiných skutečností, včasné a přesné dokumentování (zápisy) hospodářských operací;
- ***následnou finanční kontrolu*** - prověřuje, zkoumá a vyhodnocuje, zda hospodaření s veřejnými prostředky věrně zobrazuje zdroje, stav a pohyb těchto prostředků a zda jsou stanovené podmínky a postupy v souladu s právními předpisy a zda jsou plněna přijatá opatření.

Provedené kontroly v roce 2014:

Pokladna - kontrola pokladní hotovosti a pokladních dokladů byla provedena ke dni:

31.03.2014
30.06.2014
30.09.2014
31.12.2014

Doklady a pokladní hotovost ke dni kontroly byly v souladu s pokladní knihou.

Je určena osoba s hmotnou odpovědností k vedení pokladní hotovosti, včetně osoby zastupující v nepřítomnosti pokladní.

Ceniny (poštovní známky) - jsou vedeny v pomocné evidenci

- kontrola se provádí k poslednímu dni každého měsíce hospodářského roku
- stavy k poslednímu dni každého měsíce souhlasí se skutečností a rovněž souhlasí se zůstatkem účtu 263 11 hlavní knihy

Nebyly shledány rozdíly.

Ceniny (stravenky *Ticket Restaurant*)

- kontrola se provádí jak při nákupu, tak po prodeji zaměstnancům
 - inventurní soupis o provedení inventury cenin - stravenek ke dni 31.12.2014 souhlasí se zůstatkem účtu 263 / hlavní knihy.
- Nebyly shledány rozdíly.

B.12 Majetek, s nímž je zpracovatel příslušný hospodařit

Majetek vedený v účetní evidenci NPMK byl plně využíván k plnění úkolů v souladu s Plánem činnosti pro rok 2014.

NPMK je příslušné hospodařit s budovami a pozemky na těchto adresách:

- Valdštejská 18, 20, Praha 1 (sídlo NPMK)
- Mikulandská 5, Praha 1 (pedagogická knihovna) do: května 2014
- Pozemek č. parc.845/2 (areál Mikulandská)
- Jeruzalémská 12, Praha 1
- pozemek s budovami v katastrálním území v Hodoníně u Kunštátu (místo budoucího Památníku)

V květnu 2014 došlo k převodu nemovitosti v Mikulandské ulici na VŠUP a v září byla zrealizována směna pozemků s obcí Hodonín a byl realizován vklad směnné smlouvy do Katastru nemovitostí.³¹

Nadále zůstává problém převodu pozemku č. parc. 845/2 v Mikulandské ulici na VŠUP, neboť z pokynu MŠMT vyplynul důraz na plynulý převod nemovitosti. Tento pozemek nebyl převeden z následujícího důvodu: na pozemku stojí nemovitost čp. 2099 a je zde Městskou částí Praha 1 zřízeno věcné břemeno. V současné době je ze strany VŠUP vyvíjena snaha o zrušení věcného břemene a možnosti následného převodu z NPMK na VŠUP.

B.13 Provedení řádných a mimořádných inventarizací majetku a závazků

Inventarizace byla provedena ke dni 31.12.2014 v rámci zákona o účetnictví č. 563/1991 Sb., o účetnictví ve znění pozdějších předpisů na příkaz ředitelky organizace.

Ředitelkou NPMK PhDr. M. Pánkovou byly ustanoveny následující komise:

- inventarizační komise
- likvidační komise
- komise pro provádění inventarizace peněžních prostředků a cenin v pokladně.

Inventarizační komise konstatovala soulad mezi účetní evidencí a inventárním soupisy, nebyly shledány inventurní rozdíly. Majetek navržený k vyřazení pro plnou opotřebenost a nefunkčnost byl účetně odepsán a ekologicky zlikvidován.

Sbírka NPMK a další prostředky k prezentaci sbírek se řídí zvláštními předpisy (Zákon č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů) a dalších předpisů Ministerstva kultury (zejména Vyhlášky MK č. 275/2000 Sb., resp. Vyhlášky MK č. 96/2013 Sb., a souvisejících metodických pokynů).

³¹ Šlo o vyřešení nesouladu ve vlastnických poměrech k pozemkům.

B.14 Pořádání mezinárodních konferencí a zahraniční aktivity

V rámci zahraničních aktivit byly realizovány následující zahraniční pracovní cesty:

Glasgow (Velká Británie – Skotsko), 23. – 27.4. 2014

Účast: PhDr. Markéta Pánková

Účel: mezinárodní konference organizovaná Evropskou muzejní akademií (EMA)

Během konference věnované muzeologii (témata: digitální média využívaná v muzeích; dědictví 20. století a návštěvníci 21. století) byla udělena *Michelettiho cena* – ocenění „nejlepšího“ muzea za předchozí rok cenu (získalo italské muzeum *MUSE- Museo delle Scienze*, Trento). Během konference byly navázány osobní kontakty s představiteli a odborníky předních evropských muzeí.

Řím (Itálie), 8. – 12.5.2014

Účast: PhDr. M. Pánková (společně s Mgr. Monikou Slabou, MŠMT)

Účel: vyhodnocení projektu *Rok s J. A. Komenským*, monitoring České školy Řím, přednáška PhDr. M. Pánkové o J. A. Komenském, instalace výstavy *Vzdělávání pro všechny*

Česká škola Řím funguje v rámci projektu *České školy bez hranic*. Ve školním roce 2013/2014 probíhal v české škole v Římě ve spolupráci s NPMK program *Rok s Janem Amosem Komenským* (žákům byl přiblížen život, dílo a odkaz J. A. Komenského). V prostorách papežské koleje *Nepomucena*, kde probíhá výuka, byla instalována komeniologická výstava NPMK *Vzdělávání pro všechny*. Během cesty bylo rozšířeno povědomí o české kultuře a odkazu J. A. Komenského mezi (česko-)italskými žáky a studenty. Byly dohodnuty další aktivity o české vzdělanosti ve spolupráci s velvyslanectvími ČR v Římě, Vatikánu i s představiteli vedení koleje *Nepomucenum* a krajanským spolkem *Associazione Praga*.

Bratislava (Slovensko), 14.5. – 15.5.2014,

Účast: Mgr. Indráková

Účel cesty: Účast na mezinárodní konferenci "Školské knihovny jako informačné centrá škol"

První den proběhla návštěva Slovenské pedagogické knihovny a jednání s jejím ředitelem, kdy byla především projednána spolupráce obou pedagogických knihoven na akci: „Záložka do knihy“. Druhý den proběhla Mezinárodní konference "Školské knihovny jako informačné centrá škol", s mnoha zajímavými a přínosnými příspěvky.

Štrasburk (Francie), 27. – 29.5.2014

Účel: Instalace a zahájení výstav (angl. verze): 1) *Vzdělávání Romů v Česku v historickém kontextu*, 2) *Památník Hodonín* v hlavním paláci Rady Evropy

Účast: Ing. Svatava Cigánková, Mgr. Ing. Petra Holvoková

Výstavy byly prezentovány na základě požadavku Stálé mise ČR při Radě Evropy, a to u příležitosti jednání Výboru ministrů. Výstavy byly instalovány přímo ve foyer před jednacím sálem Výboru ministrů. Při zahájení výstavy byli hlavními řečníky PhDr. Jindřich Fryč (náměstek ministra školství) a paní Gabriella Battaini-Dragoni (Deputy Secretary General, Rada Evropy). Na základě zhlédnutých prezentací paní Battaini-Dragoni vysoce ocenila aktivity ČR v oblasti práce s romskou menšinou. S paní Battaini-Dragoni byly navázány osobní kontakty.

Řím (Itálie), 30. 6. – 2. 7. 2014

Účast: Ing. Svatava Cigánková

Účel: deinstalace výstavy *Vzdělávání pro všechny*

Výstava byla umístěna v přízemí budovy *Papežské koleje sv. Jana Nepomuckého* v Římě, kde se realizuje vyučování *České školy v Římě*; výstava zde byla prezentována v rámci projektu *Rok s J. A. Komenským*. Během cesty byla konzultována další spolupráce s Českou školou v Římě a s Papežskou kolejí sv. Jana Nepomuckého v Římě.

Bratislava (Slovensko), 24. – 25. 8. 2014

Účast: PhDr. Jan Šimek, Ph.D.

Účel: Účast na vernisáži výstavy *Slovenskí učitelia v odboji a Slovenskom národnom povstání* v Múzeu školstva a pedagogiky (MŠaP)

Téma výstavy je blízce aktuálně připravované výstavě NPMK k výročí Jana Opletala a nacistické perzekuci vůči českým školám. Smyslem návštěvy bylo zjistit možnosti spolupráce v oblasti výzkumu a prezentace dějin školství v době druhé světové války. Dále bylo probráno i téma přípravy publikace s pracovním názvem „Český učitel a republika“, která bude obsahovat medailony pedagogických osobností z meziválečného období, a to i slovenské národnosti. Služební cesty bylo dále využito studiu ve Slovenské pedagogické knižnici (problematika školních budov).

Manchester (Velká Británie) 30.11. - 4.12.2014

Účast: Mgr. Ing. Petra Holovková

Účel cesty: Účast na plenárním zasedání IHRA

Ve dnech 1. a 2. prosince proběhlo zasedání **Pracovní skupiny pro muzea a památníky** (dále jen MMWG), do které je pracovnice NPMK delegována za Českou republiku. 3. prosince se delegátka účastnila s ohledem na zaměření budovaného Památníku Hodonín zasedání **Výboru pro genocidu Romů**. 4. prosince se uskutečnilo **plenární zasedání**, kde byla mj. hodnocena národní zpráva za Českou republiku.

Samotnému plenárnímu zasedání IHRA předcházela příprava národní zprávy za Českou republiku o plnění Stockholmské deklarace o připomínce holocaustu, na jejíž přípravě se se NPMK podílelo spolu s ostatními aktéry (MZV, MŠMT, ÚV, MV, MS, MK, Židovské muzeum v Praze, Federace židovských obcí).

Přínos a hodnocení:

- S nově zvolenou předsedkyní MMWG N. Krieger (CAN) pro rok 2015 domluvena možnost podrobné prezentace Památníku Hodonín. N. Krieger projedná plán jednotlivých zasedání v rámci trojky a bude s dostatečným předstihem informovat NPMK, zda se prezentace uskuteční v rámci plenárního zasedání v červnu či v listopadu.
- Navázána řada neformálních kontaktů např. Nina Krieger (předsedkyně MMWG), Karen Polak (předsedkyně Výboru pro genocidu Romů), Ben Helfgott (UK, prošel Terezínem, po osvobození a zotavení v Praze poslán do Anglie, kde žije dosud), Paula Cowan (UK, profesorka, University of the West Scotland), Tone Joerstad (NO, Falstad Memorial and Human Rights Centre).
- Památník Hodonín stručně prezentován nejen na MMWG, ale i na Výboru pro genocidu Romů, na plenárním zasedání a v řadě rozhovorů s účastníky.

- Budování Památníku Hodonín na základě podnětu delegátky prezentoval v rámci plenárního zasedání i vedoucí delegace (Jiří Kalašník, MZV) jako odpověď na výtku předsedkyně Výboru pro romskou genocidu Karen Polak, že česká vláda nepřikládá otázce genocidy Romů dostatečný význam, čehož je dle ní důkazem situace v Letech, kde je prasečák na pietním území.

Izrael, 2. – 8. 12. 2014

Účast: PhDr. M. Pánková, PhDr. L. Lajsková, P. Šolar

Účel: Návštěva v rámci česko-izraelského projektu, který se týká P. Pittra, nositele titulu *Spravedlivý mezi národy*. Cílem bylo získání materiálů o bývalých krajanech, tzv. „židovských dětech P. Pittra“, kterým P. Pitter pomáhal přežít po jejich návratu z koncentračních táborů v r. 1945.

Byli navštíveni pamětníci, jejichž svědectví bylo audiovizuálně zachyceno, navíc bylo získáno velké množství dokumentů pro *Archiv P. Pittra a O. Fierzové* spravovaný NPMK (fotografie navštívených osob a míst, reprodukce historických dokumentů, dopisů a fotografií, např. fotokopie unikátního „školního“ vysvědčení z Terezína z r. 1944). Dále byla navštívena místa spojená s českou historií: památník obětem Terezínského ghetta Beit Theresienstadt; památník Jad Vašem a Alej spravedlivých mezi národy, kde se nacházejí stromy P. Pittra a O. Fierzové. S Velvyslanectvím ČR v Izraeli byla navázána spolupráce v oblasti výměny výstav (výstava o P. Pittrovi, o čs. pilotech v Izraeli).

Lipsko (SRN), 15.12. - 17.12.2014

Účast: PhDr. Šimek

Účel cesty: Studijní cesta do Německé národní knihovny v Lipsku (Deutsche Nationalbibliothek, Leipzig) za účelem studia literatury k problematice školních budov

Německá národní knihovna shromažďuje veškerou německojazyčnou literaturu, její fond je tedy pro řešerše monografií k určité problematice reprezentativní. K tématu školních budov bylo nalezeno poměrně značné množství titulů, z nichž nejzajímavější byly zkopírovány, množství dalších vyfotografováno.

Celkové náklady na zahraniční pracovní cesty činily: **379.000,- Kč**

Národní pedagogické muzeum a knihovna J. A. Komenského pořádalo v roce 2014 mezinárodní vědeckou konferenci ve Zlíně s názvem: „Výchova, vzdělávání a pedagogický pragmatismus“.

Hlavními organizátory byly NPMK a Fakulta přírodovědně humanitní a pedagogická Technické univerzity v Liberci. Konference se konala za přispění MŠMT a ve spolupráci s 14|15 Baťovým institutem a Nadací Tomáše Bati.

Konference připomínala tři významné mezníky ve vývoji českého školství a pedagogického myšlení: 85 let od otevření pokusných obecných a měšťanských škol ve Zlíně a v Praze, které se odvolávaly na koncept tvůrce a „architekta“ meziválečné školské reformy v Československu Václava Příhody, od jehož narození uplynulo 125 let. Uplynulo rovněž 90 let od významného mezníku v rámci vývoje odborného firemního školství. V roce 1924 se začaly pravidelně pořádat odborné, tematicky různě zaměřené, několikaměsíční kurzy ve firmě Baťa, které se staly základem firemního vzdělávání. V roce 1925 pak došlo ke vzniku tzv. Baťovy školy práce.

Na konferenci zaznělo více než 30 příspěvků od přednášejících z Česka, Německa a Slovenska.

Pracovníci NPMK přednesli tyto příspěvky:

- PhDr. M Pánková: *Historicko-pedagogický výzkum příhodovské reformy va světle sbírek NPMK v Praze*
- Mgr. M. Šustová: *Pokusné školy v pražských Nuslích a Michli*
- Mgr. J. Bartošová: *Masarykova pokusná diferencovaná škola v Českém Krumlově*
- PhDr. J. Šimek, Ph.D.: *Pokusná diferencovaná měšťanská škola v Humpolci 1929-1940: vývoj a kritické zhodnocení pokusu*

Příspěvky z konference budou publikovány v rámci kolektivní monografie ve spolupráci s TUL.

Část C. Tabulky

1. Údaje o zpracovateli
2. Celkové finanční prostředky organizace za hlavní činnost
 - 2.1 Hodnocení nákladů a výnosů za hlavní činnost - sumář (prostředky poskytnuté z kapitoly MŠMT)
 - 2.1.1 Hodnocení nákladů a výnosů za hlavní činnost- kmenová činnost
 - 2.1.2 Hodnocení nákladů a výnosů za hlavní činnost- navýšení tarifů
 - 2.1.3 Hodnocení nákladů a výnosů za hlavní činnost- 2321 Retrokonverze
 - 2.1.4 Hodnocení nákladů a výnosů za hlavní činnost- VISK
 - 2.1.5 Hodnocení nákladů a výnosů za hlavní činnost- APP
 - 2.1.6 Hodnocení nákladů a výnosů za hlavní činnost- konference Zlín
 - 2.1.7 Hodnocení nákladů a výnosů za hlavní činnost- Záchrana starých tisků
 - 2.2 Hodnocení nákladů a výnosů za hlavní činnost - sumář (prostředky poskytnuté MIMO kapitolu MŠMT)
3. Přehled o závazcích a pohledávkách
4. Přehled o čerpání účelových prostředků
5. Čerpání účelových prostředků - přehled o prostředcích spolufinancovaných z EU)
6. Peněžní fondy
7. Přehled o použití prostředků z mimorozpočtových zdrojů
8. Programové financování
9. Hospodářský výsledek a návrh přidělu do peněžních fondů
10. Přehled o vnějších kontrolách

Přílohy

Projekty

Projekt Zpřístupnění Archivu P. Pittra a O. Fierzové v souladu se současnými evropskými trendy sdílení dat v prostředí internetu

I. Úvod

Národní pedagogické muzeum a knihovna J. A. Komenského (dále jen NPMK) předložilo resortní projekt zkvalitnění procesu digitalizace a následného zpřístupnění archivu Přemysla Pittra a Olgy Fierzové (APP) široké veřejnosti. APP byl založen v roce 1991 v souvislosti s předáním písemností Přemysla Pittra a Olgy Fierzové do péče NPMK, kde je i uložen. APP vznikl cílevědomým zájmem jeho původců o zachování dokumentace své činnosti. Dokumenty předkládají obraz dějinných okolností 20. století tak, jak se promítly do jejich životů i spolupráce, kterou navázali již v roce 1927. Přestože byla vlivem událostí válečného období celistvost fondu poněkud narušena, mj. z důvodu bezpečnosti tzv. Pittrových dětí i spolupracovníků, mají archivní dokumenty velkou historickou hodnotu a jsou bezesporu nedílnou součástí našeho národního dědictví.

V současné době se stále více paměťových institucí zapojuje do kvalitní digitalizace sbírkových fondů. Jde o progresivní trend, který má umožnit zpřístupnění sbírkových předmětů, archiválií, knih, audio i video nahrávek, co možná největšímu počtu badatelů a dalších uživatelů. **V APP dlouhodobě probíhá (v souladu se zákonem o ochraně sbírek) průběžné odborné zpracovávání dokumentů a sbírkových předmětů v počítačovém systému Bach** pro zpracování archivních a muzejních sbírkových fondů. Bylo zapsáno a věcně odborně popsáno cca 950 fotografií, cca 700 knih (knihovna obsahuje více než 1100 svazků) a část archiválií. Zapisování do systému Bach provádí odborná pracovnice archivu, zároveň dochází i k dalšímu zpracování – podrobnému odbornému popisu včetně dohledávání údajů, ztotožňování vyfotografovaných osob prostřednictvím odborné literatury, internetu a rozhovorů s pamětníky. Materiál je také odborně využíván pro publikace, filmovou dokumentární tvorbu i pro výstavy, které jsou formou zápůjček dále nabízeny zájemcům – badatelům.

II. Odůvodnění

Systém Bach **neumožňuje zpřístupnit** zpracované záznamy včetně jejich digitálních kopií **v prostředí internetu**, resp. world wide webu. Systém Bach rovněž neumožňuje správu řízeného slovníku předmětových hesel v hierarchické struktuře, který je jednou ze základních podmínek pro kvalitní věcné zpracovávání dokumentů. **Z výše uvedených důvodů projekt předložil řešení v souladu se současnými stále více uplatňovanými trendy, a to v podobě přechodu do nového systému Verbis/Portaro, ve kterém by probíhalo zpracovávání, resp. zpřístupňování záznamů včetně jejich digitálních kopií prostřednictvím online databáze, dostupné na webu NPMK.**

Větší část archivu tvoří ve Švýcarsku systematicky utříděný materiál, který obsahuje 243 archivních kartonů. Druhou, menší částí jsou písemnosti darované přáteli původců fondu, žijícími v Čechách, materiály z činnosti Pedagogického muzea J. A. Komenského v Praze (dokumentace ke konferencím a výstavám věnovaným Přemyslu Pittrovi a Olze Fierzové) a práce vzniklé na základě studia v archivu uložených písemností – práce seminární,

absolventské a diplomové (34 kartonů). Součástí fondu je i knihovna obsahující nyní více než 1100 svazků. Jde většinou o knihy náboženské, nachází se zde díla životopisná, teoretická a historická, psaná převážně česky a německy, některá také anglicky a francouzsky.

Další součástí, **Kartotéka dětí ze zámků**, obsahuje řadu výjimečných dokumentů z let 1945 – 1947, které se vztahují k akci *Zámky*. Jsou to například seznamy židovských dětí z koncentračních táborů a seznamy dětí z internačních táborů, také pátrací spisy poválečného repatriačního úřadu. Dále jsou zde uloženy protokoly, plakáty, korespondence a další informace o židovských i německých dětech. Kartotéka obsahuje cca 17 tisíc dokumentů.

III. Cíl projektu

V roce 2014 bylo plánováno:

1) pokračování ve skenování dokumentů,

2) vlastní práce s dokumenty, tzn. katalogizace a jejich zpřístupnění prostřednictvím online katalogu na webu NPMK.

NPMK v současnosti disponuje technickým zázemím, vhodným pro realizaci projektu. Nejdůležitější je vysoce výkonný knižní skener, který je primárně určen k maximálně šetrné digitalizaci knih a archivních dokumentů. Skeny jsou následně zpracovávány na dvou pracovních stanicích, které jsou optimalizovány pro práci s digitálními dokumenty ve vysokém rozlišení. Pro potřeby digitálního archivu byl rovněž pořízen server s diskovým polem a externí disky pro zálohy. V roce 2012 byl zakoupen i kvalitní archivní obalový materiál, takže již zpracované materiály budou šetrně uloženy v depozitáři.

Pro pilotní část byla vybrána Kartotéka dětí ze zámků, mj. i pro návaznost na audio a video výpovědi bývalých tzv. židovských a německých dětí P. Pittra ze *zámeckých ozdravoven*. Tato část APP je velmi cennou, dosud badatelsky nevytěženou, obsahuje řadu výjimečných dokumentů z let 1945 – 1947, které se vztahují k akci *Zámky*. Jsou to například seznamy židovských dětí z koncentračních táborů a seznamy německých dětí z internačních táborů, také pátrací spisy poválečného repatriačního úřadu. Dále jsou zde uloženy protokoly, plakáty, korespondence a další informace o židovských i německých dětech. Kartotéka obsahuje cca 17 tisíc položek.

IV. Postup a metody řešení

- 1) Ochranné reformátování dokumentů formou digitalizace, vytvoření technického, resp. technologického zázemí pro modernizovanou variantu digitalizace a zpracování dokumentů
- 2) Příprava webu APP (sekce/modul na webu NPMK)
- 3) Zpracování digitalizovaných dokumentů a jejich zpřístupnění prostřednictvím online katalogu na webu NPMK
- 4) Vytvoření tezauru pro věcné zpracování dokumentů

Ad 1)

Ochranným reformátováním se rozumí převádění dokumentů na náhradní média v případě ohrožení původních dokumentů – v případě APP se jedná o jednotlivé listy, které jsou mnohem náchylnější k poškození, než např. knihy v pevných vazbách. Pro APP byla zvolena technologie digitalizace na tzv. knižním skeneru, jehož technické parametry jsou pro dokumenty APP nejvhodnější. Protože se u ochranného reformátování klade důraz na trvalé dochování ve zpřístupnitelné podobě, je součástí technologického postupu nejen převedení na jiné médium, ale i jeho trvalá archivace. Pro tyto účely byl pořízen server s dostatečnou diskovou kapacitou, dále byl vytvořen software pro automatizovanou manipulaci s dokumenty

po skenování, parametrizované přesně podle potřeb dokumentů APP, a licence na software Verbis.

Současně byla připravena pracoviště pro zpracovávání digitalizovaných dokumentů v systému Verbis – pro zpracovávání záznamů, resp. Portaro, tj. online katalog, jehož prostřednictvím budou záznamy a digitální kopie dokumentů zpřístupňovány – přímo nebo zprostředkovaně v badatelně muzea v případě dokumentů s citlivými informacemi.

Ad 2)

Pro APP byla vytvořena **speciální sekce na webu NPMK – <http://pitter.npmk.cz>**, kde jsou v testovacím provozu zpřístupněny informace o APP. V testovacím provozu je také **online katalog s již zpracovanými záznamy, viz <http://katalog.pitter.npmk.cz>**.

Ad 3)

Zpracování, tj. skenování, popis dokumentů a supervize záznamů byly prováděny na základě pracovních smluv, resp. dohod o provedení práce, za spolupráce s garanty projektu – věcným a technologickým. Zpracované dokumenty jsou následně zpřístupňovány na webu NPMK, resp. v jeho speciální sekci pro APP. Vzhledem k citlivé povaze některých dokumentů je proto během zpracování a supervize určeno, zda konkrétní dokument lze zpřístupnit online nebo zda bude k dispozici pouze v APP.

Ad 4)

Pro potřeby věcného zpracovávání dokumentů APP byl vytvořen řízený slovník předmětových hesel v stromové (hierarchické) struktuře – tzv. tezaurus. Tento tezaurus bude ve stromové struktuře k dispozici i na webu jako součást online katalogu, což umožní návštěvníkům **digitálního APP** přesnou orientaci v dokumentech z více hledisek – tematického, chronologického, personálního, geografického, konkrétních akcí/aktivit a pod.

V. Výstupy projektu

Výsledky dosažené v rámci projektu umožňují:

- ochranné reformátování dokumentů ve zpřístupnitelné a uživatelsky vstřícné podobě s eliminací případného poškození archiválií
- následovat současné moderní evropské trendy sdílení sbírkových předmětů, archiválií, knih, audio i video nahrávek včetně jejich digitálních kopií **v prostředí internetu (webových stránkách NPMK)**
- výrazně **zvýšit dostupnost** Archivu Přemysla Pittra a Olgy Fierzové jako mimořádného historického zdroje dokumentů o dějinných událostech 20. století pro badatele i širokou veřejnost na webových stránkách NPMK
- využití zpracovaných záznamů **v prostředí internetu** a jejich **zapojení do výuky** společenských věd na všech stupních škol
- **pedagogům a studentům všech stupňů škol** prostřednictvím sdílených audio/video nahrávek rozhovorů a výpovědí pamětníků a tzv. bývalých „židovských a německých dětí P. Pittra“ **prohloubit a oživit** v etické výchově **prezentaci kladných morálních společenských vzorů** (následné vydání DVD nahrávek či možnost připojení na web přímo během vyučovací hodiny)

Projekty retrokonverze

- resortní projekt MŠMT – **Retrokonverze fondu PK**
- projekt v rámci grantového programu VISK 5 – Retrokon – **Retrospektivní konverze unikátní kartotéky učebnic**

Projekt Retrokonverze fondu PK

Základním cílem projektu je retrospektivní konverze lístkového katalogu³² hlavního fondu PK, zpřístupnění záznamů a tím i největšího oborově zaměřeného fondu v oblasti pedagogiky, výchovy, vzdělávání a školství prostřednictvím online databáze v prostředí internetu. Realizace projektu umožňuje významně zkvalitnit informovanost a dostupnost knihovního fondu PK nejen uživatelům z Prahy či blízkého okolí, ale umožní i vzdáleným uživatelům online objednávky výpůjček dokumentů a na ně navazující služby (rešeršní či reprografické) i rozšíření meziknihovních služeb. Výsledkem bude vytvoření velkého množství kvalitních bibliografických záznamů, které nově „otevrou“ velkou část knihovního fondu uživatelům z řad odborné pedagogické i laické veřejnosti.

Projekt byl pokračováním resortního projektu z let 2010 – 2013, v jehož rámci bylo zpracováno řádově 75 tisíc titulů, což představuje cca 120 tisíc svazků. Zhruba 5 tisíc svazků prošlo navíc fyzickou kontrolou (bylo nutno je dovézt z mimopražského skladu ve Stehelčevsi, resp. ve Lhotě u Dolních Břežan). Retrokonverze fondu PK je velice náročná jak z hlediska personálního, tak i časového a finančního. Při tradičním způsobu retrokonverze v PK, který probíhal do roku 2009, byl během kalendářního roku zpracován vždy pouze jeden rok zpětně, což ve výsledku znamená, že by retrokonverze trvala min. 50 – 55 let. Proto se PK rozhodla, obdobně jako velké knihovny v Evropě, řešit retrospektivní konverzi rychlejší cestou za pomoci finančních dotací ze strany státu. Jedním z hlavních důvodů k rychlému postupu a uvolnění finančních prostředků u výše zmíněných knihoven byla (samozřejmě vedle snahy o široké zpřístupnění fondů těchto knihoven) právě ekonomická efektivnost. Pomalá retrokonverze katalogů velkých knihoven je z ekonomického hlediska neefektivní nejen s ohledem na růst cen (inflace), ale především proto, že katalogy velkých knihoven jsou natolik rozsáhlé, že bez významné finanční dotace nemohou tyto instituce jejich retrospektivní konverzi dokončit v potřebném časovém horizontu a často ji nemohou ani zahájit. Proto se PK rozhodla řešit tuto situaci projektem, za jehož finanční pomoci by dokázala retrokonverzi dokončit během **5 – 6 let**.

Pro efektivní postup retrokonverze PK zvolila následující metodu: **důsledné využívání, resp. přebírání již zpracovaných záznamů**, a to jak z České národní bibliografie (ČNB), tak z databáze Moravské zemské knihovny (MZK), která PK svá data poskytla, resp. z dalších externích databází, dostupných prostřednictvím internetu.

V případech, kdy nebylo možné převzít záznam z externí databáze, byl záznam do databáze pořízen přepisem katalogizačního lístku. Jde o metodu pracnější i časově náročnější, než je přebírání záznamů z externích databází.

Ve zbývajících případech, kdy nebylo možné převzít záznam z externí databáze a při přepisu lístku nebylo možné identifikovat zcela jednoznačně důležité údaje, bylo nutné přistoupit

³² Retrokonverze katalogu znamená převod katalogu z lístkové do elektronické podoby. V současné době je převedena do strukturované textové podoby pouze část katalogů českých knihoven, většina jich stále existuje v lístkové podobě, což znamená, že většina fondů českých knihoven zůstává de facto „uzavřena“ pro jejich vzdálené uživatele. Obdobná situace je i u katalogu a fondu PK, jejíž fond je v ČR největší oborově zaměřenou sbírkou dokumentů pro oblast pedagogiky, výchovy, vzdělávání a školství.

k tzv. retrokatalogizaci (retrospektivní katalogizaci) s využitím metody de visu, tedy s knihou v ruce. Tato metoda je nejpracnější, časově nejnáročnější a kromě osoby pracovníka retrokonverze zaměstná i obsluhu knihovního skladu včetně dopravy konkrétních dokumentů z mimopražského depozitáře PK, což zároveň zvyšuje i její finanční nároky.

Před převodem záznamů do ostré databáze/ katalogu PK prošly záznamy supervizí, tzn., že byly zkontrolovány jak z formálního tak věcného hlediska. Tato supervize minimalizuje chyby, které by mohly zapříčinit nedostupnost primárního dokumentu pro uživatele.

V roce 2014 se PK zaměřila především na retrokonverzi historických periodik a řešení problémových záznamů z předchozích let. Přestože tyto činnosti významně zvýšily nároky na supervizory a současně i délku zpracování, jsou nezbytně nutné k tomu, aby výsledné záznamy kvalitou odpovídaly požadavkům definovaným národními, resp. mezinárodními standardy.

Retrospektivní konverze unikátní kartotéky učebnic – grantový projekt MK – VISK

I. Cíle projektu

Cílem projektu bylo:

1. Analýza kartotéky učebnic jako podklad pro vytvoření speciálního tezauru
2. Vytvoření speciálního tezauru pro kartotéku učebnic
3. Zahájení testovacího režimu zpracovávání
4. Souběžné řešení problémových záznamů, zbývajících z předchozích etap retrokonverze

II. Realizované etapy projektu

Ad 1) - 2) Analýza kartotéky učebnic jako podklad pro vytvoření speciálního tezauru

Kartotéka učebnic obsahuje cca 150 tisíc lístků, vztahujících se k cca 80 tisícům titulů učebnic a je mimořádně cenným informačním pramenem, ve kterém jsou věcně zpracovány všechny učebnice, z fondu PK; tato kartotéka patří mezi jeden z nejvyhledávanějších informačních pramenů v knihovně, protože jako jediná umožňuje vícehlediskový přístup k rozsáhlému fondu učebnic.

Analýza se zaměřila na členění kartotéky na české učebnice, slovenské učebnice a cizojazyčné učebnice. Dále pak na členění podle vyučovacích předmětů, v rámci jednotlivých předmětů pak podle typů škol chronologicky cca od poloviny 19. stol. do současnosti. Rozdělení v kartotéce je podrobné, ale zdaleka není ve všech předmětech jednotné, proto bylo třeba tuto situaci detailně zmapovat. V kartotéce lze vyhledávat mj. i podle učebnic pro menšinové školy (Sudety), školy hudební, jazykové, školy pro hluchoněmé, střední odborné školy, odborná učiliště a pod. Odděleně jsou vedeny učebnice a skripta pro vysoké školy – ty jsou členěny podle vysokých škol a jejich fakult. Všechna tato hlediska byla sledována a zohledňována.

Na základě analýzy kartotéky bylo přistoupeno k zpracování soupisu všech rozřazovacích hesel, která se (jako nižší řadicí hierarchická úroveň vytvořila jádro deskriptorů nově vytvářeného tezauru).

Ad 3) Zahájení testovacího režimu zpracování

Na základě zpracovaného seznamu byl testován zpětný věcný popis a podle potřeb byly připravené deskriptory upravovány, resp. byly vytvářeny nedeskriptory. Tato práce je mimořádně náročná i proto, že jednotlivé učební předměty měly v různých obdobích různé názvy a současně se lišily i podle typů škol a pod. Z toho vyplynulo, že tezaurus bude muset být průběžně doplňován a upravován, pro tyto potřeby bude od ledna 2015 jmenována pracovní skupina, jejímž úkolem bude udržet tezaurus konzistentní, s využitím odkazového aparátu a současně také s vysvětlujícími poznámkami, které jsou nezbytný předpokladem pro správné chronologické začlenění jednotlivých dokumentů. Předpokládáme zahájení ostrého provozu v únoru/březnu 2015.

Ad 4) Souběžné řešení problémových záznamů, zbývajících z předchozích etap retrokonverze

Knihovna i nadále řešila zbývajících problémové záznamy z předchozích etap retrokonverze. Přestože se množství záznamů předaných do Souborného katalogu ČR nemůže rovnat s předchozími roky, i tak knihovna předala nezanedbatelné množství dat velmi kvalitních, protože všechny tyto záznamy byly důsledně zpracovávány s knihou v ruce.

Přehled importovaných souborů - ABA012 - 2014

Soubor	Datum	Zasláno	Perio	IN	ADD	UPD	NEW	Přijato
Celkem		23827	0	11803	2427	177	6675	9279

	Zasláno	Perio	IN	ADD	UPD	NEW	Přijato
2014	23827	0	11803	2427	177	6675	9279
2013	8467	0	7955	5335	17	2543	7895
2012	31413	0	30577	21946	38	8332	30316
2011	157944	0	145784	76957	4748	49425	131130
2010	29778	0	28756	20823	11	7807	28641
2009	11193	0	9448	6839	638	1822	9299
	262622	0	234323	134327	5629	76604	216560

III. Realizované zabezpečení projektu

- a) Prostředky z dotace:
 - a. ostatní osobní náklady na pracovníky provádějící retrokonverzi
- b) Vlastní prostředky:
 - a. mzdové prostředky pro pracovníky PK, zajišťující průběh celého projektu – řešitelský tým
 - b. mzdové prostředky pro pracovníky PK, kteří zpracovávali záznamy

IV. Závěr - výstupy projektu

Základním cílem projektu v roce 2014 bylo zpracování analýzy kartotéky a seznamu deskriptorů vč. odkazů na deskriptory (tzv. nedeskriptory). Tím byly podchyceny de facto všechny variantní názvy učebních předmětů za období tří staletí. Využití tezauru bude probíhat ve dvou rovinách, a to jednak pro zpracovatele věcného popisu při aktuálním i retrospektivním věcném zpracování. Dále bude tezaurus využívám uživateli při vyhledávání, tzn. bude základním orientačním prvem v rozsáhlém fondu učebnic a umožní

tak přístup k učebnicím bez ohledu na to, jak byly učební předměty pojímány i pojmenovávány v průběhu tří staletí.

Realizace projektu umožňuje významně zkvalitnit informovanost a dostupnost knihovního fondu PK, díky dotaci z grantového programu bude možné další zkvalitňování bibliografických záznamů po věcné stránce, což umožní lépe zpřístupnit velkou část největšího českého oborového fondu pro oblast pedagogiky, výchovy, vzdělávání a školství odborné veřejnosti z celé České republiky, a to nejen prostřednictvím výpůjčních služeb, ale současně také v rámci meziknihovních služeb, rešeršních služeb i reprografických služeb, dostupných rovněž v rámci e-PK – elektronické pedagogické knihovny.

Významným výstupem je rovněž předání zpracovaných záznamů do Souborného katalogu ČR a jsme rádi, že opět cca dvě třetiny z předaných záznamů tvoří záznamy titulů, které jsou v českých knihovnách poměrně unikátní.

Projekt Záchrana starých tisků a historických školních dokumentů a zařízení, včetně školních pomůcek

Cílem projektu je záchrana a zachování kulturního dědictví v oblasti dějin pedagogiky, školství a učitelstva. Zachovávání kulturních statků je základním posláním muzejních institucí, jak vyplývá ze zákona č. 122/2000 Sb. Projekt se předkládá každoročně již od r. 2009.³³ Díky prostředkům z tohoto projektu se podařilo nákupem zachránit velké množství předmětů dokumentujících výuku (zejm. školních obrazů).

Projekt je rozdělen na dvě části:

1. Záchrana³⁴ a zpracování starých tisků ze sbírek NPMK
2. Záchrana historických školních dokumentů a zařízení, včetně školních pomůcek.

ad 1. Sbírce starých tisků (tj. tisků vydaných mezi léty 1501 – 1800) nebyla dlouhodobě věnována dostatečná pozornost, ať již z hlediska jejího odborného zpracování, tak její prezentace a hlavně v podobě náležitě péče o fyzický stav tisků. Cílem je zajistit postupné odborné restaurování všech starých tisků (tj. tisky vydané do r. 1800), včetně jejich uložení do vhodných obalů a rozšiřování fondu starých tisků nákupem.

Prostředky budou průběžně čerpány na nákup a restaurování vybraných starých tisků a zajištění zhotovení nekyselých obalů na staré tisky.

ad 2. Muzeum od svého založení koncem 19. století prošlo řadou organizačních změn a mnohokrát se stěhovalo, někdy byly sbírky převáděny do jiných institucí, což znamenalo výrazné ochuzení sbírkového fondu. Z těchto důvodů trojrozměrné předměty (zejména školní pomůcky a zařízení) jsou ve sbírkách muzea zastoupeny minimálně. K rozšiřování sbírek často chyběly i prostory. V souvislosti s vybavováním škol moderními vyučovacími pomůckami a školního mobiliáře i modernizací dnešních školních budov obecně, staré školní zařízení a dokumentace o činnosti škol nenávratně mizí (tj. vybavení učeben – školní lavice, tabule, katedry, ale i třeba svítidla, dále vybavení školních kabinetů, školní obrazy, ale i učebnice, vysvědčení, pochvaly, ročenky škol atd.). V současné době je zapotřebí vyvinout maximální úsilí k tomu, aby byly mnohé předměty prostřednictvím nákupů (i darů) od jednotlivců či institucí zachráněny. K tomu je třeba zajistit potřebné finanční krytí, aby bylo možno sbírkově cenné předměty okamžitě odkoupit a zajistit tak pro budoucí generace.

Prostředky budou průběžně čerpány na nákup zejména školních pomůcek, učebnic, sešitů, psacích potřeb, map, školního zařízení, včetně tělocvičného náradí, a školní dokumentace všeho druhu, včetně fotografií. Prostředky budou dále použity na restaurování poškozených vzácných školních obrazů, školního mobiliáře, školních pomůcek a dalších sbírkových předmětů.

³³ V r. 2009 byl dosavadní resortní projekt *Záchrana a zpracování starých tisků ze sbírek PM JAK* z r. 2007 rozšířen na projekt *Záchrana starých tisků a historických školních dokumentů a zařízení, včetně školních pomůcek*.

³⁴ Záchranou se rozumí i zabezpečení odborného ošetření (konzervování, restaurování) existujících sbírkových předmětů, aby nedocházelo k jejich další deteriorizaci. Jde zejména o staré tisky nebo staré školní obrazy. Tyto (a další) předměty vykazují značnou kyselost, která zapříčinila ztrátu elasticity a pevnosti papíru. Někdy lze hovořit o celkové degradaci papíru, která způsobuje lámání a trhání papíru. Restaurátorskými zásahy lze tuto degradaci omezit, případně i zastavit.

Osnovy akreditovaných programů

Historie českého školství a vzdělanosti součástí výuky dějepisu:

- Středověké a raně novověké školství. Nadčasový odkaz J. A. Komenského
Počátky středověké vzdělanosti, kdo vlastně uměl ve středověku číst a psát? Šíření vzdělanosti mezi měšťany a šlechtu. Přelomové názory J. A. Komenského, Komenského učebnice.
- Vzdělávání všem - osvícenské reformy školství na konci 18. století
Důvod zavedení povinné školní docházky, struktura tereziánského školství, jak vypadala škola přelomu 18. a 19. století. Efektivita reform.
- Boření mýtů - vzdělávání dívek a žen v 19. století
Snahy žen o vyšší vzdělání - jak se ženy mohly samostatně žít? Aktivita mužů ve vzdělávání žen (K. S. Amerling, V. Náprstek). Vznik škol pro ženská povolání. Tlak společnosti na zaměstnání „vhodná pro ženy“. Mateřské školy a opatrovny.
- Kdo byl omezován v přístupu ke vzdělání?
Kolik stálo studium? Možnosti čerpání stipendií. Historie škol pro zdravotně a mentálně postižené. Období druhé světové války a vyloučení židovských a romských dětí z běžné výuky. Omezování možností studia na středních a vysokých školách v době komunismu.
- Výchova loajálního občana
Snaha státu vychovat ze žáka loajálního občana - „upravování“ dějepisného vyučování, výběr článků do čítanek, občanská výchova.
- Každodenní život ve škole
Vzhled a vybavenost školních budov; hygienické nároky na školní budovu. Vývoj školního nábytku, tradice didaktických pomůcek, zdravotnické akce ve školách (očkování, boj proti alkoholu a pohlavním chorobám, problematika tuberkulózy, lékařské prohlídky); branná výchova.

Významné osobnosti moderních dějin. Evropský humanista Přemysl Pittra v kontextu 20. století

- možnost zařazení dokumentárního filmu T. Škrdlanta „Nemusíte to nazývat náboženstvím“ o životě a díle P. Pittra, který je koncipován a primárně určen jako výukový film (doba trvání cca 29 min.) - nebo dokumentárního pořadu o osudech tzv. „dětí P. Pittra“
- představení schématu, jak je možno dokumentární film zařadit do výuky a dále jej zpracovat se studenty (např. metoda doplňování časové přímky - uvědomění si přelomových dějinných milníků 20. století)
- představení dalšího úkolu: hledej jiný název pro film, napiš krátkou recenzi či oznámení o uvedení filmu např. v televizi...), studenti tak zpracovávají hlavní poselství a odkaz P. Pittra prostřednictvím mediálního sdělení
- pomocí dobových dokumentů, fotografií a odborné literatury ozřejmit na pozadí doby hlavní inspirativní zdroje pro činnost P. Pittra (důsledky 1. světové války, hospodářské krize, pacifistické hnutí, dílo L. N. Tolstého a P. Chelčického, křesťanství...)

- přiblížit aktivity ve prospěch dětí na pražském Žižkově ve 20. a 30. letech 20. století - budování a provoz Milíčova domu
- poválečná „akce zámky“ jako naprosto unikátní příklad cesty ke smíření - pomoc židovským dětem vracejícím se z koncentračních táborů a německým dětem z internačních táborů
- období exilu v 50. - 60. letech 20. století, pomoc uprchlíkům v uprchlickém táboře Valka u Norimberka
- představení aktivizačních metod pro práci se studenty, práce s dobovými texty (možno zařadit i texty v angličtině a němčině - dle metody CLIL)
- seznámení s odbornou literaturou i s díly P. Pittra (Duchovní revoluce, Nad vřavou nenávisí...), představení knihy P. Kohna „Zámky naděje“ a knihy „Dětské osudy“ O. Fierzové

Současná literatura pro děti a mládež

1. Nástin vývoje literatury pro děti a mládež u nás po roce 1990.

Tematické zaměření soudobé literatury pro děti a mládež, vznik nových nakladatelství, celostátní soutěže zaměřené na literaturu pro děti a mládež:

- a. Zlatá stuha
- b. SUK - Čteme všichni
- c. Magnesia Litera

Přehled oceněných autorů a jejich děl v uplynulých dvaceti letech.

2. Čtenářské preference dětí na základě výsledků celostátní čtenářské ankety.

Výsledky ankety v letech 1993 - 2013. SUK - Čteme všichni.

Čeští autoři a překladová literatura. Vliv televize a filmu na čtenářské preference dětí.

3. Čeští autoři a ilustrátoři ocenění v letech 2000 - 2013 v mezinárodních soutěžích.

Přehled oceněných autorů doplněný vybranou bibliografií jejich děl.

Ukázky oceněných knih (z fondu Sukovy knihovny)

4. Elektronické zdroje informací o dětské literatuře.

Přehled relevantních webových stránek, portálů či katalogů.

Forma: prezenční přednášky

+ soupis doporučené studijní literatury

Vzdělávací cíl:

Seznámení posluchačů s vybranými autory literárních děl pro děti a mládež, kteří publikovali v letech 1993 - 2013. Náměty na doporučenou četbu s přihlédnutím k současným čtenářským zájmům žáků a k rozvoji jejich čtenářské gramotnosti.

Seznam zkratek

AKS	automatizovaný knihovnický systém
ASUD	Asociace učitelů dějepisu
CASLIN	souborný katalog ČR
CES	Centrální evidence sbírek
CŠK	Centrum pro školní knihovny
ČNB	Česká národní bibliografie
ČPT	Český pedagogický tezaurus
ČR	Česká republika
e-PK	elektronická pedagogická knihovna
FF	Filozofická fakulta
IBBY	Mezinárodní sdružení pro dětskou knihu (International Board on Books for Young People)
KOSABI	Kooperační systém článkové bibliografie
KP	kulturní památka
LARP	forma hraní rolí, ve kterém žijí lidé fyzicky svými činy představují činy svých postav (z anglického Live Action Role Play).
MěK	Městská knihovna
MK	Ministerstvo kultury
MŠ	mateřská škola
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MV	Ministerstvo vnitra
MZK	Moravská zemská knihovna
MZV	Ministerstvo zahraničních věcí
NIDV	Národní institut pro další vzdělávání
NPMK	Národní pedagogické muzeum a knihovna J. A. Komenského
NPÚ	Národní památkový ústav
OMEP	L'Organisation Mondiale pour l'Éducation Préscolaire (Světová organizace pro předškolní výchovu)
PBD	pedagogická bibliografická databáze
PČR	Parlament České republiky
PedF	Pedagogická fakulta
PK	Pedagogická knihovna J. A. Komenského
PMJAK	Pedagogické muzeum J. A. Komenského v Praze (do 30.6.2011, od 1.7.2011 změna názvu na NPMK)
SDRUK	Sdružení knihoven ČR
SKIP	Svaz knihovníků a informačních pracovníků ČR
SPŠ	střední průmyslová škola
SŠ	střední škola
SW	software
TUL	Technická univerzita v Liberci
UK	Univerzita Karlova
ÚV	Úřad vlády
VISK	Veřejné informační služby knihoven – program ministerstva kultury
VOŠ	vyšší odborná škola
VŠUP	Vysoká škola uměleckoprůmyslová v Praze
ZŠ	základní škola